

STATISTISKE ANALYSER

FRITIDSHUS 1970

HOLIDAY HOUSES 1970

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS
OSLO - NORWAY

STATISTISKE ANALYSER NR. 20

FRITIDSHUS

1970

HOLIDAY HOUSES

1970

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1976

ISBN 82-537-0556-5

FORORD

Denne publikasjonen er en videre bearbeiding av et arbeid som Statistisk Sentralbyrå har utført etter oppdrag fra Miljøverndepartementet.

Publikasjonen gir en beskrivelse av fritidshusbebyggelsen i Norge og bygger i det vesentlige på materiale fra Fritidshusundersøkelsen 1970.

Konsulent Tove L. Mordal har stått for opplegg og utarbeiding av skriftlige kommentarer.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 23. januar 1976

Petter Jakob Bjerve

Sverre Hove

PREFACE

This publication is a further adaptation of a study carried out at the Central Bureau of Statistics on request from the Ministry of Environment.

The publication gives a description of holiday houses in Norway and the frequency of use of such houses. In all essentials, the tabular representation is founded on material from the Holiday House Survey 1970.

Mrs. Tove L. Mordal has been responsible for preparing the publication.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 23 January 1976

Petter Jakob Bjerve

Sverre Hove

INNHold

	Side
T a b e l l r e g i s t e r	9
F i g u r r e g i s t e r	12
I. Innledning	14
II. Det statistiske materialet	15
1. Statistikk om fritidshus	15
2. Fritidshusundersøkelsen 1970	15
3. Avgrensninger - begrepsbruk	15
III. Opplegget for framstillingen	17
1. Formål	17
2. Opplegg	18
3. Problemstillinger	18
IV. Bestanden av fritidshus	19
1. Tallet på fritidshus	19
2. Årlig tilvekst	19
3. Typer av fritidshus	20
V. Lokaliseringen av fritidshusene	22
1. Geografisk lokalisering	22
2. Topografisk lokalisering	24
3. Lokalisering etter høyde over havet	27
VI. Grad av tetthet i fritidshusbebyggelsen	29
VII. Arealbruken til fritidshusformål	31
1. Arealbruk og typer av fritidshus	31
2. Arealbruk og lokalisering av fritidshus	32
3. Arealbruk og byggetetthet	35
4. Arealbruk og byggeår	36
VIII. Byggeteknisk standard i fritidshusbebyggelsen	37
1. Oppføringsmåte	37
2. Golvflatestørrelse	38
3. Oppvarmingsmåter og elektrisitet	40
4. Tilførsel av vann	43
5. Avløp for spillvann	43
6. Ordninger for avfall og avtrede	45
7. Tilknytning til bilveg	47
IX. Beskrivelse av fritidshusbebyggelsen ut fra kjennemerker ved eierhusholdningene	48
1. Eierhusholdningens størrelse og familietype	48
2. Husholdningsinntekter og hovedinntektstakers yrke/leveveg	49
3. Eierhusholdningenes bosted og boligtype	51
4. Når og på hvilken måte eierhusholdningene hadde anskaffet fritidshusene	52
X. Bruken av fritidshus	53
1. Noen teoretiske synspunkter	53
2. Mål for faktisk bruk av fritidshus	54

	Side
3. Forskjeller i bruk og bruksmåte	55
a. Bruk og bruksmåter	55
b. Behov - ønsker om bruk	56
c. Avstand - transportforhold	57
d. Ressurser	59
4. Bruk av fritidshus og utøving av friluftsliv	59
XI. Eie/anskaffelse av fritidshus	60
1. Noen teoretiske synspunkter	60
a. Ressurser og behov som utgangspunkt for anskaffelse og eie av fritidshus	61
b. Samspillet mellom ressurs- og behovsfaktorer	61
2. Datagrunnlaget	61
a. Friluftslivundersøkelse 1970	61
b. Forbruksundersøkelse 1973	62
3. Inntektsforhold og eie/disponering av fritidshus	62
4. Bostedforhold og eie av fritidshus	65
XII. Sammendrag	71
Sammendrag på engelsk	73
 V e d l e g g	
1. Nærmere om opplegget av Fritidshusundersøkelsen 1970	79
2. Usikkerhet ved resultater fra utvalgsundersøkelser	81
3. Oversikt over undersøkelser med opplysninger om hytter/fritidshus	83
4. Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå siden 1. januar 1975	87
5. Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	91

CONTENTS

	Page
Index of tables	10
Index of figures	13
I. Introduction	14
II. The statistical material	15
1. Statistics on holiday houses	15
2. Holiday House Survey 1970	15
3. Definitions - concepts	15
III. Design of publication	17
1. Purpose	17
2. Design	18
3. Way of presenting the problems	18
IV. The development of holiday houses	19
1. Number of holiday houses	19
2. Annual growth of development	19
3. Types of holiday houses	20
V. Location of holiday houses	22
1. Location by geography	22
2. Location by topography	24
3. Location by altitude	27
VI. Holiday houses by density of development	29
VII. The utilization of areas for holiday house sites	31
1. Utilization of areas and types of holiday houses	31
2. Utilization of areas and location of holiday houses	32
3. Utilization of areas and density of development	35
4. Utilization of areas and year of construction	36
VIII. Technical standard of the holiday houses	37
1. Technical construction	37
2. Floorage	38
3. Main type of heating and electricity supply	40
4. Water supply	43
5. Discharge pipe for waste water	43
6. Arrangements for refuse and lavatory	45
7. Connection to motor-road	47
IX. Describing holiday houses by characteristics of the owners' household	48
1. Size and type of the owner household	48
2. Household income and occupation/economic activity of main income earner in the owner household	49
3. Type of area and type of house in which the owner household was living	51
4. When and in which way the owner household purchased their holiday house	52
X. Utilization of the holiday houses	53
1. Some theoretical aspects	53
2. Measure for actual use of holiday houses	54

	Page
3. Variations in utilization and way of using	55
a. Use and way of using	55
b. Needs - wants of using	56
c. Distance - transportation	57
d. Resources	59
4. Use of holiday houses and participation in outdoor life	59
XI. Possession/purchase of holiday house	60
1. Some theoretical aspects	60
a. Resources and needs as starting point for purchasing and possession of holiday houses	61
b. Interaction between resources and needs	61
2. Empirical data	61
a. Survey of Outdoor Life 1970	61
b. Survey of Consumer Expenditure 1973	62
3. Income and possession/disposal of holiday house	62
4. Type of area for living and possession of holiday house	65
XII. Summary	71
English summary	73

A p p e n d i c e s

1. Further details about the design of the Holiday House Survey 1970	80
2. Uncertainty of the findings from surveys	82
3. A survey of studies where holiday houses have been an object of investigation	83
4. Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 January 1975	87
5. Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	91

TABELLREGISTER

	Side
1. Husholdninger som eide fritidshus	19
2. Tallet på fritidshus i 1970 og gjennomsnittlig tilvekst pr. år, etter byggeår	20
3. Fritidshus etter handelsfelt. Prosent	22
4. Tallet på fritidshus i forskjellige handelsfelt	22
5. Fritidshus i forskjellige handelsfelt, etter beliggenhet. Prosent	23
6. Fritidshus i grupper for byggeår, etter handelsfelt. Prosent	23
7. Fritidshus etter topografisk beliggenhet	24
8. Fritidshus etter høyde over havet	27
9. Fritidshus i grupper for byggeår, etter byggetetthet. Prosent	30
10. Fritidshus i grupper for fritidshustype, etter byggetetthet. Prosent	30
11. Fritidshus i grupper for topografisk beliggenhet, etter byggetetthet. Prosent	30
12. Samlet areal, beregnet areal til fritidshustomter og tomtenes relative andel av samlet areal i forskjellige handelsfelt	32
13. Beregnet arealbruk til fritidshustomter i prosent av samlet areal for forskjellige høydenivåer og handelsfelt	34
14. Andelen av fritidshus i grupper for byggeår og eierhusholdningens inntekt, som var vinterisolert. Prosent	38
15. Fritidshus i grupper for topografisk beliggenhet, etter golvflatestørrelse. Prosent	39
16. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens inntekt, etter golvflatestørrelse. Prosent ...	40
17. Fritidshus bygd etter 1960, i grupper for eierhusholdningens inntekt, etter golvflatestørrelse. Prosent	40
18. Fritidshus i grupper for bruksårstid, etter oppvarmingsmåte. Prosent	41
19. Andelen av fritidshus i grupper for byggeår og topografisk beliggenhet, som hadde innlagt elektrisitet. Prosent	42
20. Fritidshus i grupper for viktigste vannforsyning, etter avløpsordning for spillvann. Prosent	44
21. Fritidshus i grupper for type tomtgrunn, etter avløpsordning for spillvann. Prosent	44
22. Fritidshus i grupper for type tomtgrunn, etter type avtrede. Prosent	46
23. Fritidshus bygd etter 1960 i grupper for type tomtgrunn, etter type avtrede. Prosent	46
24. Fritidshus i grupper for topografisk beliggenhet, etter avstand til vann/vassdrag. Prosent	47
25. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens familietype, etter eierhusholdningens størrelse. Prosent	49
26. Fritidshus i grupper for type bostedsstrøk for eierhusholdningen, etter type helårsbolig. Prosent	51
27. Fritidshus i grupper for bruksårstid, etter tallet på bruksdager i året (1969/70)	56
28. Fritidshus i grupper for reisetid og bruksårstid, etter tallet på bruksdager i året (1969/70). Prosent	57
29. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens tilgang til personbil, etter tallet på bruksdager i året (1969/70). Prosent	58

	Side
30. Fritidshus i grupper for avstand til bilveg, etter tallet på bruksdager i alt i året (1969/70). Prosent	58
31. Personer i grupper for husholdningsinntekt og type strøk for bosted, etter om husholdningen de tilhørte eide/disponerte fritidshus. Prosent	63
32. Personer i grupper for husholdningsinntekt og leveveg, etter om husholdningen de tilhørte eide/disponerte fritidshus. Prosent	64
33. Andelen av personer som tilhørte husholdning med fritidshus i grupper for husholdningsinntekt, familietype og tallet på husholdningsmedlemmer. Prosent	65
34. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og boligtype, etter om de eide fritidshus. Prosent	67
35. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og hovedinntektstakers yrkesstatus, etter om de eide fritidshus. Prosent	68
36. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og husholdningsstørrelse, etter om de eide fritidshus. Prosent	69
37. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og husholdningstype, etter om de eide fritidshus. Prosent	70

INDEX OF TABLES

	Page
1. Households being owner of holiday houses	19
2. Number of holiday houses in 1970 and average increase per year, by year of construction ...	20
3. Holiday houses by trade region. Percentages	22
4. Number of holiday houses in different trade regions	22
5. Holiday houses in different trade regions, by location. Percentages	23
6. Holiday houses in groups for year of construction, by trade region. Percentages	23
7. Holiday houses by topographical location	24
8. Holiday houses by levels of altitude	27
9. Holiday houses in groups for year of construction, by density of development. Percentages.	30
10. Holiday houses in groups for type of holiday house, by density of development. Percentages	30
11. Holiday houses in groups for topographical location, by density of development. Percentages	30
12. Total areas, estimated areas of sites for holiday houses and the percentage of the total areas used for these sites in different trade regions	32
13. Estimated use of areas to sites for holiday houses as percentage of total areas in different levels of altitude and trade regions	34
14. Percentage of holiday houses in groups for year of construction and income of owner's household, being thermally insulated	38
15. Holiday houses in groups for topographical location, by floorage. Percentages	39

	Page
16. Holiday houses in groups for income of owner's household, by floorage. Percentages	40
17. Holiday houses built after 1960 in groups for income of owner's household, by floorage. Percentages	40
18. Holiday houses in groups for season of use, by main type of heating system. Percentages..	41
19. Percentage of holiday houses in groups for year of construction and topographical location, being wired	42
20. Holiday houses in groups for main type of water supply, by arrangement for waste water. Percentages	44
21. Holiday houses in groups for type of site, by arrangement for waste water. Percentages ..	44
22. Holiday houses in groups for type of site, by type of lavatory. Percentages	46
23. Holiday houses built after 1960 in groups for type of site, by type of lavatory. Percentages	46
24. Holiday houses in groups for topographical location, by distance to lake, water course, sea. Percentages	47
25. Holiday houses in groups for owner's type of household, by owner's household size. Percentages	49
26. Holiday houses in groups for type of area where the owner lived, by type of their house. Percentages	51
27. Holiday houses in groups for season of use, by number of days used in the year (1969/70).	56
28. Holiday houses in groups for travelling time and season of use, by number of days used in the year (1969/70). Percentages	57
29. Holiday houses in groups for owner's access to private car, by number of days used in the year (1969/70). Percentages	58
30. Holiday houses in groups for distance to motor road, by number of days used in the year (1969/70)	58
31. Persons in groups for income of household and type of area, by whether their household was owner/disposer of holiday house. Percentages	63
32. Persons in groups for income of household and economic activity, by whether their household was owner/disposer of holiday house. Percentages	64
33. Percentage of persons being members of household with access to holiday houses, in groups for income of household, type of household and number of household members	65
34. Households in groups for type of dwelling area and type of house, by possession of holiday house. Percentages	67
35. Households in groups for type of dwelling area and occupational status for main income earner, by possession of holiday house. Percentages	68
36. Households in groups for type of dwelling area and size of household, by possession of holiday house. Percentages	69
37. Households in groups for type of dwelling area and type of household, by possession of holiday house. Percentages	70

FIGURREGISTER

	Side
1. Hytter over og under 50 m ² i forskjellige byggeår. Prosent	21
2. Fritidshus i forskjellige handelsfelt, etter topografisk beliggenhet. Prosent	25
3. Fritidshus i grupper for byggeår, etter topografisk beliggenhet. Prosent	25
4. Fritidshus i forskjellige handelsfelt og byggeår, etter topografisk beliggenhet. Prosent..	26
5. Fritidshus i forskjellige handelsfelt, etter høyde over havet. Prosent	27
6. Fritidshus i grupper for byggeår, etter høyde over havet. Prosent	28
7. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter fritidshustype. Prosent	31
8. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter handelsfelt. Prosent	33
9. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter topografisk beliggenhet. Prosent	34
10. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter grad av bebyggelse. Prosent	35
11. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter byggeår. Prosent	36
12. Fritidshus i grupper for byggeår, etter oppføringsmåte. Prosent	37
13. Fritidshus etter golvflatestørrelse. Prosent	39
14. Fritidshus etter eierhusholdningens familietype. Prosent	48
15. Fritidshus etter eierhusholdningens inntekt. Prosent	50
16. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens inntekt, etter hovedinntektstakers leveveg. Prosent	50
17. Fritidshus etter eierhusholdningens bostedsstrøk. Prosent	51
18. Fritidshus etter anskaffelsesår. Prosent	52
19. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens familietype, etter anskaffelsesår. Prosent ...	53
20. Andelen av personer i grupper for tallet på ganger de tok del i friluftslivsaktiviteter 1969/70, som tilhørte husholdning med tilgang til fritidshus. Prosent	60
21. Andelen av personer i grupper for husholdningsinntekt, som tilhørte husholdning med til- gang til fritidshus. Prosent	62
22. Andelen av husholdninger i grupper for bostedsstrøk, som eide fritidshus/andel i fritidshus. Prosent	66

INDEX OF FIGURES

	Page
1. Cottages over and under 50 m ² in various years of construction. Percentages	21
2. Holiday houses in different trade regions, by topographical location. Percentages	25
3. Holiday houses in groups for year of construction, by topographical location. Percentages.	25
4. Holiday houses in different trade regions and year of construction, by topographical location. Percentages	26
5. Holiday houses in different trade regions, by levels of altitude. Percentages	27
6. Holiday houses in groups for year of construction, by levels of altitude. Percentages	28
7. Holiday houses and use of areas for sites, by type of holiday house. Percentages	31
8. Holiday houses and use of areas for sites, by trade regions. Percentages	33
9. Holiday houses and use of areas for sites, by topographical location. Percentages	34
10. Holiday houses and use of areas for sites, by density of development. Percentages	35
11. Holiday houses and use of areas for sites, by year of construction. Percentages	36
12. Holiday houses in groups for year of construction, by technical construction. Percentages.	37
13. Holiday houses, by floorage. Percentages	39
14. Holiday houses, by owner's type of household. Percentages	48
15. Holiday houses, by income of owner's household. Percentages	50
16. Holiday houses in groups for income of owner's household, by economic activity for main income earner. Percentages	50
17. Holiday houses, by type of area where owner's household lived. Percentages	51
18. Holiday houses, by year of purchase. Percentages	52
19. Holiday houses in groups for owner's type of household, by year of purchase. Percentages .	53
20. Percentage of persons in groups for frequency of participation in outdoor life activities 1969/70, being members of household with access to holiday house	60
21. Percentage of persons in groups for income of their household, being members of household with access to holiday house	62
22. Percentage of households in groups for type of dwelling area, being owner of holiday house/ part of holiday house	66

I. Innledning

Opprinnelsen til våre dagers fritidshusbebyggelse er hus i utmark som gjennom mange hundre år har vært nyttet i samband med fiske, fangst, seterdrift og skogbruk. Så lenge storparten av befolkningen var knyttet til jordbruk, skogbruk og fiske var det lite behov for reine fritidshus. Bebyggelsen i utmarka tjente både arbeid og rekreasjon.

Etter hvert som industrialiseringen skjøt fart og en større del av befolkningen ble bosatt i byer og tettsteder, økte behovet for fritidshus. Høyere inntekter, bedre kommunikasjonsforhold og mer fritid, førte etter hvert til at stadig flere fikk mulighet til å skaffe seg fritidshus. Fram til 1940-årene økte byggingen av fritidshus jevnt. De som hadde råd til det, kunne forholdsvis lett skaffe seg et fritidshus. Av de fritidshusene som var i bruk i 1970, var om lag en tredjedel bygd før 1945. Byggingen av fritidshus har med andre ord økt sterkt i årene etter 1945. Bebyggelsen spredte seg etter hvert over de mest attraktive områdene - i skjærgården, ved vann og vassdrag og i de lettest tilgjengelige fjellområdene. Mange steder oppstod det et motsetningsforhold mellom fritidshusbebyggelsen og andre friluftsinnteresser.

Dette var opptakten til en livlig offentlig debatt i 1950-årene om hvordan en skulle bruke naturressursene. Spørsmålet om plassering og utforming av fritidshusbebyggelsen utgjorde en viktig del av denne diskusjonen. Myndighetene satte i verk en rekke tiltak med sikte på å oppnå større planmessighet i bruken av friluftsområdene og løse konflikter mellom de forskjellige interessegrupper, blant annet gjennom lovgivning - Strandplanloven, Bygningsloven, Naturvernloven m.v. - og arbeid med områdeplanlegging på statlig og kommunalt nivå. Vi skal nedenfor gi en kort oversikt over hvordan de forskjellige interessegrupper blir berørt av myndighetenes tiltak.

En stor del av friluftsområdene er utmark knyttet til gårdsbruk. Tidligere kunne grunneierne fritt selge hyttetomter eller føre opp hytter for salg eller utleie. I dag er disse mulighetene begrenset. Arbeidet med reguleringsplanene kan føre til at enkelte områder blir belagt med byggeforbud inntil spørsmålet om hvordan de skal anvendes, er avklart. I den endelige reguleringsplan kan ett område bli lagt ut til friareal, et annet til hyttebygging m.v.

For store befolkningsgrupper betyr fritidshuset muligheter for friluftsliv og rekreasjon som de ellers ville være avskåret fra. Det er derfor viktig at det fortsatt gis muligheter for bygging av fritidshus og at friområdene i tilknytting til bebyggelsen blir vernet. Inntekter av utleie eller salg av hytter og hyttetomter, oppføring og vedlikehold av hytter, har også stor økonomisk betydning for distriktene.

I lovgivningen er det lagt stor vekt på å bevare retten til fri ferdsel i skog og mark for allmennheten. Fritidshuseiernes og allmennhetens interesser faller i stor grad sammen på dette punkt. Ikke minst fritidshuseierne er interessert i å finne uberørt natur i rimelig nærhet av fritidshuset. For friluftsfolk som turgåere, jegere fiskere, båtfolk osv., vil plasseringen av fritidshusbebyggelsen ha stor betydning for bruksverdien av naturområdene.

Naturverninteressene går ofte på tvers av eier- og brukerinteressene. Det synes å være bred enighet om at naturen generelt må vernes mot fysiske inngrep og forurensning, men enigheten er trolig mindre når det gjelder konkrete spørsmål, f.eks. i hvilken grad det skal tillates ny fritidshusbebyggelse, hvilke krav som skal stilles til vannforsyning, avløp, renovasjon m.v. for ny og gammel bebyggelse.

Den økende interessen for fritidshusspørsmål har ført til økt behov for statistikk på området. Statistisk Sentralbyrå har gjennomført utvalgsundersøkelser om fritidshus i 1967 og 1970. Folketellingen 1970 hadde også med spørsmål om fritidshus. Før dette fantes det lite informasjon om fritidshusbebyggelsen i Norge på landsbasis.

II. Det statistiske materialet

1. Statistikk om fritidshus

Framstillingen bygger på følgende undersøkelser gjennomført av Statistisk Sentralbyrå: Fritidshusundersøkelsen 1970, folke- og boligtellingsen 1970, friluftslivundersøkelsen 1970 og forbruksundersøkelsen 1973.

Fritidshusundersøkelsen 1970 utgjør det vesentligste grunnlaget for framstillingen. Nedenfor gjør en kort rede for opplegget av denne undersøkelsen. I vedlegg 1 er det tatt med en mer utfyllende beskrivelse av opplegget til undersøkelsen, med særlig vekt på forundersøkelsen, da denne er lite omtalt i tabellpublikasjonen. Vedlegg 2 inneholder en omtale av feilkilder som vil påvirke sikkerheten ved resultater fra utvalgsundersøkelser. En oversikt over norske undersøkelser som gir opplysninger om fritidshus er lagt ved som vedlegg 3.

Nærmere opplysninger om det statistiske materialet som er brukt fra de nevnte undersøkelsene, vil en finne i de respektive tabellpublikasjonene som er publisert i serien Norges offisielle statistikk.

2. Fritidshusundersøkelsen 1970

Formålet med fritidshusundersøkelsen var å skaffe data som kunne beskrive fritidshusbebyggelsen og bruken av den. I tillegg skulle den også registrere fritidshuseiernes planer, ønsker, behov og holdninger i tilknytning til fritidshusene og bruken av dem.

Utvalget til undersøkelsen skulle omfatte ca. 2 000 husholdninger som eide fritidshus. Det fantes ikke noe register å trekke dette utvalget fra. En utførte derfor en forundersøkelse på basis av et utvalg på 14 475 husholdninger. Fritidshusundersøkelsen 1967/68 hadde vist at andelen som eide fritidshus blant norske husholdninger, lå på om lag 16 prosent.

Av utvalget til forundersøkelsen fikk en i alt svar fra 12 992 husholdninger. Av disse oppgav 2 243 husholdninger at de eide fritidshus, det vil si ca. 17 prosent.

Hovedundersøkelsen ble gjennomført ved intervjuing i perioden 15. mai - 6. juni 1970. Av de 2 243 husholdningene som hadde oppgitt at de eide fritidshus ved forundersøkelsen, ble 1 932 intervjuet. Frafallet ved hovedundersøkelsen var på 214 husholdninger, eller 9,5 prosent. En fikk med andre ord oppgaver fra 1 809 husholdninger med fritidshus. Disse husholdningene eide til sammen 1 928 fritidshus alene eller sammen med andre.

3. Avgrensninger - begrepsbruk

Fritidshusundersøkelsen 1970 omfattet private husholdninger som eide eller hadde andel i fritidshus. Hvert enkelt av de 1 928 fritidshusene disse husholdningene eide, ble registrert med egne oppgaver. De statistiske resultatene bygger på fritidshuset som telleenhet.

Fritidshus eid av bedrifter, foreninger, felleshusholdninger og utenlandske husholdninger faller utenfor rammen av undersøkelsen. Nedenfor gis en nærmere redegjøring for noen av de viktigste begrepene som blir brukt i framstillingen.

I undersøkelsen har en som fritidshus regnet: permanente hytter, campinghytter, landsteder, setrer, støler, skogskoier, naust, rorbuer, våningshus og andre hus som bare er beregnet for fritidsformål ved privat bruk og/eller utleie, og som kunne nyttes for overnatting, uten hensyn til størrelse eller standard. Tilsvarende hus som også var nyttet i forbindelse med husdyrhold eller annen virksomhet i jordbruk, skogbruk, yrkesfiske e.l., er ikke regnet som fritidshus. Det samme gjelder hytter og hus med fast bosatte. Heller ikke lysthus, campingvogner, husbåter o.l. er regnet som fritidshus.

Fritidshusene er gruppert i seks forskjellige typer:

1. Hytte, hus oppført utelukkende for fritidsformål.
2. Landsted, hytte eller bolighus nyttet bare til fritidsformål med golvareal minimum 50 m² på tomt av minst ett måls størrelse i innlandet eller ved kysten, og som av eieren selv (intervjupersonen) er gitt betegnelsen landsted.

3. Nedlagt småbruk, eiendom nyttet bare til fritidsformål, og som omfatter flertallet av husene og den grunn som hørte til bruket før driften opphørte.
4. Våningshus/andre bolighus, hus oppført som permanent bolig, men på intervjuetidspunktet nyttet utelukkende til fritidsformål.
5. Fiskebu, betegnelsen innebærer beliggenhet ved ferskvann.
6. Andre fritidshus, omfatter kolonihagehytter, sjøbuer, rorbuer, naust, stabbur, bryggerhus og andre hus nyttet som fritidshus.

Som fritidshuseier er regnet person som er juridisk eier av fritidshus, alene eller sammen med andre. Undersøkelsen har registrert faktisk bruk av fritidshus blant medlemmene av eierhusholdningene, eierhusholdningenes slektninger og venner, samt bruk blant andre personer/utleie mot betaling.

Husholdning. Med husholdning menes bo-husholdning. En bo-husholdning omfatter samtlige personer som er bosatt i samme bolig.

Husholdningsinntekt er husholdningsmedlemmenes samlede antatte inntekt for 1969. Beløpet er oppgitt av den som ble intervjuet.

Økonomisk hovedperson. Den person som skaffet til veie størst del av husholdningens samlede inntekt, er vanligvis regnet som økonomisk hovedperson i husholdningen.

Husholdnings-/familie-type. Husholdninger med hjemmевærende ugifte barn er gruppert etter alder for yngste ugifte barn. Husholdninger uten hjemmевærende ugifte barn er gruppert etter alder for økonomisk hovedperson i husholdningen.

I husholdninger med flere familiekjerner som ikke er i slekt, er familier som verken eier fritidshus eller er i slekt med eier av fritidshus, holdt utenfor.

Leveveg. Som yrkesaktive er regnet personer som normalt har en arbeidstid på minst 50 prosent av det som er vanlig i vedkommende yrke, med unntak av gårdbrukerkoner som deltar i gårdsdriften. Som pensjonister regnes også husmødre over 70 år.

Handelsfelt, geografisk beliggenhet. Inndelingen i handelsfelt er foretatt etter Statistisk Sentralbyrås standard for handelsområder.

Topografisk beliggenhet.

"På fjellet under skoggrensa": Områder som gir lett adgang til snaufjell eller vidder.

"I innlandet": Områder som ligger minst 5 km fra saltvannskyst og som ikke gir lett adgang til snaufjell eller vidder.

"Ved kysten". Områder med en avstand til saltvannskyst som ikke overstiger 5 km.

Avstand helårsbolig - fritidshus. Avstand langs den reiserute som oftest ble nyttet.

Reisetid helårsbolig - fritidshus. Vanlig reisetid en veg, langs den reiseruten som oftest ble nyttet.

Helårsveg. Bilveg som er brøytet i vinterhalvåret.

Grad av bebyggelse.

"Frittliggende fritidshus". Fritidshus som ligger mer enn 100 m både fra nærmeste fritidshus og helårsbolig.

"Fritidshus i gruppe". Fritidshus med en avstand til nærmeste fritidshus eller helårsbolig som ikke overstiger 100 m. Gruppens størrelse er bestemt ved tallet på hus som har en innbyrdes avstand som ikke overstiger 100 m.

Eierforhold til tomt.

"Bygslet/festet tomt". Tomt med spesifisert størrelse leid for lengre, spesifisert tidsrom ved festekontrakt. Tomter med uspesifisert størrelse eller leieperiode som er oppgitt som bygslede/festede tomter, er overført til andre typer eierforhold etter følgende retningslinjer:

(i) Tomter med uspesifisert størrelse, men med spesifisert leieperiode er overført til kategorien "Punktfeste"

(ii) Tomter med uspesifisert leieperiode er overført til kategorien "Andre eierforhold".

(Gjelder både tomter med og uten spesifisert størrelse.)

"Punktfeste". Kontraktfestet avtale som gir rett til å ha fritidshus på anvist område for et lengre, spesifisert tidsrom uten at tomt spesifiseres. Punktfeste forekommer først og fremst i statsallmenninger i innlandet, spesielt i fjellområder.

Tomtestørrelse. For nedlagte småbruk som bare blir nyttet til fritidsformål, er tomtens størrelse satt lik det totale areal (innmark og utmark) som tilhørte bruket på intervjudtidspunktet.

Golvareal. Som mål for golvflatens størrelse ble det spurt etter det såkalte leieareal. Leiearealet er det golvareal som ligger innenfor ytterveggenes innerside, uten fradrag for det areal som skillevegger, ildsteder, kjøkkenbenker, skap og andre faste innredninger legger beslag på. I fritidshus med flere etasjer omfatter golvarealet leiearealet i hver av etasjene. Også arealet for rom innredet til boligformål i kjeller og på loft inngår i golvarealet, men ikke boder o.l.

Cisterne. Anlegg for oppsamling av regnvann fra tak.

Persondag. Med en persondag menes en persons opphold i en dag/et døgn. (En dags opphold ved dagsturer, utflukter; et døgn opphold ved ferieopphold og kortere overnattingsopphold.)

Bruksåret 1969/1970. Omfatter anslagsvis tidsrommet mai/juni 1969 til mai/juni 1970, egentlig siste 12 måneder før intervjudtidspunktet.

Område for friluftsliv.

"Nærmeste omegn" omfatter området innenfor en avstand av 500 m fra fritidshuset. Med "Fjernere områder" menes alle områder utenfor "nærmeste omegn".

"Bare i fritidshusets nærmeste omegn". Friluftslivet finner nesten aldri eller bare sjelden sted utenfor dette området.

"I noen grad i fjernere områder". Noe av friluftslivet finner sted utenfor nærmeste omegn, men mindre enn 1/3 av den tid husholdningsmedlemmene i alt nytter til friluftsliv.

"I vesentlig grad i fjernere områder". Minst 1/3 av den tid husholdningsmedlemmene i alt nytter til friluftsliv, anvendes i slike områder.

Med unntak av kjennetegnene kjønn, alder, handelsfelt og type strøk for bosted, er avgrensingene foretatt ved hjelp av formuleringen av spørsmålene og instruksene til intervjuerne. En kan derfor ikke se bort fra at noen av dem som svarte har lagt andre definisjoner til grunn for sine svar enn dem det er gjort greie for her.

Helårsbolig.

"Våningshus på gårdsbruk" omfatter alle bolighus på gårdsbruk, som hovedbygning, kårbolig, forpakterbolig o.l., unntatt hus for gårdsarbeidere. Helårsbolig på nedlagt gårdsbruk er ikke regnet som våningshus, men som enebolig e.l.

"Frittliggende enebolig" er enebolig med minst en halv meters avstand til nærmeste bolighus.

"Enebolig i rekke, kjede o.l." Gruppen omfatter alle eneboliger som ikke er frittliggende.

"Bolig i bygg for næringsvirksomhet". Bolig i bygg hvor halvparten eller mindre av golvarealet nyttes til private leiligheter (også bolig i hotell, pensjonat, sykehus, skole o.l.).

Strøk for helårsbolig.

"Spredtbygde strøk" omfatter:

(a) all bebyggelse med avstand til nærmeste bolighus større enn 50 m

(b) alle hussamlinger med færre enn 200 personer

"Tettbygde strøk" er hussamlinger der husene ikke ligger mer enn 50 m fra hverandre, og til sammen har minst 200 beboere.

III. Opplegget for framstillingen

1. Formål

Denne publikasjonen tar sikte på å gi en statistisk beskrivelse av fritidshusbebyggelsen i Norge og bruken av den. Framstillingen vil i hovedsak bygge på data fra Fritidshusundersøkelsen 1970.

I første rekke har en lagt vekt på å beskrive fritidshusenes beliggenhet, arealbruk, størrelse og standard. I tillegg har en tatt sikte på å gi en nærmere analyse av bruk, eie og anskaffelse av fritidshus, basert blant annet på generelle sosiologiske og sosialøkonomiske synspunkter.

2. Opplegg

Ut fra de problemstillinger en har tatt opp og typer av tallmateriale som er brukt, faller framstillingen i to atskilte deler:

a) kapitlene IV - X omfatter beskrivelsen av fritidshusene og bruken av dem. I alt tallmateriale som nyttes her, er fritidshus brukt som telle-enhet. Det forekommer at samme husholdning eier to eller flere av de fritidshusene som inngår i materialet. Ved tolkning av tabeller der en har brukt kjennetegn ved eierhusholdningene som bakgrunn for beskrivelsen av fritidshusene, bør en ha klart for seg at tallene gjelder fritidshus, og ikke f.eks. type eierhusholdning.

b) I kapittel XI er det tatt sikte på å belyse problemstillinger om hvem som eier og anskaffer seg fritidshus. Det tallmaterialet som blir brukt her, er hentet fra ferie- og friluftslivundersøkelsen 1970 og forbruksundersøkelsen 1973. Disse undersøkelsene bygger på representative og landsomfattende utvalg av henholdsvis personer og husholdninger bosatt i Norge.

3. Problemstillinger

I kapittel IV har en tatt opp spørsmål om omfang og tilvekst av privateide fritidshus i Norge, og hvilke typer av fritidshus bebyggelsen omfatter. Totaltall som legges fram i dette kapitlet, har en hentet fra Folketellingen 1970.

Geografisk og topografisk lokalisering av fritidshusbebyggelsen er behandlet i kapittel V. I denne sammenheng har en bl.a. brukt byggeår og type fritidshus som sentrale bakgrunnsvariabler.

Spørsmål om spredning og tetthet i fritidshusbebyggelsen er særlig aktuelle for planlegging av videre utbygging og regulering av bruksmåte for naturområder. I kapittel VI har en behandlet graden av byggetetthet i tilknytning til byggeår, type fritidshus og topografisk lokalisering av fritidshusene.

Arealbruken er en viktig side ved fritidshusbebyggelsen. I kapittel VII har en tatt sikte på å gi en ganske omfattende beskrivelse av arealbruken til fritidshusformål. Som viktige kjennemerker ved fritidshusene, har en her nyttet byggeår, type lokalisering og byggetetthet. I framstillingen har en brukt arealoppgaver fra Norges geografiske oppmåling.

I kapittel VIII har en tatt opp spørsmål omkring fritidshusenes tekniske standard. Det gjelder i første rekke oppføringsmåte, gulvflatestørrelse, oppvarming og elektrisitetsforsyning, tilførsel og avløp for vann, samt ordninger for avfall og avtrede. Tilknytting til bilveg er også behandlet. Til å belyse forskjeller m.h.t. standard, har en nyttet byggeår og type fritidshus, topografisk lokalisering og byggetetthet. Spørsmål om miljøforurensning er berørt i sammenheng med type tomtgrunn og avstand til vann og vassdrag.

Kapittel IX gir en beskrivelse av hvilke husholdninger som eide fritidshusene. Fritidshusene er fordelt etter eierhusholdningens størrelse og type, inntekt og hovedinntektstakers yrke/leveveg, samt eierhusholdningens bosted og type helårsbolig. En har dessuten tatt opp spørsmål om anskaffelsesmåte og -år.

Som bakgrunn for spørsmål om bruk av fritidshus i kapittel X, har en trukket inn en del teoretiske synspunkter.

Bruken av fritidshus er målt med tallet på person dager og tallet på bruksdager pr. fritidshus. Spørsmål som er tatt opp, omfatter i første rekke forskjeller i bruk og bruksmåter. Siden bruken av fritidshus ofte er kombinert med utøving av friluftsliv, har en også tatt opp spørsmålet om bruk i denne sammenheng.

Den delen av framstillingen som tar opp spørsmål om hvem som eier og anskaffer fritidshus, bygger som tidligere nevnt på data om personer og husholdninger. Til støtte for framstillingen i kapittel XI, har en i likhet med kapittel X, drøftet teoretiske synspunkter som utgangspunkt for den statistiske analysen. Problemstillingen tar sikte på å kaste lys over hvilke kjennemerker ved personer og husholdninger som har betydning i sammenheng med eie og anskaffelse av fritidshus. Husholdningens inntekts- og bostedsforhold er særlig aktuelle kjennemerker i denne forbindelse.

Kapittel XII inneholder sammendrag av framstillingen på norsk og engelsk.

IV. Bestanden av fritidshus

Fritidshusundersøkelsen 1970, folke- og boligtellingsen 1970 og de øvrige undersøkelser vi har nyttet data fra, omfatter bare privateide fritidshus. Andelen av fritidshus med andre eierforhold faller derfor utenfor rammen av framstillingen.

Folke- og boligtellingsen 1970 er brukt som kilde for totale tall på privateide fritidshus.

1. Tallet på fritidshus

Ved Folketellingsen 1970 oppgav 13,2 prosent eller 171 296 private norske husholdninger at de eide ett eller flere fritidshus alene eller sammen med andre. Tabell 1 viser hvordan disse husholdningene fordeler seg etter handelsfelt.

Tabell 1. Husholdninger som eide fritidshus *Households being owner of holiday house*

	Tallet på husholdninger som eide fritidshus <i>Number of households owning holiday house</i>	Prosent av alle husholdninger <i>Percentage of households owning holiday house</i>
Hele landet i alt <i>The whole country, total</i>	171 296	13,2
Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	104 109	14,1
Vestre handelsfelt <i>Western trade region</i>	33 334	12,1
Midtre handelsfelt <i>Central trade region</i>	22 826	13,2
Nordre handelsfelt <i>Northern trade region</i>	11 027	9,9

Kilde: Folke- og boligtellingsen 1970.

Source: *Population and Housing Census 1970.*

Oppgavene fra folketellingsen 1970 viser at det i gjennomsnitt ble registrert 111 fritidshus pr. 100 husholdninger (boliger) som oppgav å eie fritidshus - dvs. et totaltall på 190 138 fritidshus fordelt på 171 296 private norske husholdninger.

Helsedirektoratet foretok en rundspørring om tallet på fritidshus i landets kommuner sommeren 1969. En kom da fram til at tallet på hytter i Norge lå på om lag 147 000¹⁾. Dette tallet bygger på kommunale registreringer gjennom distriktslegene, og det må antas å være et minimumstall. En må ellers ta i betraktning at folketellingsen og fritidshusundersøkelsen 1970 nok har nyttet en videre definisjon på fritidshus enn det som var tilfelle ved disse registreringene. På den andre siden vil kommunale registreringer også omfatte bedrifts- og foreningshytter m.v., som ikke dekkes av Byråets undersøkelser. En finner det likevel rimelig å anta at tallmaterialet fra folketellingsen 1970 gir det beste utgangspunktet for beregninger av totaltall for fritidshus. En har derfor i denne framstillingen valgt å regne med et totaltall på 190 000 fritidshus eid av private norske husholdninger pr. 1970.

2. Årlig tilvekst

På grunnlag av Fritidshusundersøkelsen 1967/68, foretok Kommunaldepartementet beregninger av den årlige tilveksten av fritidshus i Norge fram til 1990. En antok at andelen av husholdninger med fritidshus ville øke i årene framover, dels som følge av endringer i bosettingsmønsteret - med en stadig økende andel av befolkningen i tettsteder - og dels som en følge av reell inntektsøkning. Den kombinerte effekten av økning i realinntekt og fortsatt befolkningskonsentrasjon, ble anslått å øke hyppigheten av fritidshus fra 15,7 prosent i 1968 til om lag 35 prosent i 1990.

Med utgangspunkt i et anslag på 1,45 mill. husstander i 1990 - forutsatt en familiestruktur som den en har i dag - gikk prognosen ut på ca. 0,5 mill. fritidshus eid av norske husholdninger i 1990. Dette betyr en gjennomsnittlig tilvekst på 15 000 fritidshus i året. Prognosen bygger

1) Se vedlegg 3.

på noe sviktende forutsetninger, blant annet vet en lite om hvor stor del av husholdningene som i det hele tatt vil være interessert i å eie fritidshus eller hvordan mulighetene for å skaffe tomteområder vil være. Det ble derfor antydnet at en tilvekst på 10 000 fritidshus pr. år muligens var mer realistisk.

Seinereundersøkelser viser at tilveksten neppe overstiger 10 000 fritidshus i året. I Helsedirektoratets undersøkelse konkluderte man med at tilveksten på daværende tidspunkt (1969) lå på om lag 8 000 hytter i året.

Tar en utgangspunkt i at bestanden pr. 1970 var 190 000 fritidshus, fordelte den seg ifølge fritidshusundersøkelsen etter byggeår som vist i tabell 2 nedenfor. Tabellen viser at tilveksten har økt over tiden. Anslaget på 8 700 nye fritidshus pr. år etter 1965, viser god overensstemmelse med tallet fra Helsedirektoratets undersøkelse. Fritidshusene med uoppgitt byggeår er trolig for det meste eldre hus. I de seinere år er en del tidligere småbruk, våningshus og andre bolighus tatt i bruk som fritidshus ved bruksendring. Disse kommer i tillegg til tilveksten av nybygde fritidshus. En må derfor gå ut fra at tilveksten etter 1965 er høyere enn det som går fram av tabell 2. En kan f.eks. nevne at anslagsvis 3 300 fritidshus av typene tidligere småbruk, våningshus m.v. ble anskaffet av eierhusholdningene etter 1965.

Tabell 2. Tallet på fritidshus i 1970 og gjennomsnittlig tilvekst pr. år, etter byggeår *Number of holiday houses in 1970 and average increase per year, by year of construction*

Byggeår <i>Year of construction</i>	Pst. 1) <i>P.c. 1)</i>	Antall <i>Number</i>	Gjennomsnittlig tilvekst pr. år <i>Average increase per year</i>	Fritidshus i alt (kumulert) <i>Holiday houses, total (cumulated)</i>
I alt <i>Total</i>	100	190 000		190 000
Før 1930 <i>Before 1930</i>	15	28 500	:	28 500
1930-1945	14	26 500	1 700	55 000
1946-1955	14	26 500	2 600	81 500
1956-1960	12	23 000	4 600	104 500
1961-1965	16	30 500	6 100	135 000
Etter 1965 <i>After 1965</i>	23	43 500	8 700	178 500
Uoppgitt <i>Unknown</i>	6	11 500	:	190 000

1) Den prosentvise fordelingen tar utgangspunkt i fritidshusundersøkelsen 1970.

1) *The distribution of percentages is based on data from Holiday House Survey 1970.*

Ut fra dette finner en det rimelig å anslå den årlige tilveksten omkring 1970 til om lag 9 000-10 000 fritidshus.

Virkningene av forskjellige tiltak som myndighetene har satt i verk (lovgivning, reguleringsplaner m.v.), gjør det imidlertid vanskelig å lage prognoser for utviklingen framover. Utlekking av ferdigregulerte byggeområder til ulike tidspunkter vil bl.a. kunne føre til at takten i tilveksten blir ujevn i de nærmeste årene.

3. Typer av fritidshus¹⁾

Fritidshusundersøkelsen 1970 gir denne fordeling av fritidshusene etter typer:

I alt <i>Total</i>	100 prosent	<i>per cent</i>
Hytter, mindre enn 50 m ² <i>Cottages, less than 50 m²</i>	55	" "
Hytter, 50 m ² og større <i>Cottages, 50 m² and larger</i> ...	24	" "
Landsteder <i>Country houses</i>	6	" "
Nedlagte småbruk <i>Discontinued small farms</i>	3	" "
Våningshus, andre bolighus <i>Main buildings, other dwellings</i>	5	" "
Koier, setrer, jakt- og fiskebuer <i>Chalets, cabins, hunting and fishing huts</i>	6	" "
Andre typer <i>Other types</i>	1	" "

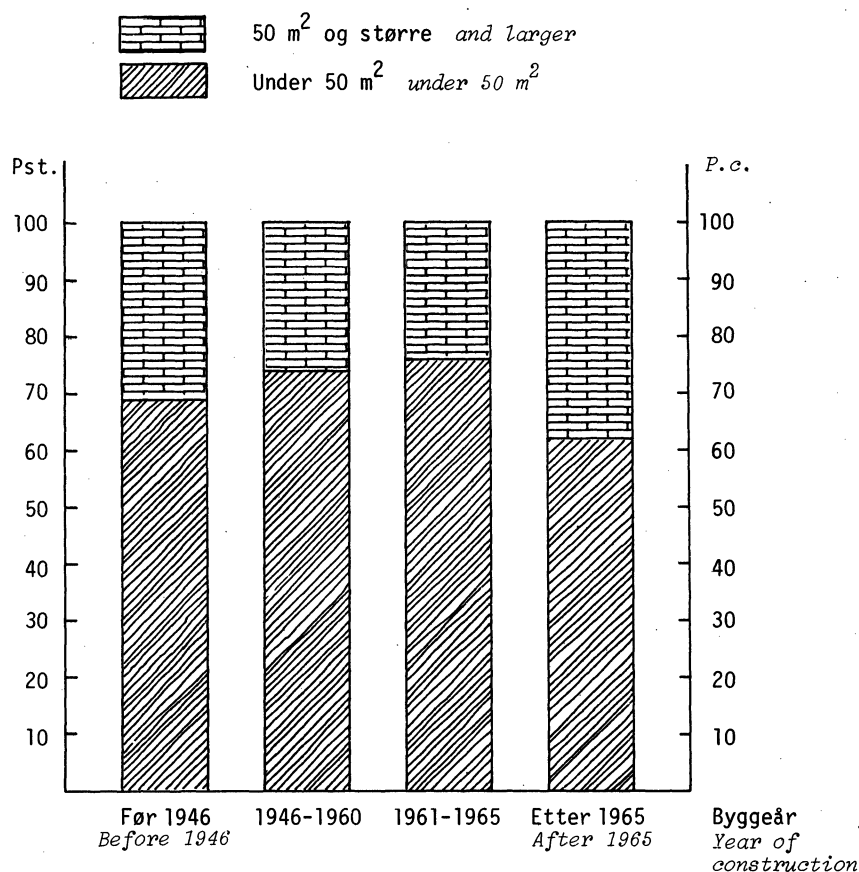
1) Se nærmere spesifikasjoner under II.3. Begreper og Avgrensninger.

Til sammenutgjorde hytter og landsteder 85 prosent av fritidshusene. Anslagsvis skulle dette bety om lag 161 500 fritidshus av en totalbestand på 190 000, mens de øvrige typene til sammen utgjør om lag 28 500.

Det er markerte forskjeller i fordelingen etter byggeår for de ulike typer av fritidshus. Mellom 70 og 90 prosent av nedlagte småbruk, koier, setrer m.v., samt våningshus og andre bolighus tatt i bruk som fritidshus, ble bygd før 1946. Dette gjelder bare 19 prosent av hyttene og 38 prosent av landstedene¹⁾.

Tallmaterialet tyder på en økning i andelen av større hytter i forhold til de mindre i årene etter 1965. Fig. 1 viser bl.a. at andelen av hytter på 50 m² eller mer har økt fra 24 prosent i byggeperioden 1961-1965 til 38 prosent i perioden etter 1965.

Figur 1. Hytter over og under 50 m² i forskjellige byggeår.
 Prosent Cottages over and under 50 m² in various
 years of construction. Percentages

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, tabell 32.

Hyttene utgjør tydeligvis en stadig større andel av samtlige fritidshus. For fritidshus bygd 1930-1945 lå den på 75 prosent, mens den for fritidshus bygd etter 1965 lå på 92 prosent. Av fritidshus bygd før 1930, utgjorde hyttene bare 30 prosent. Denne delen av fritidshusbebyggelsen består for det meste av tidligere småbruk, våningshus og andre bolighus, setrer, skogskoier m.v. som først i de seinereårene er tatt i bruk som fritidshus.

V. Lokaliseringen av fritidshusene¹⁾

Framstillingen nedenfor tar sikte på å gi en generell beskrivelse av hvor fritidshusene er lokalisert geografisk, topografisk og etter høyde over havet.

En rekke spørsmål i samband med fritidshus, bruk av friluftsområder og vern om naturressurser, henger sammen med beliggenheten av fritidshusbebyggelsen. Mye av diskusjonen har vært knyttet til større eller mindre geografiske områder, til områder med ulik topografi - f.eks. kysten og høyfjellet - eller til områder med ulik høyde over havet.

1. Geografisk lokalisering

Etter folke- og boligtellingsen 1970 lå om lag 80 prosent av fritidshusbebyggelsen i Sør-Norge, med henholdsvis 62 prosent i Østre handelsfelt og 19 prosent i Vestre handelsfelt. Den øvrige del av bebyggelsen var fordelt med 13 prosent i Midtre handelsfelt og 6 prosent i Nordre handelsfelt. Tabell 3 viser at resultatene fra fritidshusundersøkelsen 1970 stort sett er i samsvar med dette.

Tabell 3. Fritidshus etter handelsfelt. Prosent *Holiday houses by trade region. Percentages*

	I alt <i>Total</i>	Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	Vestre handelsfelt <i>Western trade region</i>	Midtre handelsfelt <i>Central trade region</i>	Nordre handelsfelt <i>Northern trade region</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Folke- og boligtellingsen 1970 <i>Population and Housing Census 1970</i>	100	62	19	13	6	190 138
Fritidshusundersøkelsen 1970 <i>Holiday House Survey 1970</i>	100	60	17	16	7	1 928

Tallet på fritidshus i de enkelte handelsfelt, blir etter dette som vist i tabell 4. Anslagene tar utgangspunkt i en total på 190 000 fritidshus.

Tabell 4. Tallet på fritidshus i forskjellige handelsfelt *Number of holiday houses in different trade regions*

	I alt <i>Total</i>	Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	Vestre handelsfelt <i>Western trade region</i>	Midtre handelsfelt <i>Central trade region</i>	Nordre handelsfelt <i>Northern trade region</i>
Folke- og boligtellingsen 1970 <i>Population and Housing Census 1970</i>	190 138	117 371	36 011	24 908	11 848
Fritidshusundersøkelsen 1970 (anslag) <i>Holiday House Survey 1970 (estimates)</i>	190 000	114 000	32 300	30 400	13 300

Folke- og boligtellingsen viste at 45 prosent av fritidshusene i 5 av landets (20) fylker; Buskerud, Oppland, Hordaland, Hedmark og Akershus fylker hadde henholdsvis 20 564, 19 196, 17 236, 14 201 og 13 999 fritidshus innenfor sine grenser.

1) I forbindelse med beregninger av totaltall m.v. viser en til vedlegg 2 hvor en omtaler problemene med usikkerhet ved resultater fra utvalgsundersøkelser. I dette kapitlet har en ved totalberegningene tatt utgangspunkt i fordelinger basert på utvalget for Fritidshusundersøkelsen 1970. Tallene må bare betraktes som en angivelse for størrelsesorden og ikke som absolutte størrelser.

Folke- og boligtellingsen 1970 viste også fritidshusenes beliggenhet i forhold til bosteds-kommunene for eierhusholdningen. Det framgår av tabell 5, at det er til dels store forskjeller mellom de ulike handelsfeltene.

Tabell 5. Fritidshus i forskjellige handelsfelt, etter beliggenhet¹⁾. Prosent *Holiday houses in different trade regions, by location¹⁾. Percentages*

Handelsfelt for fritidshuset <i>Trade region for holiday house</i>	I alt <i>Total</i>	Fritidshusets beliggenhet: <i>Location of holiday house:</i>				Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		I eiernes bosteds- kommune <i>In owners' municipality of residence</i>	I annen kom- mune i fylket <i>In other municipality within county of residence</i>	I kommune utenfor fylket <i>In municipality outside county of residence</i>	I utlandet <i>Abroad</i>	
Hele landet i alt <i>The whole country, total</i>	100	30,5	25,0	44,3	0,2	190 138
Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	100	22,9	19,7	57,2	0,2	117 371
Vestre handelsfelt <i>Western trade region</i>	100	31,8	33,3	34,9	0,1	36 011
Midtre handelsfelt <i>Central trade region</i>	100	50,4	34,4	15,1	0,1	24 908
Nordre handelsfelt <i>Northern trade region ...</i>	100	61,0	33,1	5,8	0,1	11 848

1) Kilde: Folke- og bolig telling 1970.

1) Source: Population and Housing Census 1970.

Av fritidshusene i Østre handelsfelt lå ca. 23 prosent i eierhusholdningens bostedskommune. Krappe 20 prosent lå utenfor bostedskommunen innenfor samme fylke, mens 57 prosent lå utenfor det fylket eierhusholdningen var bosatt i. Mønsteret var et helt annet for fritidshus i de øvrige handelsfeltene. I Vestre, Midtre og Nordre handelsfelt lå henholdsvis 32, 50 og 61 prosent av fritidshusene i eiernes bostedskommune. Mens ca. ett av fem fritidshus i Østre handelsfelt lå i samme kommune som eierens bosted, var det samme tilfellet for ca. ett av tre fritidshus i Vestre handelsfelt, ett av to i Midtre handelsfelt og bortimot to av tre i Nordre handelsfelt. Andelen av fritidshus som lå utenfor fylket eieren bodde i reduseres fra 57 prosent i Østre handelsfelt til om lag 35 prosent i Vestre, 15 prosent i Midtre og 6 prosent i Nordre handelsfelt.

Tabell 6. Fritidshus i grupper for byggeår, etter handelsfelt. Prosent *Holiday houses in groups for year of construction, by trade region. Percentages*

Byggeår <i>Year of construction</i>	I alt <i>Total</i>	Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	Vestre handelsfelt <i>Western trade region</i>	Midtre handelsfelt <i>Central trade region</i>	Nordre handelsfelt <i>Northern trade region</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Hele landet <i>The whole country</i>	100	60	17	16	7	1 923 ¹⁾
Før 1930 <i>Before 1930</i>	100	49	14	31	6	49
1930-1945	100	57	13	19	11	172
1946-1955	100	58	20	12	10	296
1956-1960	100	53	19	22	6	305
1961-1965	100	60	16	18	6	443
Etter 1965 <i>After 1965 ...</i>	100	66	15	12	7	658

1) Ekskl. 5 fritidshus uten oppgitt byggeår.

1) Excl. 5 holiday houses with unknown year of construction.

Tabell 6 viser at en stadig større del av fritidshusene er bygd i Østre handelsfelt. I perioden 1961-1965 ble ca. 60 prosent av fritidshusene bygd i dette området. I perioden etter 1965

økte andelen til 66 prosent. Vestre og Nordre handelsfelt hadde sine største andeler av fritidshusbyggingen i årene 1946-1955 med henholdsvis 20 og 10 prosent. Midtre handelsfelt hadde sin største andel (31 prosent) i perioden før 1930, mens andelen i 1956-1960 lå på 22 prosent.

2. Topografisk lokalisering¹⁾

Fritidshusundersøkelsen 1970 gav følgende resultater for topografisk lokalisering av fritidshusbebyggelsen i landet sett under ett: 10 prosent lå på fjellet over skoggrensa, 24 prosent på fjellet under skoggrensa, 29 prosent i innlandet og 37 prosent ved kysten. (Tabell 7.) Det er med andre ord nesten fire ganger så mange fritidshus ved kysten som på snaufjellet. Totalen på 190 000 fritidshus fordelte seg med anslagsvis 19 000 fritidshus på fjellet over skoggrensa, 45 600 på fjellet under skoggrensa, 55 100 i innlandet ellers og 70 300 ved kysten.

Tabell 7. Fritidshus etter topografisk beliggenhet *Holiday houses by topographical location*

Topografisk beliggenhet <i>Topographical location</i>	Pst. ¹⁾ <i>P.c.¹⁾</i>	Antall ¹⁾ <i>Number¹⁾</i>	Anslagsvis totaltall for fritidshus <i>Estimated number of holiday houses in total</i>
Hele landet i alt <i>The whole country, total</i>	100	1 926 ²⁾	190 000
På fjellet over skoggrensa <i>In the mountains, above timber line</i>	10	192	19 000
På fjellet under skoggrensa <i>In the mountains, below timber line</i>	24	453	45 600
I innlandet ellers <i>Inland country</i>	29	561	55 100
Ved kysten <i>On the coast</i>	37	720	70 300

1) Fordelingen tar utgangspunkt i Fritidshusundersøkelsen 1970. 2) Ekskl. 2 fritidshus uten oppgitt lokalisering.

1) *The distribution is based on data from Holiday House Survey 1970.* 2) *Excl. 2 holiday houses with unknown location.*

Den topografiske lokaliseringen innenfor de enkelte handelsfeltene varierte forholdsvis mye. Figur 2 viser at om lag halvparten av fritidshusene i Vestre og Nordre handelsfelt lå ved sjøen og ca. 30 prosent på fjellet over og under skoggrensa. I Midtre handelsfelt var derimot halvparten lokalisert til fjellet - av disse knapt 10 prosent over skoggrensa - og vel 20 prosent ved kysten. I Østre handelsfelt lå ca. 35 prosent ved kysten og om lag 30 prosent på fjellet, av disse ca. 12 prosent over skoggrensa. Østre handelsfelt hadde for øvrig den største andelen fritidshus (ca. 35 prosent) i innlandet.

For landet sett under ett har det ikke skjedd store endringer over tida i den topografiske lokaliseringen av fritidshusbebyggelsen. Figur 3 viser en jevn økning i andelen av hus på fjellet - i første rekke under skoggrensa - og en svak nedgang i andelen ved kysten for fritidshus bygd etter 1945.

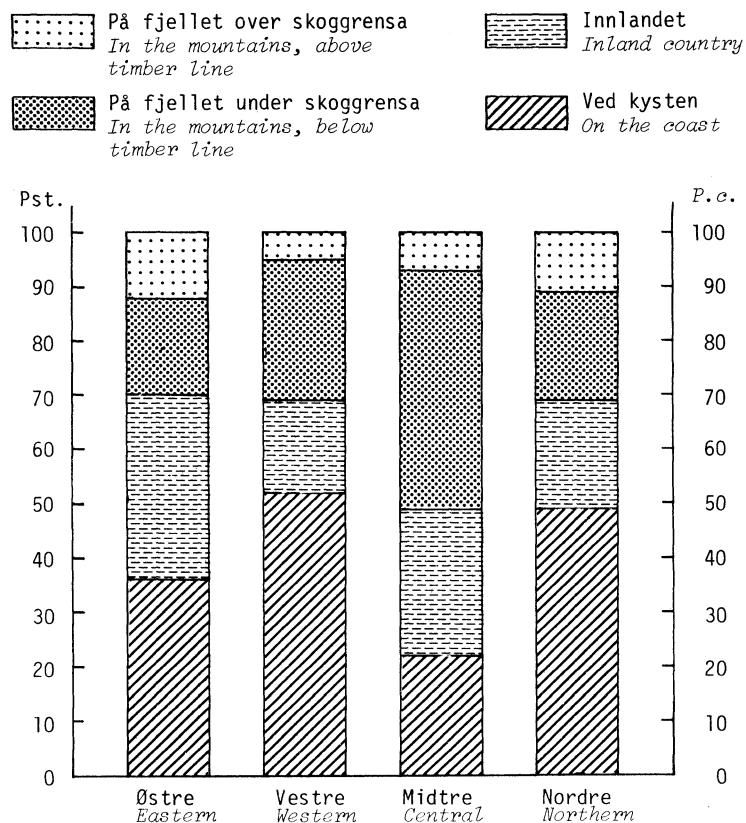
På bakgrunn av at hele 37 prosent av fritidshusene lå ved kysten, er det imidlertid disse områdene som tallmessig har hatt den største økningen etter 1960. Ut fra fritidshusundersøkelsen kan en anslå at bortimot 30 000 fritidshus er bygd ved kysten etter 1960. Tilsvarende tall for fritidshus bygd på fjellet, er vel 7 000 over skoggrensa og om lag 20 000 under skoggrensa.

Som tidligere vist (figur 2) varierer den topografiske lokaliseringen av fritidshus ganske mye mellom de forskjellige handelsfeltene. Figur 4 viser at endringene over tid innen de enkelte handelsfelt har variert sterkt.

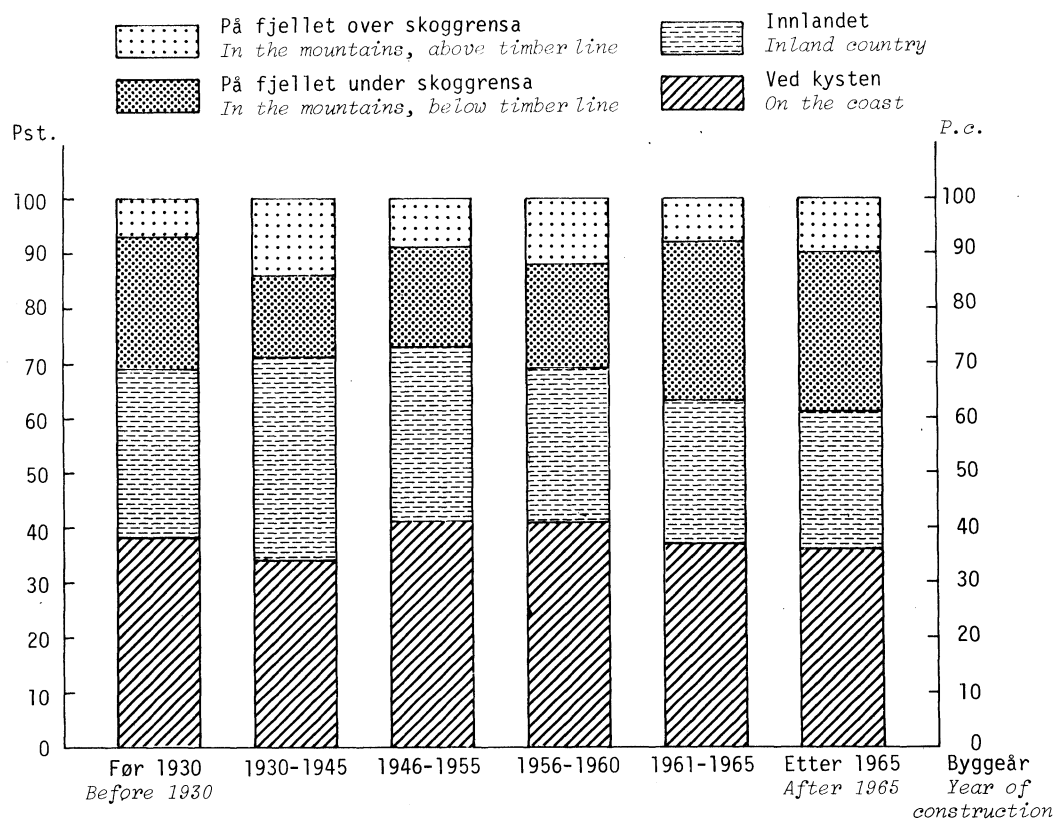
I Østre handelsfelt har andelen fritidshus bygd på fjellet over skoggrensa økt, mens den har gått til dels sterkt tilbake i de øvrige handelsfeltene. I Østre og Midtre handelsfelt har byggingen av fritidshus i kystområdene gått noe tilbake relativt sett i perioden etter 1960. Vestre og Nordre handelsfelt har derimot økt andelen av fritidshus bygd i kystområdene i denne perioden. Av fritidshus bygd etter 1960 i Vestre og Nordre handelsfelt, var henholdsvis 57 og 63 prosent bygd i kystområder.

1) Topografisk beliggenhet slik det er definert i Fritidshusundersøkelsen 1970: "På fjellet under skoggrensa": Områder som gir lett adgang til snaufjell eller vidder. "I innlandet": Områder som ligger minst 5 km fra saltvannskyst og som ikke gir lett adgang til snaufjell eller vidder. "Ved kysten": Områder med en avstand til saltvannskyst som ikke overstiger 5 km.

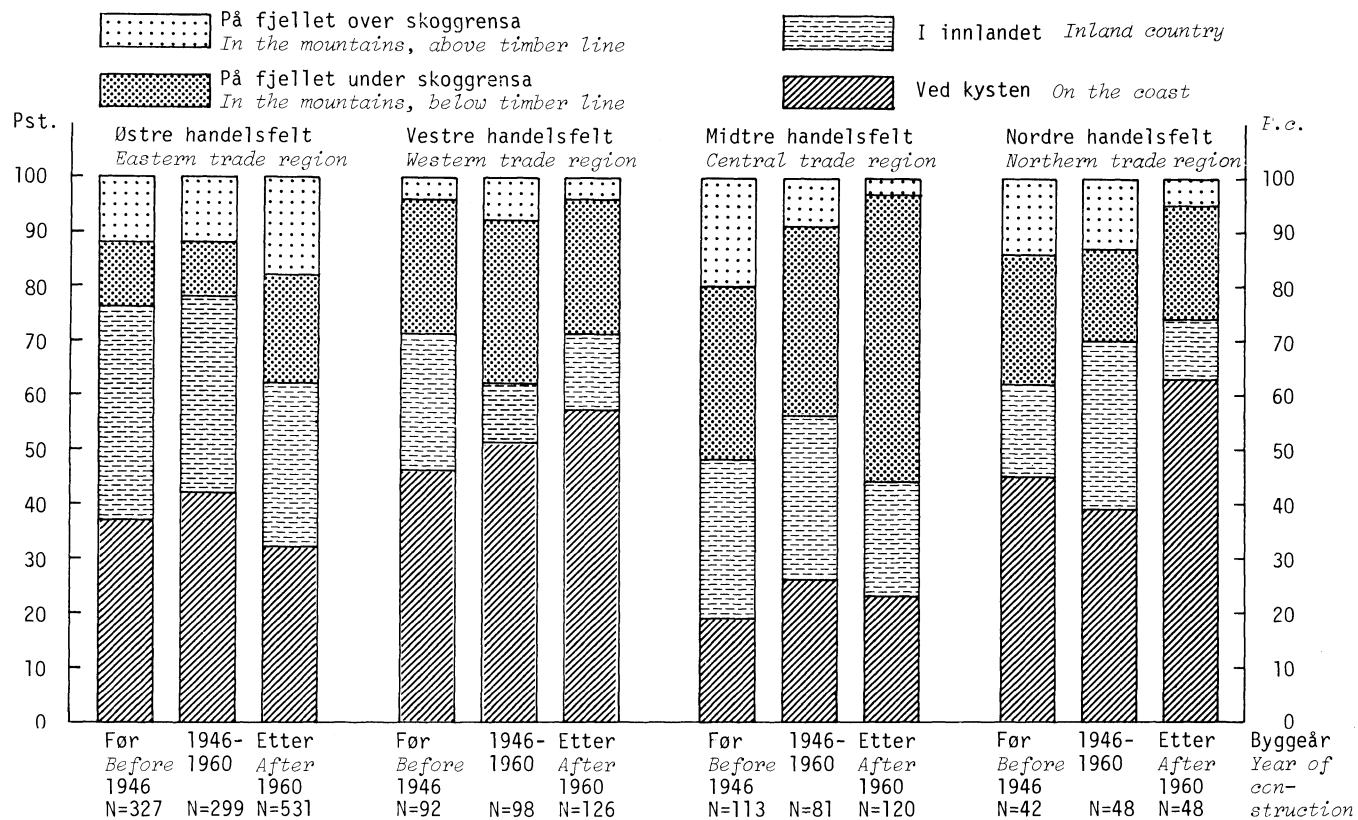
Figur 2. Fritidshus i forskjellige handelsfelt, etter topografisk beliggenhet. Prosent *Holiday houses in different trade regions, by topographical location. Percentages*

Figur 3. Fritidshus i grupper for byggeår, etter topografisk beliggenhet. Prosent *Holiday houses in groups for year of construction, by topographical location. Percentages*

Figur 4. Fritidshus i forskjellige handelsfelt og byggeår, etter topografisk beliggenhet. Prosent
Holiday houses in different trade regions and year of construction, by topographical location. Percentages

N=Tallet på observasjoner *Number of observations*

3. Lokalisering etter høyde over havet

Fritidshusundersøkelsen 1970 viste at 24 prosent av fritidshusene var lokalisert til høydenivå 0-19 meter over havet. I alt 32 prosent var oppgitt å ligge 0-49 meter over havet, mens til sammen 26 prosent lå i områder 600 meter over havet og høyere¹⁾.

Tabell 8 viser hvordan fritidshusene fordelte seg prosentvis og antallsvis etter høyde over havet i Fritidshusundersøkelsen 1970 og ut fra dette, den anslagsvise fordelingen av det totale antallet. Dersom en ser bort fra andelen med uoppgitt høydenivå, finner en på dette grunnlaget et tilnærmet antall fritidshus på noe over 60 000 i de laveste områdene, rundt 75 000 i områder 50-599 meter over havet og rundt 50 000 i områder 600 meter over havet og høyere.

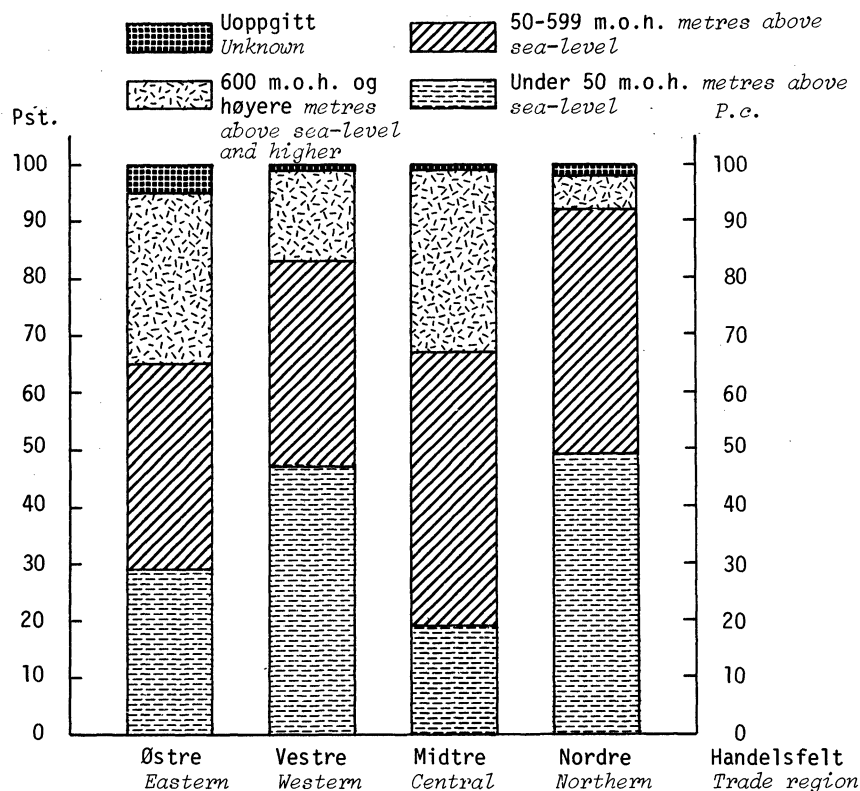
Tabell 8. Fritidshus etter høyde over havet¹⁾ *Holiday houses by levels of altitude¹⁾*

Høyde over havet <i>Levels of altitude</i>	Pst. <i>P.c.</i>	Antall <i>Number</i>	Anslagsvise totaltall for fritidshus <i>Estimated number of holiday houses in total</i>
Hele landet <i>The whole contry</i>	100	1 928	190 000
0- 49 m	32	617	60 800
50-599 m	39	752	74 100
600 m og høyere <i>and higher</i>	26	501	49 400
Uoppgitt <i>Unknown</i>	3	58	5 700

1) Fordelingene tar utgangspunkt i Fritidshusundersøkelsen 1970.

1) *The distributions are based on data from Holiday House Survey 1970.*

Figur 5. Fritidshus i forskjellige handelsfelt, etter høyde over havet.
Prosent *Holiday houses in different trade regions, by levels
of altitude. Percentages*

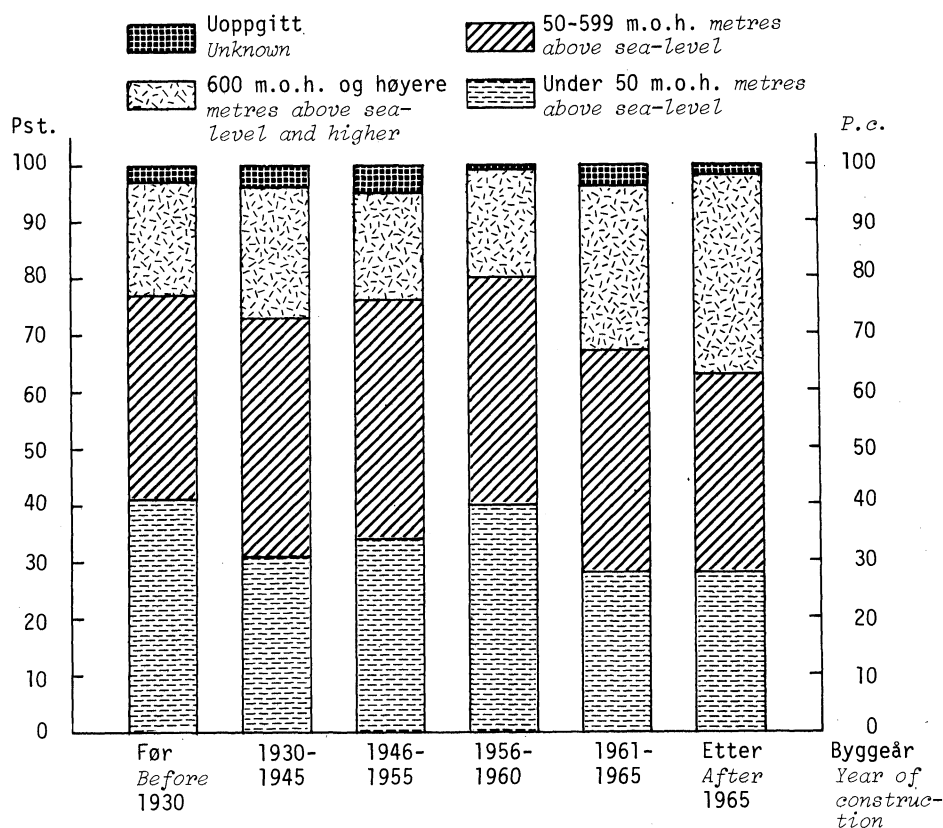
1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 5.

Lokaliseringen av fritidshus etter høyde over havet varierer ganske mye fra ett handelsfelt til et annet. Omlag halvparten av fritidshusbebyggelsen i Vestre og Nordre handelsfelt var lokalisert i områder 0-50 meter over havet (fig. 5), mens de tilsvarende andeler i Midtre og Østre handelsfelt var henholdsvis 19 og 29 prosent. Av figur 5 går det ellers fram at andelen av fritidshus i områder 600 meter over havet og høyere, var omlag 30 prosent i Østre og Midtre handelsfelt. I Nordre handelsfelt var denne andelen lav - bare 6 prosent - og i Vestre handelsfelt lå den på 16 prosent.

Figur 6 viser lokaliseringen av fritidshus etter høydenivå i forskjellige byggeperioder. Det går fram av figuren at andelen av fritidshus i områder 0-50 meter over havet har gått en del tilbake etter 1960. I områder 600 meter over havet og høyere hadde andelen økt fra 20 prosent for fritidshus bygd i årene 1956-1960, til 35 prosent for fritidshus bygd etter 1965. Byggingen av fritidshus i områder som ligger over 600 meter over havet har med andre ord økt sterkt i årene etter 1960.

De endringer som de seinereår har funnet sted i lokaliseringen av fritidshus, antar en for en stor del skyldes myndighetenes regulerings- og planleggingspolitikk.

Figur 6. Fritidshus i grupper for byggeår, etter høyde over havet. Prosent
Holiday houses in groups for year of construction, by levels of altitude. Percentages

VI. Grad av tetthet i fritidshusbebyggelsen¹⁾

Spørsmålet om en skal satse på spredt eller tett fritidshusbebyggelse har vært et sentralt tema i fritidshusdebatten. Stort sett er fritidshusbebyggelsen i Norge utpreget spredt, og dette gir antakelig uttrykk for eiernes ønskemål. På den annen side krever spredt lokalisering store arealer, gjør det vanskelig og kostbart å gjennomføre fellestiltak som vann, avløp og serviceinstitusjoner og reduserer mulighetene for sosial kontakt.

Fra friluftsliv- og naturvernsynspunkt er en for sterk spredning av fritidshusbebyggelsen uheldig. Grunneier og næringsinteresse vil også stort sett være tjent med en sterkere konsentrasjon. Ut fra de lover og reguleringsiltak som er satt i verk, er det grunn til å anta at graden av tetthet i fritidshusbebyggelsen vil øke.

Framstillingen nedenfor gir en beskrivelse av spredning og tetthet i fritidshusbebyggelsen på grunnlag av fritidshusundersøkelsen 1970.

Undersøkelsen viste at ca. 46 prosent av fritidshusene ble regnet som frittliggende. Fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus utgjorde omlag 28 prosent og fritidshus i større grupper ca. 26 prosent. Andelen frittliggende fritidshus var minst i Østre handelsfelt med ca. 44 prosent, mens den i Vestre, Midtre og Nordre handelsfelt var henholdsvis 46, 49 og 54 prosent. Andelen av fritidshus i grupper med 5 eller flere hus var ellers størst i Østre handelsfelt med ca. 31 prosent. I Vestre, Midtre og Nordre handelsfelt lå disse andelene på henholdsvis 20, 20 og 17 prosent.

Tabell 9 viser at det ikke var store variasjoner i tetthetsgraden for fritidshus bygd i forskjellige perioder. Blant fritidshus bygd 1930-1945 utgjorde andelen av frittliggende fritidshus ca. 52 prosent; den var nede i 45 prosent for fritidshus bygd i årene 1956-1960 og oppe i 47 prosent for fritidshus bygd etter 1965. Andelen av frittliggende fritidshus har ikke, slik en kanskje kunne vente, avtatt for fritidshus bygd i de seinere årene. Heller ikke kan en ut fra tabellen slå fast noen tendens i retning av en økende andel fritidshus i grupper med 5 eller flere hus.

For ulike typer av fritidshus varierte også andelen av frittliggende hus og hus i grupper heller lite (Tabell 10.) Blant fritidshus klassifisert som hytter, var andelen frittliggende hus ca. 45 prosent, mens den for landsteder lå på 43 prosent. For andre fritidshus - nedlagte småbruk, våningshus, koier, setrer m.v. - lå den på ca. 51 prosent. For den sistnevnte typen var for øvrig andelen fritidshus i grupper med 5 eller flere fritidshus forholdsvis lav - ca. 17 prosent, mot henholdsvis 25 og 28 prosent for landsteder og hytter.

Tabell 11 viser omlag samme byggetetthet for fritidshus på fjellet og i innlandet. Andelen av frittliggende fritidshus varierte mellom 50 og 54 prosent. Ved kysten derimot, var bare omlag 35 prosent frittliggende, mens 32 prosent lå i grupper med mindre enn 5 hus og 33 prosent i grupper med 5 eller flere hus. Også blant fritidshusene på fjellet over tregrensa lå en relativt stor del i grupper med 5 eller flere hus - i alt 29 prosent.

Tallmaterialet viser svært små endringer i dette bildet for fritidshus bygd etter 1960.

1) "Grad av bebyggelse" er i Fritidshusundersøkelsen 1970 definert slik: Frittliggende fritidshus: Fritidshus som ligger mer enn 100 m både fra nærmeste fritidshus og helårsbolig. Fritidshus i gruppe: Fritidshus med en avstand til nærmeste fritidshus eller helårsbolig som ikke overstiger 100 m. Gruppens størrelse er bestemt ved tallet på hus som har en innbyrdes avstand som ikke overstiger 100 m.

Tabell 9. Fritidshus i grupper for byggeår, etter byggetetthet. Prosent *Holiday houses in groups for year of construction, by density of development. Percentages*

Byggeår <i>Year of construction</i>	I alt <i>Total</i>	Frittliggende fritidshus <i>Detached holiday house</i>	Grupper med under 5 hus <i>Groups of less than 5 houses</i>	Grupper med 5 eller flere hus <i>Groups of 5 houses or more</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	46	28	26	1 928
Før 1930 <i>Before 1930</i>	100	42	34	24	297
1930-1945	100	52	21	27	269
1946-1955	100	46	25	29	274
1956-1960	100	45	30	25	252
1961-1965	100	46	24	30	340
Etter 1965 <i>After 1965</i>	100	47	30	23	485
Uoppgitt <i>Unknown</i>	:	:	:	:	11

Tabell 10. Fritidshus i grupper for fritidshustype, etter byggetetthet. Prosent *Holiday houses in groups for type of holiday house, by density of development. Percentages*

Type fritidshus <i>Type of holiday house</i>	I alt <i>Total</i>	Frittliggende fritidshus <i>Detached holiday house</i>	Grupper med under 5 hus <i>Groups of less than 5 houses</i>	Grupper med 5 eller flere hus <i>Groups of 5 houses or more</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	46	28	26	1 928
Hytter <i>Cottages</i>	100	45	27	28	1 516
Landsteder <i>Country houses</i> ..	100	43	32	25	121
Andre fritidshus <i>Other types of holiday houses</i>	100	51	32	17	291

Tabell 11. Fritidshus i grupper for topografisk beliggenhet, etter byggetetthet. Prosent *Holiday houses in groups for topographical location, by density of development. Percentages*

Topografisk beliggenhet <i>Topographical location</i>	I alt <i>Total</i>	Frittliggende fritidshus <i>Detached holiday house</i>	Grupper med under 5 hus <i>Groups of less than 5 houses</i>	Grupper med 5 eller flere hus <i>Groups of 5 houses or more</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	46	28	26	1 928
På fjellet over skoggrensa <i>In the mountains, above timber line</i>	100	50	21	29	192
På fjellet under skoggrensa <i>In the mountains, below timber line</i>	100	54	26	20	453
I innlandet <i>Inland country</i> ..	100	52	25	23	561
Ved kysten <i>On the coast</i> ...	100	35	32	33	720
Uoppgitt <i>Unknown</i>	:	:	:	:	2

VII. Arealbruken til fritidshusformål

Fritidshusbebyggelsen disponerer i tillegg til tomtearealer også arealer til vegger, parkeringsplasser m.v. De arealene som indirekte er knyttet til fritidshusbebyggelsen, har en imidlertid ikke hatt grunnlag for å beregne omfanget av. Beskrivelsen av arealbruken til fritidshusbebyggelsen er utført på grunnlag av fritidshusundersøkelsen 1970 og oppgaver fra Norges geografiske oppmåling. Den er begrenset til bruk av areal til fritidshustomter.

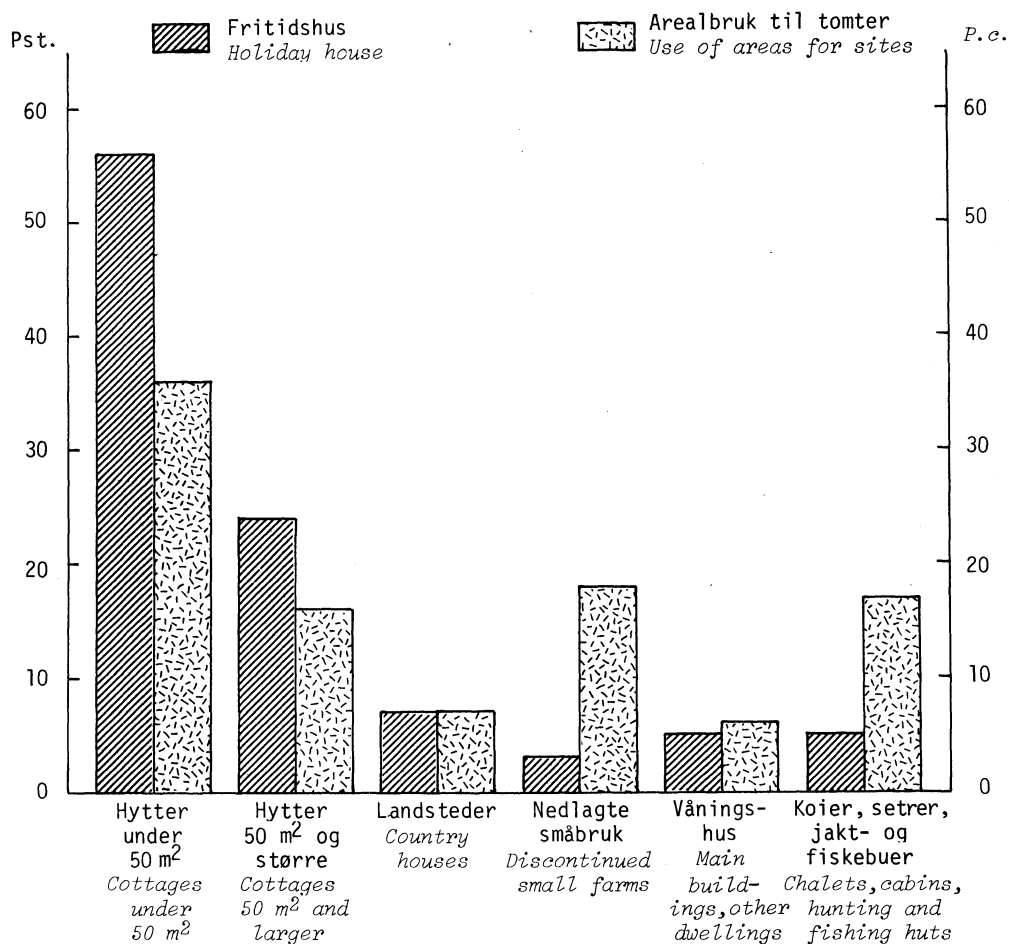
Undersøkelsen viste at gjennomsnittsstørrelsen på fritidshustomtene i 1970 lå på omlag 4,5 dekar. En bestand på 190 000 fritidshus disponerer ut fra dette omlag 855 000 dekar til tomteformål - dvs. ca. 0,26 prosent av landets samlede areal (medregnet ferskvann)¹⁾.

For landet underrett er det oppgitt en tomtestørrelse på 2 dekar eller mindre for 52 prosent av fritidshusene. I alt 13 prosent hadde 5 dekar eller mer. Omlag 7 prosent hadde punktfaste eller uspesifisert tomtestørrelse. Disse tomtene inngår i arealberegningene nedenfor med et anslått gjennomsnittlig tomteareal på 2 dekar.

1. Arealbruk og typer av fritidshus

Størrelsen på fritidshustomtene varierte sterkt etter type fritidshus. Figur 7 viser at en betydelig del av arealet var knyttet til nedlagte småbruk, koier, setrer, jakt- og fiskebuer. Hyttebebyggelsen hadde forholdsvis lite arealbruk til tomteformål.

Figur 7. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter fritidshustype. Prosent
Holiday houses and use of areas for sites, by type of holiday house.
Percentages

1) Samlet areal er nyttet som grunnlag for beregningene, fordi talloppgavene for egentlige landareal ikke er fullstendige.

Mens nedlagte småbruk og koier, setrer, jakt- og fiskebuer utgjorde henholdsvis 5 og 6 prosent av fritidshusene i alt, utgjorde arealbruken henholdsvis 18 og 17 prosent av samlet areal til fritidshustomter. Våningshus tatt i bruk som fritidshus, utgjorde ca. 5 prosent av bestanden, mens arealbruken utgjorde 6 prosent av samlet areal. Landsteder hadde en andel av fritidshusene (7 prosent) som svarte til andelen av arealbruken (7 prosent). Hyttebebyggelsen som til sammen utgjorde 80 prosent av fritidshusbebyggelsen, disponerte derimot bare 42 prosent av arealet.

Totalt sett var bruken av arealer til tomteformål i hyttebebyggelsen anslagsvis 360 000 dekar. Av det øvrige arealet falt omlag 60 000 dekar på landsteder, 155 000 på tidligere småbruk, 50 000 på tidligere våningshus og 145 000 dekar på koier, setrer, jakt- og fiskebuer.

2. Arealbruk og lokalisering av fritidshus

Av arealet brukt til fritidshustomter, var 55 prosent knyttet til fritidshus i Østre handelsfelt. Det øvrige arealet var jevnt fordelt på de andre handelsfeltene.

Bare Nordre handelsfelt hadde en større andel av arealbruken enn andelen av fritidshusene skulle tilsi. Til tross for at bare 7 prosent av fritidshusene var lokalisert til Nordre handelsfelt, utgjorde arealet til fritidshustomtene 14 prosent av totalen. (Figur 8.) I Vestre handelsfelt var det balanse mellom andelen av fritidshus og arealbruk, mens både Østre og Midtre handelsfelt hadde større andel av fritidshusene enn av arealbruken.

Tabell 12 gir en oversikt over samlet areal (medregnet ferskvann), anslag for arealbruken til fritidshustomter og tomtearealenes andel av samlet areal for hvert handelsfelt.

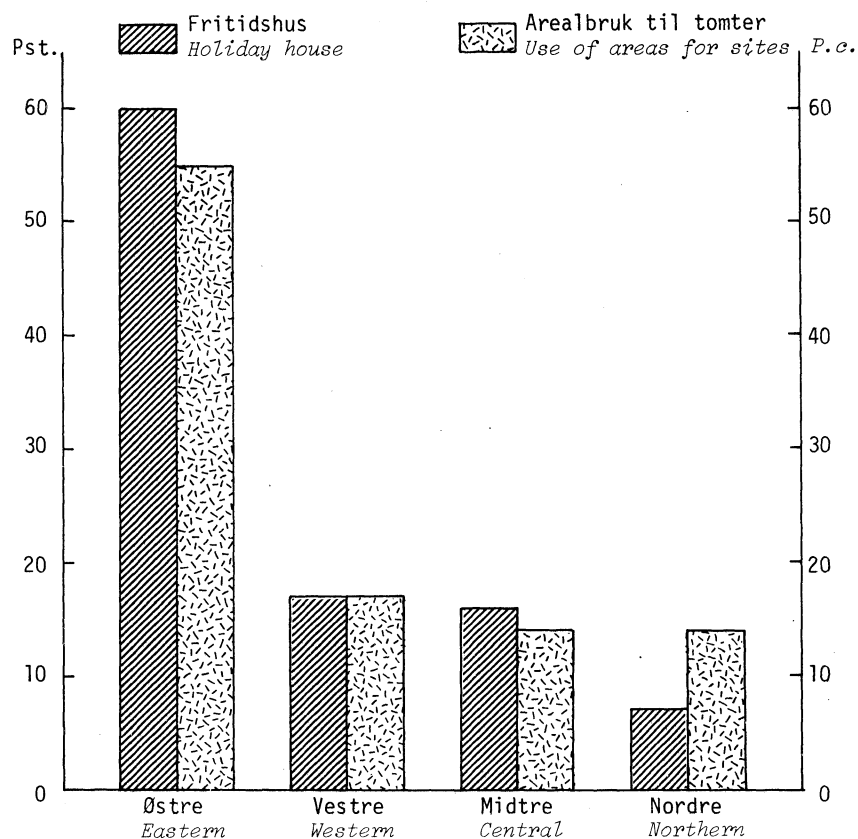
Tabell 12. Samlet areal, beregnet areal til fritidshustomter og tomtenes relative andel av samlet areal i forskjellige handelsfelt *Total areas, estimated areas of sites for holiday houses and the percentage of the total areas used for these sites in different trade regions*

	Samlet areal <i>Total areas</i> km ²	Beregnet areal til fritidshustomter <i>Estimated areas of sites for holiday houses</i> km ²	Tomtenes andel av samlet areal <i>Percentage of total areas used for sites</i> pst.
I alt <i>Total</i>	323 894,73	855	0,26
Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	108 110,60	470	0,43
Vestre handelsfelt <i>Western trade region</i>	51 641,33	145	0,28
Midtre handelsfelt <i>Central trade region</i>	68 442,90	120	0,18
Nordre handelsfelt <i>Northern trade region</i>	95 699,90	120	0,13

Tabellen viser at areal brukt til fritidshustomter utgjorde mellom 0,13 og 0,43 prosent av samlet areal i handelsfeltene. Østre handelsfelt hadde den største arealbruken både relativt og absolutt, mens Nordre handelsfelt hadde den minste. Arealene omfattet imidlertid langt flere fritidshus i Østre handelsfelt enn tilfelle var i Nordre handelsfelt. (Fig. 8.)

Fritidshusbebyggelsen i innlandet hadde større andel av arealbruken enn fritidshus ved kysten og på fjellet. Figur 9 viser at fritidshusene i snaufjellet utgjorde 10 prosent av bestanden i 1970 og representerte ca. 7 prosent av arealbruken. Fritidshusene i innlandet utgjorde ca. 29 prosent av bestanden og la beslag på 37 prosent av arealet. For fritidshus på fjellet under skoggrensa er andelen henholdsvis 24 og 22 prosent, og for fritidshus ved kysten henholdsvis 37 og 34 prosent.

Figur 8. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter handelsfelt. Prosent
Holiday houses and use of areas for sites, by trade region.
Percentages

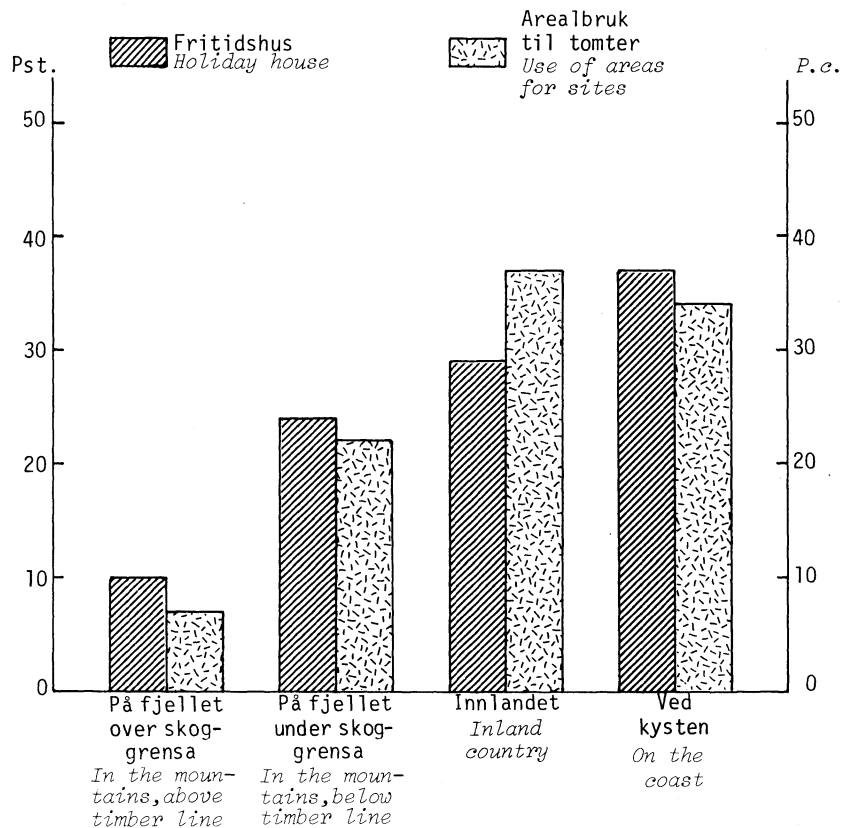

Arealbruken til fritidshustomter i 1970 i de forskjellige topografiske områdene kan anslås til:
Use of areas to sites for holiday houses in 1970 in different topographical areas may be estimated to:

Hele landet i alt	<i>The whole country, total</i>	855 km ²
På fjellet over skoggrensa	<i>In the mountains, above timber line</i>	60 "
På fjellet under skoggrensa	<i>In the mountains, below timber line</i>	190 "
I innlandet	<i>Inland country</i>	315 "
Ved kysten	<i>On the coast</i>	290 "

Tabell 13 gir en oversikt over beregnet arealbruk til fritidshustomter i prosent av samlet areal, for forskjellige høydenivåer og handelsfelt. Beregningene som tabell 13 bygger på er noe usikre og bør tolkes med forsiktighet. Tabellen viser at områder 0-50 meter over havet hadde et relativt sterkt innslag av fritidshustomter i forhold til områder på høyere nivåer. Dette gjelder for alle handelsfelt.

Figur 9. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter topografisk beliggenhet.
 Prosent *Holiday houses and use of areas for sites, by topographical location. Percentages*

Tabell 13. Beregnet arealbruk til fritidshustomter i prosent av samlet areal for forskjellige høydenivåer og handelsfelt *Estimated use of areas to sites for holiday houses as percentage of total areas in different levels of altitude and trade regions*

	I alt Total	Høyde over havet ¹⁾ Above sea-level ¹⁾		
		0-50/60 m	50/60-600 m	Over 600 m
Hele landet i alt <i>The whole country, total</i>	0,26	1,26	0,20	0,16
Østre handelsfelt <i>Eastern trade region</i>	0,43	3,73	0,39	0,24
Vestre og Midtre handelsfelt ²⁾ <i>Western and Central trade region</i>	0,22	0,78	0,19	0,12
Nordre handelsfelt <i>Northern trade region</i>	0,13	0,72	0,08	0,03

1) Oppgaver over samlet areal er spesifisert dels på 50 dels på 60 m i arealstatistikken. 2) På grunn av at enkelte oppgaver over areal etter høyde over havet er ufullstendige på enkelte lavere regionale nivå, har en slått sammen Vestre og Midtre handelsfelt.

1) Information on total area is specified in the statistics of areas for partly 50, partly 60 metres.

2) Due to incompleteness as regards some lower regional levels in the data on area by altitude, Western and Central trade region are put together.

Fritidshustomtenes andel av samlet areal var gjennomgående høyere i Østre handelsfelt enn i resten av landet. Dette gjelder særlig områder 0-50/60 meter over havet hvor fritidshustomtenes andel av samlet areal var omlag 5 ganger så høy i Østre handelsfelt som i de øvrige handelsfelt.

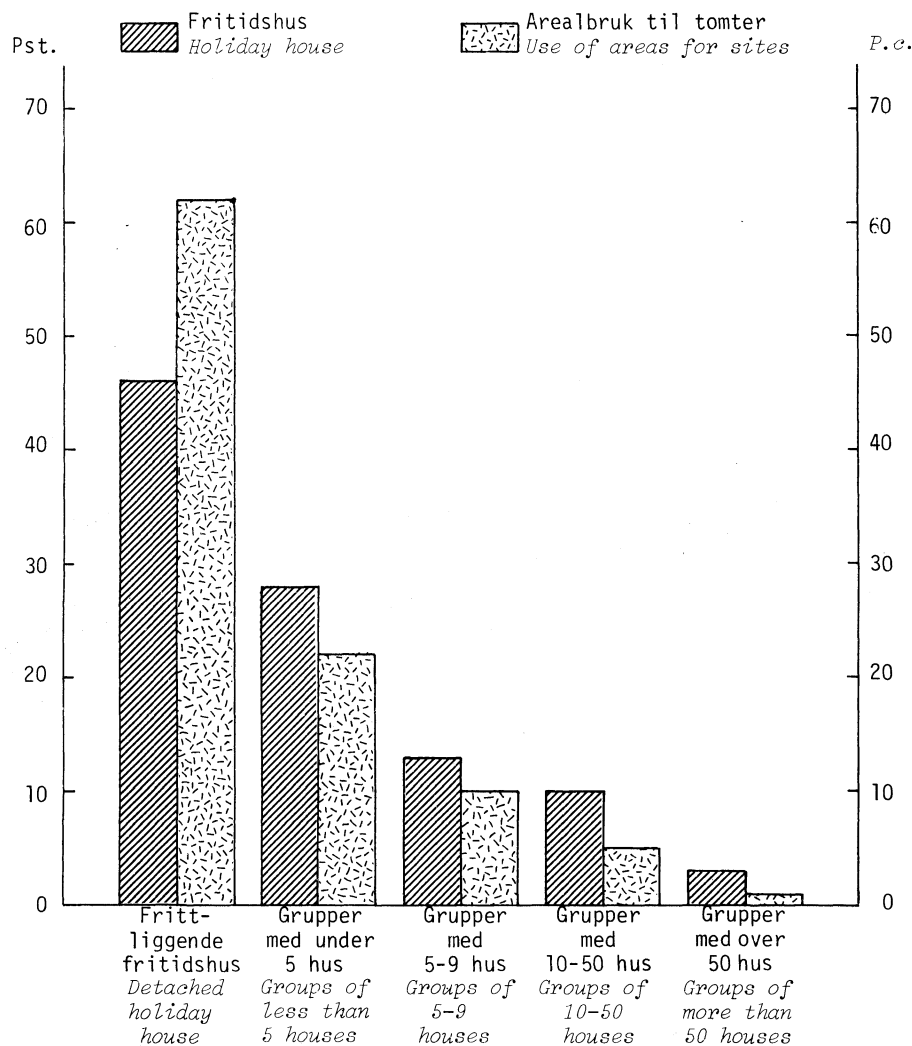
Følgende anslag er beregnet for arealbruken til fritidshustomter i 1970 i områder på ulike høydenivåer: *The following estimates are figured out for use of areas to sites for holiday houses in 1970 in regions on different levels of altitude:*

Hele landet i alt	<i>The whole country, total</i>	855 km ²
Områder under 50 m.o.h.	<i>Regions under 50 metres above sea-level</i>	300 "
Områder 50-599 m.o.h.	<i>Regions 50-599 metres above sea-level</i>	350 "
Områder 600 m.o.h. og høyere	<i>Regions 600 metres above sea-level and higher</i>	205 "

3. Arealbruk og byggetetthet

Det var de frittliggende fritidshusene som totalt og relativt sett var mest arealkrevende. Figur 10 viser at frittliggende fritidshus utgjorde 46 prosent av bestanden, mens arealbruken lå på 62 prosent av total arealbruk. Som en kunne vente viser figur 10 at arealbruken pr. fritidshus reduseres når graden av tetthet i bebyggelsen øker. En må imidlertid huske at det her bare er snakk om selve tomtearealene. Fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus utgjorde 28 prosent av bestanden, mens arealbruken var 22 prosent. Fritidshus i grupper med 5 og flere hus utgjorde til sammen 26 prosent av bestanden og hadde en samlet arealbruk på 16 prosent.

Figur 10. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter grad av bebyggelse. Prosent
Holiday houses and use of areas for sites, by density of development. Percentages

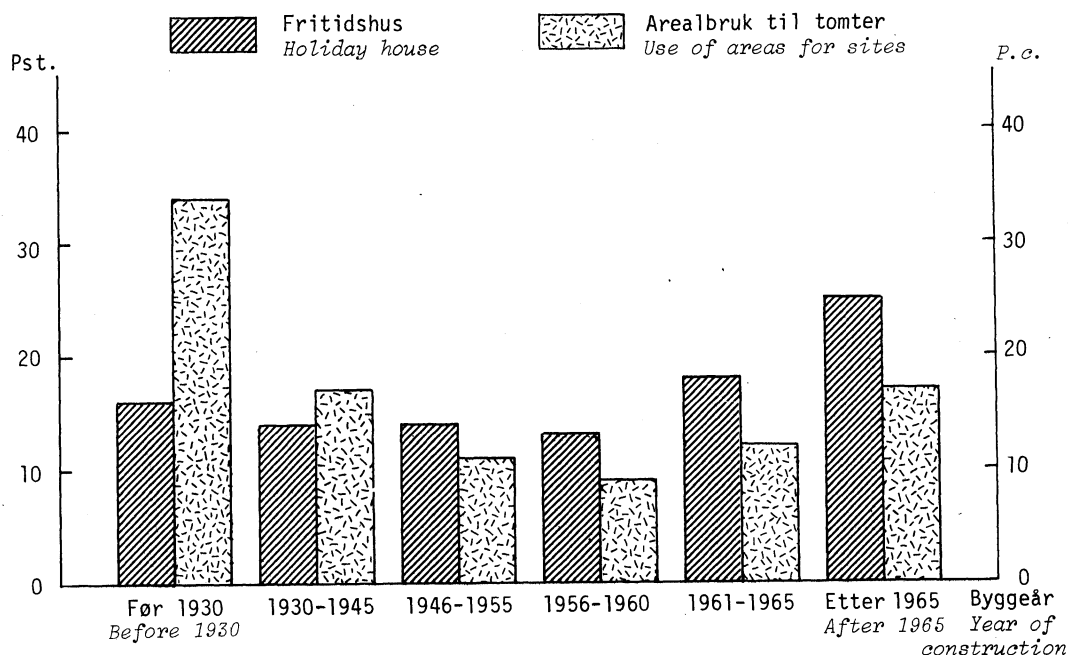
Ser en på fordelingen av fritidshustomtene etter størrelse, viser det seg at til sammen 18 prosent av de frittliggende fritidshusene hadde tomter på 5 dekar eller mer. Den gjennomsnittlige tomtestørrelsen for frittliggende fritidshus var 6 dekar¹⁾. Fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus hadde en gjennomsnittlig tomtestørrelse på 3,5 dekar. Omlag 11 prosent av disse fritidshusene hadde tomter på 5 dekar eller mer. For fritidshus i grupper med 5 eller flere hus lå gjennomsnittstallet på 2,7 dekar. Knappt 7 prosent hadde tomter på 5 dekar eller mer.

4. Arealbruk og byggeår

I noen grad kan fordelingen av fritidshustomtene etter størrelse forklares ut fra omfanget av bruksendringer for tidligere småbruk, våningshus, setrer m.v. Disse fritidshusene var vanligvis av eldre dato og hadde ofte store tomter.

Av de fritidshusene som etter Fritidshusundersøkelsen 1970 var bygd før 1930, utgjorde tidligere småbruk, våningshus/andre bolighus og setrer, skogskoier m.v. til sammen 62 prosent. De utgjorde 16 prosent av fritidshus bygd i årene 1930-1945 og oversteg ikke 7 prosent av de nyere fritidshusene²⁾. Den gjennomsnittlige tomtestørrelsen for tidligere småbruk m.v. lå på 25 dekar for de eldste husene, 5,5 dekar for hus bygd i årene 1930-1945 og på 12,5 dekar for hus bygd etter 1945.

Figur 11. Fritidshus og arealbruk til tomter, etter byggeår. Prosent *Holiday houses and use of areas for sites, by year of construction. Percentages*

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 25. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 2.

Figur 11 viser klart at arealbruken pr. fritidshus var størst for eldre hus. Som nevnt foran er dette for en stor del areal knyttet til fritidshus som tidligere tjente andre formål. For fritidshus bygd før 1930 utgjorde arealbruken hele 34 prosent av totalt arealbruk. Andelen av fritidshusene utgjorde bare 16 prosent. For fritidshus bygd etter 1945 har arealbruken gått klart ned. Dette gir uttrykk for en tiltakende økonomisering med arealer som nyttes til nye fritidshus.

VIII. Byggeteknisk standard i fritidshusbebyggelsen

Fritidshusbebyggelsen har etter hvert fått en høyere standard. Dette skyldes delvis endringer i lovgivning, bygningsvedtekter m.v. og dels forbedring av byggemetoder og -materialer. Dessuten har fritidshuseiernes økte krav til komfort og den generelle velstandsøkning trolig ført med seg høyning av den tekniske standard, både for eldre og nyere fritidshus.

1. Oppføringsmåte

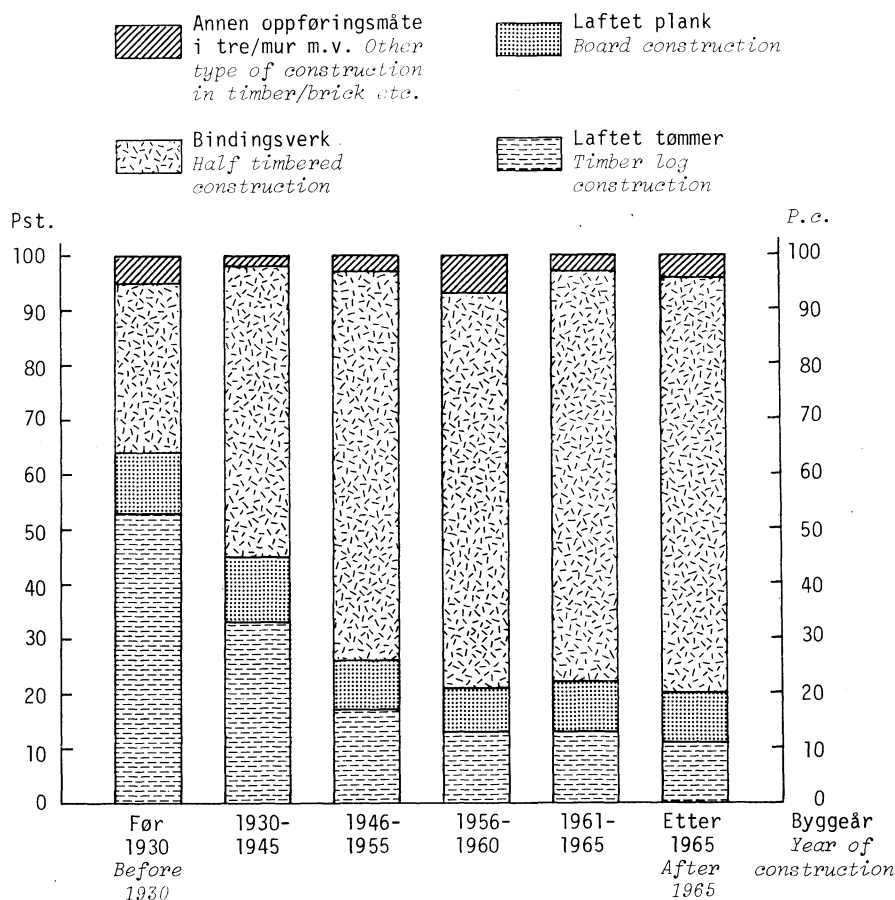
Den største delen av fritidshusbebyggelsen i dag er oppført i bindingsverk. Dette gjaldt i alt ca. 64 prosent av fritidshusene som ble undersøkt i 1970. Omlag 22 prosent var oppført i laftet tømmer og 10 prosent i laftet plank¹⁾.

Oppføringsmåten varierer en god del etter type fritidshus. I hyttebebyggelsen var over 70 prosent ført opp i bindingsverk. Det samme gjaldt 64 prosent av landstedene og henholdsvis 10, 39 og 22 prosent for nedlagte småbruk, våningshus/andre bolighus og koier, setrer m.v. Blant fritidshus av de tre sistnevnte grupper, var den overveiende delen bygd av laftet tømmer.

Fritidshus i laftet tømmer var i første rekke lokalisert til fjellet og innlandet. Av fritidshus ved kysten var 75 prosent ført opp i bindingsverk, omlag 9 prosent i laftet tømmer og 12 prosent i laftet plank. For fritidshus på fjellet og i innlandet, varierte andelen hus oppført i bindingsverk mellom 56 og 59 prosent, mens andelen oppført i laftet tømmer lå på omlag 30 prosent.

Blant fritidshus bygd før 1930 var over halvparten (ca. 53 prosent) tømmerhus. Andelen er, som vist i figur 12, bare 11 prosent for fritidshus bygd etter 1965. Fritidshus oppført i bindingsverk, hadde i samme periode økt sin andel fra 31 prosent til ca. 75 prosent.

Figur 12. Fritidshus i grupper for byggeår, etter oppføringsmåte. Prosent *Holiday houses in groups for year of construction, by technical construction. Percentages*

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 34.

I alt var 66 prosent av fritidshusene vinterisolerte. For fritidshus bygd etter 1960 gjaldt dette 79 prosent. Av hyttene var om lag 65 prosent vinterisolert - av landstedene om lag 90 prosent.

Det er en tendens til økning i andelen av hus med vinterisolasjon over tiden. I hyttebebyggelsen fant en f.eks. at andelen av vinterisolerte fritidshus var steget fra 37 prosent for hus bygd før 1930, 60 prosent for hus bygd i perioden 1956-1960 og til 82 prosent for fritidshus bygd etter 1965¹⁾.

Hyttebebyggelsen på fjellet hadde videre en større andel vinterisolerte hus enn hyttebebyggelsen ved kysten. Andelene varierte fra 86-87 prosent på fjellet, 65 prosent i innlandet og til 43 prosent ved kysten.

Det betyr selvsagt ekstra kostnader å bygge fritidshus med vinterisolasjon. Av tabell 14 går det fram at andelen vinterisolerte fritidshus økte med eierhusholdningens inntekt. Dette gjaldt både for fritidshus bygd før og etter 1960.

Tabell 14. Andelen av fritidshus i grupper for byggeår og eierhusholdningens inntekt, som var vinterisolert. Prosent *Percentage of holiday houses in groups for year of construction and income of owner's household, being thermally insulated*

Husholdnings- inntekt i kroner <i>Household income in kroner</i>	I alt <i>Total</i>	Fritidshus bygd 1960 og tidligere <i>Holiday houses built 1960 and previous</i>	Fritidshus bygd etter 1960 <i>Holiday houses built after 1960</i>
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	66	56	79
Under 20 000	57	50	74
20 000 - 29 000	60	52	74
30 000 - 39 000	67	58	78
40 000 - 59 000	71	60	82
60 000 og over <i>and over</i>	71	61	84

2. Golvflatestørrelse

Undersøkelsen viste at 41 prosent av fritidshusene hadde en golvflate på 40-59 m². Om lag 6 prosent hadde mindre enn 20 m² og 9 prosent 80 m² eller mer. (Figur 13.)

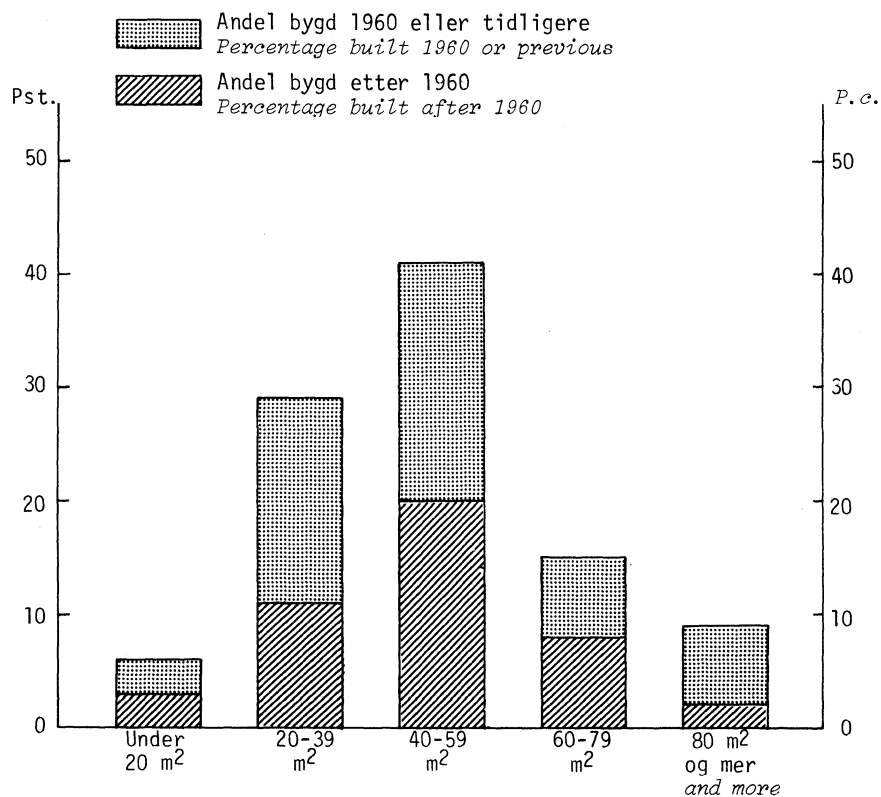
Halvparten av fritidshusene på 40-59 m² og mer enn halvparten av husene på 60-79 m², var bygd etter 1960. Det samme gjaldt imidlertid bare fjerdeparten av fritidshus på 80 m² eller mer, som for en stor del bestod av tidligere bolighus og landsteder²⁾.

Av hyttene hadde 70 prosent golvflate under 50 m² og 30 prosent 50 m² eller større. Som vist i figurlikapittel IV har andelen av større hytter (50 m² og over) økt etter 1965 i forhold til tidligere år.

Det synes å være liten sammenheng mellom topografisk beliggenhet og fritidshusenes størrelse. Tabell 15 viser en tendens til flere store fritidshus ved kysten enn i andre områder. Dette gjelder både fritidshus bygd før og etter 1960. Også på fjellet over skoggrensa, var det relativt mange store fritidshus.

1) Omregnet fra Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 2. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 35.

Figur 13. Fritidshus etter golvflatestørrelse. Prosent *Holiday houses, by floorage. Percentages*

Tabell 15. Fritidshus i grupper for topografisk beliggenhet, etter golvflatestørrelse. Prosent *Holiday houses in groups for topographical location, by floorage. Percentage*

Topografisk beliggenhet <i>Topographical location</i>	I alt <i>Total</i>	Golvflatestørrelse i m ² <i>Floorage in m²</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Under 20	20-39	40-59	60-79	80 og over and over	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total ...</i>	100	6	30	40	15	9	1 926 ¹⁾
På fjellet over skoggrensa <i>In the mountains, above timber line</i>	100	8	30	39	18	5	192
På fjellet under skoggrensa <i>In the mountains, below timber line</i>	100	8	35	39	13	5	453
Innlandet <i>Inland country</i>	100	8	35	37	12	8	561
Ved kysten <i>On the coast</i>	100	4	22	44	18	12	720

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

Tabell 16 viser en klar sammenheng mellom husholdningsinntekt og størrelsen på fritidshusene. Andelen av store fritidshus økte med stigende husholdningsinntekt. Bare 16 prosent av fritidshus eid av husholdninger med kr 60 000 eller mer i inntekt, var mindre enn 40 m². Tilsvarende andel er 54 prosent blant fritidshus eid av husholdninger med inntekt under kr 20 000.

Tabell 16. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens inntekt, etter golvflatestørrelse. Prosent
Holiday houses in groups for income of owner's household, by floorage. Percentages

Husholdningsinntekt i kroner <i>Household income in kroner</i>	I alt <i>Total</i>	Golvflatestørrelse i m ² <i>Floorage in m²</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Under 20	20-39	40-59	60-79	80 m ² og over <i>and over</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	6	30	41	15	8	1 829 ¹⁾
Under 20 000	100	17	37	34	7	5	284
20 000 - 29 000	100	8	43	32	11	6	380
30 000 - 39 000	100	6	33	43	11	7	407
40 000 - 59 000	100	3	21	49	18	9	466
60 000 og over <i>and over</i>	100	0	16	43	26	15	292

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

Tabell 17 viser at denne tendensen stort sett går igjen for fritidshus bygd etter 1960. Husholdninger med inntekter fra kr 30 000 og oppover syntes dessuten å ha satset mer på fritidshus i størrelsen 40-79 m².

Tabell 17. Fritidshus bygd etter 1960, i grupper for eierhusholdningens inntekt, etter golvflatestørrelse. Prosent
Holiday houses built after 1960 in groups for income of owner's household, by floorage. Percentages

Husholdningsinntekt i kroner <i>Household income in kroner</i>	I alt <i>Total</i>	Golvflatestørrelse i m ² <i>Floorage in m²</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Under 20	20-39	40-59	60-79	80 m ² og over <i>and over</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	6	27	46	17	4	784 ¹⁾
Under 20 000	100	27	28	31	10	3	88
20 000 - 29 000	100	8	43	40	8	1	144
30 000 - 39 000	100	4	29	48	15	4	179
40 000 - 59 000	100	3	21	53	20	4	245
60 000 og over <i>and over</i>	100	1	16	47	31	5	128

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

I tilknytning til spørsmålet om golvflatestørrelse vil en se nærmere på eiernes vurdering av dette spørsmålet.

Svært få eiere syntes fritidshuset var for stort. Mens 79 prosent mente det var passe stort, var det bare 3 prosent som mente det var for stort og 18 prosent som mente det var for lite. Av fritidshus mindre enn 20 m² ble 42 prosent oppgitt som for lite, 57 prosent som passe stort¹⁾. Andelen av fritidshus som oppgis å være for små, synker naturlig nok med økende golvflatestørrelse. Av fritidshus på 60-79 m² blir bare 6 prosent oppgitt som for små, 90 prosent som passe store og 4 prosent som for store.

3. Oppvarmingsmåter og elektrisitet

De fleste fritidshusene ble oppvarmet på tradisjonell måte med fyring i ovn og/eller i peis. I 65 prosent av fritidshusene ble ovnsfyring med fast brensel brukt eventuelt kombinert med peisfyring, mens 8 prosent hadde peisfyring som eneste oppvarmingsmåte. 16 prosent ble oppvarmet elektrisk, og ytterligere 4 prosent hadde kombinert elektrisk oppvarming og ovnsfyring.

Undersøkelsen viste at fritidshus beregnet bare på utleie i langt større grad enn fritidshus som brukes privat, var basert på elektrisk oppvarming; Dette gjaldt i alt 46 prosent av fritidshusene

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 36.

som var beregnet bare til utleie mot 20 prosent for fritidshus som ble brukt privat vesentlig i vinterhalvåret, 17 prosent for dem som ble brukt privat vesentlig i sommerhalvåret og 10 prosent for dem som ble brukt privat hele året. Ytterligere 3-4 prosent hadde elektrisk oppvarming kombinert med ovnsfyring i alle de nevnte bruksgruppene. (Tabell 18.)

Oppvarmingsmåten var ikke vesentlig forskjellig for fritidshus bygd før og etter 1960. Prosentforskjellene er svært små, men går stort sett i samme retning for alle grupper. Blant annet kan tallene tyde på tilbakegang i andelen fritidshus som oppvarmes med fast brensel i ovn, mens andelen som oppvarmes elektrisk øker. Av fritidshus beregnet bare på utleie, ble elektrisk oppvarming nyttet i 55 prosent av hus bygd etter 1960 mot 40 prosent av hus bygd tidligere.

Tabell 18. Fritidshus i grupper for bruksårstid, etter oppvarmingsmåte. Prosent *Holiday houses in groups for season of use, by main type of heating system. Percentages*

Bruksårstid <i>Season of use</i>	I alt <i>Total</i>	Oppvarmingsmåte <i>Heating system</i>						Ingen oppvarming/uopp-gitt <i>No heat-ing/un-known</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Peisfyring <i>Chimney</i>	Ovnsfyring med fast brensel/peis <i>Stove with solid fuel/chimney</i>	Ovnsfyring med flytende brensel <i>Stove with liquid fuel</i>	Elektrisk oppvarming <i>Electric heating</i>	Elektrisk oppvarming og ovnsfyring <i>Electric and heat-stove, furnace</i>	Oppvarming med gass <i>Gas heating</i>		
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	8	65	6	16	4	1	0	1 928
Vesentlig i sommerhalvåret <i>Mostly summer</i>	100	11	62	5	17	4	1	0	1 233
Vesentlig i vinterhalvåret <i>Mostly winter</i>	100	2	61	11	20	4	2	-	46
Hele året <i>The whole year</i>	100	3	74	9	10	4	0	-	557
Ikke tatt i bruk/uopp-gitt <i>Not taken into use/unknown</i>	100	-	78	7	11	-	4	-	27
Bare til utleie <i>Only for renting</i>	100	3	45	-	46	3	-	3	65

Oppvarmingsmåten varierte en del for de forskjellige typene av fritidshus. Men ovnsfyring med fast brensel/peis var den vanligste oppvarmingsmåten for alle fritidshus. Store hytter (50 m² og større) og landsteder hadde de laveste andelenene med denne oppvarmingsmåten - henholdsvis 52 og 42 prosent¹⁾. Disse fritidshusene hadde samtidig den største andelen med peisfyring - om lag 11 prosent for de store hyttene og 15 prosent for landstedene. De hadde også de største andelenene med elektrisk oppvarming kombinert med annen oppvarmingsmåte. Andelen utgjorde om lag 28 prosent for større hytter og 36 prosent for landsteder.

Fritidshusbebyggelsen i fjellet over skoggrensa hadde for det meste ovnsfyring med fast brensel/peis (86 prosent), ovnsfyring med flytende eller kombinasjon av fast og flytende brensel (7 prosent)¹⁾. Bare 1 prosent brukte bare peisfyring til oppvarming. Om lag 6 prosent brukte elektrisitet. Den delen av fritidshusene som hadde ovnsfyring, reduseres fra 85 prosent for fritidshus på fjellet under skoggrensa, til 76 prosent for fritidshus i innlandet og 53 prosent for fritidshus ved kysten. I alt 15 prosent av fritidshusene ved kysten ble varmet opp med peis og 30 prosent brukte elektrisitet. For fritidshus i innlandet var de tilsvarende andelenene på henholdsvis 6 prosent med peisfyring og 17 prosent med elektrisk oppvarming.

Oppvarming med peisfyring og elektrisitet var altså mye mer utbredt for fritidshus ved kysten og i innlandet enn for fritidshus på fjellet.

Graden av byggetetthet gav også utslag i forskjeller m.h.t. oppvarmingsmåte. Frittliggende fritidshus hadde en høy andel med ovnsfyring - til sammen om lag 78 prosent. Av fritidshus i grupper var en forholdsvis stor del oppvarmet elektrisk; mellom 27 og 36 prosent innen de ulike grupper med

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 39.

5 eller flere hus¹⁾).

Muligheten til å nytte elektrisk oppvarming var begrenset til fritidshus som hadde innlagt elektrisitet. Ifølge undersøkelsen i 1970 hadde 46 prosent av fritidshusene innlagt elektrisitet, men bare i 20 prosent ble elektrisiteten brukt til oppvarming.

Landsteder, nedlagte småbruk, våningshus og andre bolighus hadde innlagt elektrisitet i større utstrekning enn andre fritidshus. Andelen varierte fra 77 prosent for nedlagte småbruk til 84 prosent for landsteder og 93 prosent av våningshus/andre bolighus²⁾. Ytterligere 15 prosent av nedlagte småbruk, 13 prosent av landsteder og 7 prosent av våningshus/andre bolighus hadde muligheter for å få innlagt elektrisitet.

I hyttebebyggelsen var ikke elektrisitet så vanlig. Av hytter mindre enn 50 m² hadde 35 prosent fått lagt inn elektrisitet. Ytterligere 32 prosent hadde mulighet for innlegg²⁾. Av hytter på 50 m² og over, hadde 57 prosent elektrisitet. Ytterligere 26 prosent hadde muligheter til å få det. Av koier, setrer, jakt- og fiskebuer hadde bare 9 prosent lagt inn elektrisitet. I alt 69 prosent lå slik til at det heller ikke var mulig å få elektrisitet.

Andelen av fritidshus med elektrisitet var ellers størst ved kysten (66 prosent) og minst på fjellet over skoggrensa (16 prosent).

Tabell 19. Andelen av fritidshus i grupper for byggeår og topografisk beliggenhet, som hadde innlagt elektrisitet. Prosent *Percentage of holiday houses in groups for year of construction and topographical location, being wired*

Topografisk beliggenhet <i>Topographical location</i>	I alt <i>Total</i>	Fritidshus bygd 1960 eller tidligere <i>Holiday houses built 1960 or previous</i>	Fritidshus bygd etter 1960 <i>Holiday houses built after 1960</i>
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	46	52	38
På fjellet over skoggrensa <i>In the mountains, above timber line</i>	16	13	21
På fjellet under skoggrensa <i>In the moun- tains, below timber line</i>	24	26	22
Innlandet <i>Inland country</i>	49	54	40
Ved kysten <i>On the coast</i>	66	74	54

Det går fram av tabell 19 at andelen av fritidshus med innlagt elektrisitet på fjellet over skoggrensa er høyere for hus bygd etter 1960 enn for eldre hus. For fritidshus i de andre områdene var andelen lavere for hus bygd etter 1960. Dette forholdet skyldes nok blant annet at eldre fritidshus som landsteder, nedlagte småbruk og våningshus/bolighus for en stor del var lokalisert nettopp i disse områdene³⁾. I avsnittet foran gikk det fram at de fleste av disse fritidshusene hadde innlagt elektrisitet.

Et annet forhold som spiller inn er at eldre fritidshus som nedlagte småbruk, våningshus o.l. ofte har fått en mer sentral beliggenhet etter hvert, i forhold til vanlige boligstrøk. Det har bl.a. gitt muligheter for å tilføre elektrisitet i de fleste av de eldre fritidshus av denne typen. Mulighetene er selvsagt begrenset for fritidshus som bygges spredt i naturområder uten annen bebyggelse. Dette forholdet går klart fram om en ser på betydningen av byggetettheten i fritidshusbebyggelsen. Av de frittliggende fritidshusene hadde 35 prosent innlagt elektrisitet. Denne andelen steg til 50 prosent for fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus til over 60 prosent for fritidshus i større grupper²⁾. Både miljømessige og økonomiske faktorer gjør det enklere å få elektrisitet tilknyttet grupper av hus enn frittliggende hus.

For fritidshus som ikke hadde innlagt elektrisitet, men som hadde muligheter for det, spiller eierhusholdningens inntekt stor betydning for spørsmålet om det forelå faste planer⁴⁾ om å legge inn

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 39. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 37. 3) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 2. 4) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 33.

elektrisitet. I inntektsklassen under kr 20 000 hadde 8 prosent av eierhusholdningen slike planer for sine fritidshus. Denne andelen økte til 30 prosent i inntektsklassen kr 60 000 og over.

4. Tilførsel av vann

Forsyning fra egen brønn (33 prosent) og fra bekk, elv eller oppkomme (30 prosent) var den vanligste formen for tilførsel av vann til fritidshusene¹⁾. Det er imidlertid store variasjoner etter topografisk beliggenhet. Av fritidshusene ved kysten fikk 41 prosent vann fra egen brønn mot 26 prosent av fritidshusene på fjellet. Ca. 56 prosent av fritidshusene på fjellet over skoggrensa fikk vann fra bekk, elv eller oppkomme mot bare 11 prosent av dem ved kysten.

I alt hadde 27 prosent innlagt vann i sommer- eller helårsledning²⁾ - 12 prosent i helårsledning og 15 prosent i sommerledning. Dette gjaldt først og fremst fritidshus med vannforsyning fra kommunalt eller privat vannverk, fra egen brønn eller fra cisterne. I de fritidshusene som ikke hadde innlagt vann, var det for 13 prosent planer om å legge inn vann. For ytterligere 18 prosent uttrykte eierne ønske om å legge inn vann. For hele 69 prosent av fritidshusene uten innlagt vann, forelå verken planer eller ønsker fra eierens side om å legge inn vann.

Tilførselsmåten for vann varierte også en del for ulike typer av fritidshus. Hyttebebyggelsen fikk i forhold til andre fritidshus relativt sjelden vann fra egen brønn; om lag 27 prosent av hytter under 50 m² og 36 prosent av større hytter. For landsteder, nedlagte småbruk og våningshus/andre bolighus lå tilsvarende andeler på henholdsvis 52, 79 og 48 prosent¹⁾. Blant hyttene var derimot andelen med vann fra bekk, elv, oppkomme, tjern, vann og innsjø forholdsvis stor: 46 prosent for hytter under 50 m² og 30 prosent for større hytter, mot 12-14 prosent for landsteder, nedlagte småbruk og våningshus/andre bolighus. Av koier, setrer, jakt- og fiskebuer utgjorde denne andelen 76 prosent, mens 22 prosent fikk vann fra egen brønn.

Forskjellen mellom frittliggende fritidshus og fritidshus i grupper, viser seg i første rekke når det gjelder vannforsyning fra kommunalt eller privat vannverk. I alt hadde 7 prosent av de frittliggende fritidshusene vann fra vannverk, 9 prosent av fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus og fra 18-41 prosent av fritidshus i større grupper¹⁾.

5. Avløp for spillvann

I alt hadde 43 prosent av fritidshusene avløpsrør fra kjøkken eller vaskerom. Ytterligere 9 prosent hadde faste planer om avløp og 11 prosent hadde ønske om å få det. For 36 prosent av fritidshusene fantes det altså verken planer eller ønsker om avløp.

Hytter under 50 m² og koier, setrer m.v. hadde i forhold til andre typer fritidshus, relativt sjelden avløp for spillvann. Andelen lå på henholdsvis 31 og 8 prosent. Av hytter på 50 m² og over var 61 prosent utstyrt med avløp. Tilsvarende andel for landsteder var 77 prosent, for nedlagte småbruk 63 prosent og for våningshus/andre bolighus 71 prosent³⁾. Eiere av større hytter, landsteder, nedlagte småbruk og våningshus/andre bolighus uttrykte også i langt større grad enn eiere av hytter under 50 m² og koier, setrer m.v., at de hadde faste planer eller ønsker om avløp.

En stor del av spillvannet fra fritidshusbebyggelser føres direkte til grunn. Dette var tilfelle for 59 prosent av fritidshusene. (Tabell 20.) Andelen var 55 prosent for fritidshus bygd etter 1960, og var altså ikke redusert i noen vesentlig grad. Tabell 20 viser at knapt en tredjedel - 31 prosent - av fritidshusene førte spillvannet til synkegrøft, kum el.l. Dette er blitt noe mer vanlig for fritidshus bygd etter 1960 - i første rekke for fritidshus med vann fra kommunale vannverk. Denne andelen lå på 47 prosent for fritidshus bygd etter 1960.

For fritidshus med tilførsel fra privat eller kommunalt vannverk, var henholdsvis 21 og 18 prosent knyttet til avløpsnett eller kloaknett. I alt 6 prosent av fritidshusene førte spillvann direkte til sjø eller vassdrag.

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 40. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 43. 3) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 45.

Tabell 20. Fritidshus i grupper for viktigste vannforsyning, etter avløpsordning for spillvann. Prosent *Holiday houses in groups for main type of water supply, by arrangement for waste water. Percentages*

Viktigste vannforsyning <i>Main type of water supply</i>	I alt <i>Total</i>	Avløpsordning for spillvann <i>Arrangement for waste water</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Direkte til grunn/mark <i>Directly into the soil</i>	Til synkegrøft, kum el. lign. <i>Into trench, basin etc.</i>	Direkte til sjø, vassdrag <i>Directly into sea, water course</i>	Til avløpsnett, kloakknett <i>Into discharge pipe, sewerage</i>	Uoppgitt <i>Unknown</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	59	31	6	4	0	1 928
Bekk, elv, oppkomme <i>Brook, river, spring</i>	100	69	26	4	1	0	580
Tjern, vann, innsjø <i>Pond, lake, etc.</i>	100	71	27	1	0	0	164
Egen brønn <i>Private well</i>	100	53	36	8	3	-	637
Felles brønn <i>Common well</i>	100	67	28	5	-	-	152
Privat vannverk <i>Private water works</i>	100	29	43	7	21	0	122
Cisterne <i>Cistern</i>	100	55	36	8	-	1	114
Kommunalt vannverk <i>Municipal water works</i>	100	39	34	9	18	-	104
Annen vannforsyning <i>Other water supply</i>	100	74	16	10	-	-	51
Uoppgitt <i>Unknown</i>	100	:	:	:	:	:	4

Beskaffenheten av tomtegrunnen vil ha avgjørende betydning for i hvilken grad grunnen kan oppta spillvann uten å ta skade. Blant fritidshus på fjelltomt og tomt av jord og leire ble spillvannet ført direkte til grunnen fra i alt 61 prosent av husene. Andelen for fritidshus med tomt av sand og grus lå på 52 prosent. Tabell 21 viser at fritidshus på tomter av sand og grus hadde størst andel med synkegrøft, kum el.l. Denne tendensen er forsterket for fritidshus bygd etter 1960.

Tabell 21. Fritidshus i grupper for type tomtegrunn, etter avløpsordning for spillvann. Prosent *Holiday houses in groups for type of site, by arrangement for waste water. Percentages*

Type tomtegrunn <i>Type of site</i>	I alt <i>Total</i>	Direkte til grunn/mark <i>Directly into the soil</i>	Til synkegrøft, kum el. lign. <i>Into trench, basin etc.</i>	Direkte til sjø, vassdrag <i>Directly into sea, water course</i>	Til avløpsnett, kloakknett <i>Into discharge pipe, sewerage</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	59	31	6	4	1 920 ¹⁾
Vesentlig fjellgrunn <i>Mostly rock</i>	100	61	30	7	2	976
Vesentlig sand og grus <i>Mostly gravel and sand</i>	100	52	37	4	7	379
Vesentlig jord og leire <i>Mostly earth and clay</i>	100	61	30	5	4	565

1) Uoppgitteer utelatt.

1) Unknown excluded.

6. Ordninger for avfall og avtrede

Avfalls- og kloakkordninger som nyttes i fritidshusbebyggelsen har stor interesse for miljøvern- og forurensningsproblematikken. En må kunne regne med at fritidshuseierne etter hvert vil stille større krav til sanitærstandarden i egne fritidshus. Den offentlige debatten tyder også på en større allmenn forståelse for de ulike sidene ved disse spørsmålene. Det er arbeid i gang på ulike hold med sikte på å bedre forholdene. Forslag til løsninger som tar hensyn både til fritidshuseiernes behov og natur- og miljøverninteressene, skulle ha gode muligheter for å lykkes. Som eksempel på slike løsninger kan nevnes utviklingen av elektriske/biologiske toalettanordninger og organisert henting av avfall.

a. Avfallsordning

Undersøkelsen viser at det vanligste er å brenne, tømme eller grave ned avfall og søppel på eget område i forbindelse med opphold i fritidshus. Denne måten å kvitte seg med avfallet på ble brukt i 63 prosent av fritidshusene. Fra 13 prosent ble avfall og søppel tatt med hjem. For ytterligere 4 prosent fantes felles tømme plass, og til sammen 8 prosent var tilknyttet organisert avfallshenting, vesentlig i privat regi¹⁾.

For de ulike typer av fritidshus varierte ordningene en del. Tømming på felles tømme plass, organisert avfallshenting og avfall som ble tatt med hjem, er alt ordninger som ikke belaster fritidshusets omgivelser med forurensning. Av de mindre hyttene (under 50 m²) var det til sammen 25 prosent hvor en av disse ordningene ble nyttet. Blant de større hyttene (50 m² og over) ble de brukt av 31 prosent. Blant landstedene lå samme andel på om lag 30 prosent, blant nedlagte småbruk på 8 prosent, blant våningshus/andre bolighus på 27 prosent og blant koier, setrer, jakt- og fiske-uer på 7 prosent¹⁾. I de øvrige tilfellene ble avfallet for det meste brent eller tømt/nedgravd på eget område.

For fritidshus på fjellet over skoggrensa ble ordninger utenom forbrenning, tømming, nedgraving på eget område o.l. nyttet av til sammen 17 prosent. På fjellet under skoggrensa var andelen 23 prosent, i innlandet 26 prosent og ved kysten 27 prosent. Den største forskjellen mellom fjell- og lavlandsområder gjaldt organisert avfallshenting¹⁾.

Organisert avfallshenting forekom, som en kunne vente, langt oftere for fritidshus som lå i grupper enn for frittliggende fritidshus. Det forekom dessuten dobbelt så ofte at avfallet ble tatt med hjem fra fritidshus som ligger i grupper, enn fra frittliggende. Tømming eller nedgraving på eget område foregikk sjeldnere jo tettere bebyggelsen var. For frittliggende fritidshus lå denne andelen på 38 prosent, mens den for fritidshus i grupper med 5-9 hus lå på 21 prosent og for fritidshus i grupper med over 50 hus på 11 prosent. Økt tetthet i bebyggelsen gir seg tydeligvis utslag i større forsiktighet med ordninger som kan medføre forurensning. Muligheten for kollektive løsninger er selvsagt også til stede i høyere grad når fritidshusene er samlet i grupper enn ellers.

Som nevnt ble i alt 8 prosent av fritidshusene omfattet av organisert avfallshenting i privat eller kommunal regi. For 32 prosent av fritidshusene uttrykte eierne at de var interessert i å delta i en slik ordning²⁾.

Interessen for en slik ordning synes å øke i takt med tettheten i bebyggelsen rundt fritidshuset. For frittliggende fritidshus ble ønske om organisert avfallshenting uttrykt av eiere til en fjerdedel (26 prosent) av husene, mot over halvparten (51-53 prosent) av fritidshus i grupper med 10 eller flere hus²⁾.

b. Avtredeordning

Spørsmålet om ordning for avtrede var løst med do, utedo eller latrine for 52 prosent av fritidshusene, 41 prosent hadde kjemisk klosett (tørrklosett). Bare 5 prosent hadde vannklosett, og 2 prosent var uten eget avtrede³⁾.

Vel halvparten (53 prosent) av hytter under 50 m² hadde vanlig utedo, 42 prosent kjemisk klosett, og 3 prosent var uten eget avtrede. Av de større hyttene hadde 37 prosent utedo, mens 56 prosent hadde kjemisk klosett og 7 prosent vannklosett. Blant landstedene var det 12 prosent med vannklosett, 51 prosent med kjemisk klosett og resten med utedo. De øvrige fritidshustypene hadde først og fremst utedo som avtrede³⁾.

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 51. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 52. 3) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 48.

Bruken av utedo var ellers størst blant fritidshus på fjellet over skoggrensa (om lag 64 prosent). Andelen reduseres på lavere nivåer, til 41 prosent for fritidshus ved kysten. Kjemisk klosett ble brukt i 31 prosent av fritidshusene på fjellet over skoggrensa. Dette økte til 35 prosent for fritidshus på fjellet under skoggrensa og i innlandet og til 53 prosent for fritidshus ved kysten. Likeledes økte bruken av vannklosett fra 2 prosent for fritidshus på snaufjellet, til 4 prosent for fritidshus på fjellet under skoggrensa og 6 prosent ved kysten. Ved kysten var det ikke fritidshus uten eget avtrede, mens 3-4 prosent av de øvrige fritidshusene ble oppitt å mangle dette ¹⁾.

Spørsmålet om tetthet i bebyggelsen synes å spille en viss rolle for ordningen med avtrede. Hyppigheten av utedo avtok med økende tetthet i bebyggelsen, mens bruken av kjemisk klosett økte ¹⁾. Bruken av vannklosett varierte imidlertid helt uavhengig av byggetettheten.

I alt hadde 83 prosent av fritidshusene en avtrede løsning som eieren var fornøyd med ²⁾. Dette gjaldt for alle som hadde vannklosett, og i større grad for dem som hadde utedo enn for dem som hadde kjemisk klosett. Andelen var i disse tilfellene på henholdsvis 89 og 75 prosent. Kjemisk klosett (tørrklosett) er tydeligvis minst populær som løsning på avtredeproblemer. Den løsningen som oftest ble nevnt blant eiere som ikke var fornøyd med den løsningen de hadde, var vannklosett. Denne løsningen ble nevnt tre ganger så ofte som andre løsninger.

Det kan være av interesse å se nærmere på avtredeordningen i fritidshus med ulik type tomtegrunn. Kjemisk klosett var i første rekke tatt i bruk i fritidshus på fjellgrunn. Ifølge tabell 22, hadde 53 prosent av fritidshus bygd på fjellgrunn kjemisk klosett, mens 43 prosent hadde utedo og 2 prosent vannklosett. Andelen med kjemisk klosett lå videre på om lag 30 prosent for fritidshus med tomt av sand og grus eller jord og leire. Andelen med utedo var på henholdsvis 60 og 62 prosent.

Tabell 22. Fritidshus i grupper for type tomtegrunn, etter type avtrede. Prosent *Holiday houses in groups for type of site, by type of lavatory. Percentages*

Type tomtegrunn <i>Type of site</i>	I alt <i>Total</i>	Type avtrede <i>Type of lavatory</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Do, utedo, latrine <i>Privy, outdoor privy, latrine</i>	Kjemisk klosett (tørrklosett) <i>Chemical closet toilet</i>	Vannklosett <i>Water closet</i>	Elektrisk klosett (forbr.-klosett) <i>Electric toilet</i>	Uten eget avtrede <i>No private toilet</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	52	41	4	1	2	1 918 ¹⁾
Vesentlig fjellgrunn <i>Mostly rock</i>	100	43	53	2	1	1	974
Vesentlig sand og grus <i>Mostly gravel and sand</i>	100	60	29	6	1	4	379
Vesentlig jord og leire <i>Mostly earth and clay</i>	100	62	30	4	2	2	565

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

Tabell 23. Fritidshus bygd etter 1960 i grupper for type tomtegrunn, etter type avtrede. Prosent *Holiday houses built after 1960 in groups for type of site, by type of lavatory. Percentages*

Type tomtegrunn <i>Type of site</i>	I alt <i>Total</i>	Type avtrede <i>Type of lavatory</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Do, utedo, latrine <i>Privy, outdoor privy, latrine</i>	Kjemisk klosett (tørrklosett) <i>Chemical closet toilet</i>	Vannklosett <i>Water closet</i>	Elektrisk klosett (forbr.-klosett) <i>Electric toilet</i>	Uten eget avtrede <i>No private toilet</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	34	58	5	1	2	822 ¹⁾
Vesentlig fjellgrunn <i>Mostly rock</i>	100	27	69	3	0	1	460
Vesentlig sand og grus <i>Mostly gravel and sand</i>	100	45	39	10	1	5	169
Vesentlig jord og leire <i>Mostly earth and clay</i>	100	43	47	5	4	1	193

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

For fritidshus bygd etter 1960 hadde andelen med utedo gått ganske sterkt tilbake, som vist i tabell 23. Bruken av tørrklosett hadde økt tilsvarende. Spesielt for fritidshus på sand og grustomter kan det spores økning i andelen med vannklosett for hus bygd etter 1960. Imidlertid ble utedo fortsatt nyttet i 45 prosent av disse fritidshusene.

Ut fra det som er nevnt ovenfor, er det klart at fritidshusbebyggelsen representerer en betydelig kilde til forurensning også av sjø og vassdrag.

Av fritidshusbebyggelsen ved kysten lå i alt 97 prosent mindre enn 500 m fra sjøen eller ferskvann. Tabell 24 viser ellers at over halvparten (58 prosent) av fritidshusene på fjellet hadde mindre enn 500 m til ferskvann. Det samme gjaldt 65 prosent av fritidshusene i innlandet. I alt lå 3 av 4 fritidshus mindre enn 500 m fra ferskvann eller saltvann.

Tabell 24. Fritidshus i grupper for topografisk beliggenhet, etter avstand til vann/vassdrag. Prosent
Holiday houses in groups for topographical location, by distance to lake, water course, sea. Percentages

Topografisk beliggenhet <i>Topographical location</i>	I alt <i>Total</i>	Avstand til vann/vassdrag <i>Distance to lake, water course, sea</i>			Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Under 500 m til ferskvann <i>Under 500 m to fresh water</i>	Under 500 m til saltvann <i>Under 500 m to sea</i>	Over 500 m til vann/vassdrag <i>More than 500 m to lake, water course, sea</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	40	35	25	1 928
På fjellet over skoggrensa <i>In the mountains, above timber line</i>	100	58	-	42	192
På fjellet under skoggrensa <i>In the mountains, below timber line</i>	100	58	-	42	453
I innlandet ellers <i>Inland country</i>	100	65	2	33	561
Ved kysten <i>On the coast</i>	100	4	93	3	720
Uoppgitt <i>Unknown</i>	100	:	:	:	2

7. Tilknytning til bilveg

Ifølge undersøkelsen i 1970 lå 69 prosent av fritidshusene mindre enn 100 meter fra bilveg¹⁾. Den gjennomsnittlige avstand fra fritidshus til bilveg er beregnet til 800 meter.

Av hyttene var mellom 42-45 prosent oppgitt å ligge under 100 m fra helårsveg. Ytterligere 25-29 prosent lå under 100 m fra sommerveg. Koier, setrer m.v. var i mindre grad enn de øvrige fritidshus tilknyttet helårs- eller sommerveg nær huset (under 100 m). Gjennomsnittlig avstand fra bilveg var 2 500 m for denne type fritidshus, mens nedlagte småbruk hadde en gjennomsnittsavstand på 1 600 m, hytter under 50 m² 900 m og de øvrige fritidshustypene 300 meter¹⁾.

Fritidshus i innlandet hadde den største andelen hus som var tilknyttet bilveg under 100 m fra huset, til sammen 78 prosent. Tilsvarende andel for fritidshus ved kysten var 70 prosent, mot 62 prosent for fritidshus på fjellet¹⁾. Den gjennomsnittlige avstanden til bilveg lå for øvrig på 2 400 m for fritidshus på fjellet over skoggrensa, 1 300 m for fritidshus på fjellet under skoggrensa, 300 m for fritidshus i innlandet og 500 m for fritidshus ved kysten¹⁾.

Den gjennomsnittlige avstanden fra bilveg til fritidshus avtar sterkt med økende byggetetthet. For frittliggende fritidshus var gjennomsnittsavstanden 1 200 m, for fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus 700 m, og for fritidshus i større grupper varierte den fra 400-100 meter. Andelen som lå under 100 m fra bilveg økte fra 59 prosent for frittliggende fritidshus til 89 prosent for fritidshus i de største husgruppene.

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 13.

For fritidshus som lå minst 100 meter fra bilveg, ble det fra eiernes side uttrykt ønske om bilveg helt fram i ca. ett av fem tilfelle¹⁾. Ønsket syntes ikke å være avhengig av f.eks. eierens alder eller hvorvidt eierhusholdningen disponerte bil eller ikke. Derimot forekom ønske om bilveg fram til fritidshuset oftere jo mer tettbygd strøk eieren bodde i. Det forekom også oftere at eiere av fritidshusene ved kysten og i innlandet ønsket bilveg helt fram enn eiere av fritidshusene på fjellet (henholdsvis 21-22 prosent og 15-17 prosent).

Bygging av veger fram til hytteområdene krever bruk av store arealer og kan på mange måter føre med seg problemer for natur- og miljøvernarbeidet. Men byggingen av veger kan samtidig åpne mulighetene for organiserte fellestjenester som bl.a. renovasjon. Slik sett kan arbeidet med å føre veger og elektrisitet fram til hytteområdene også tenkes å bidra til et mer effektivt natur- og miljøvern.

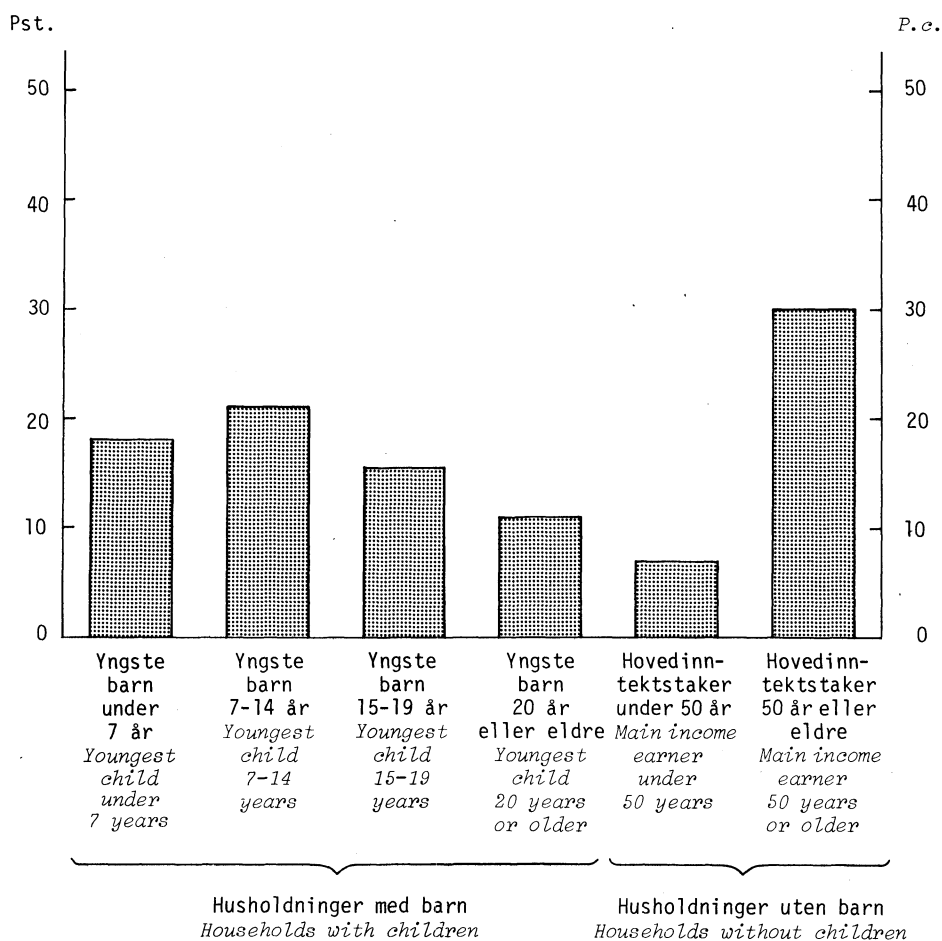
IX. Beskrivelse av fritidshusbebyggelsen ut fra kjennemerker ved eierhusholdningene

I dette kapitlet tar en ikke sikte på å drøfte hvilke faktorer som har betydning for anskaffelse og eie av fritidshus. Dette spørsmålet blir tatt opp i kapittel XI. Fritidshusundersøkelsen 1970 er lite egnet som utgangspunkt for denne problemstillingen. Den omfattet bare husholdninger som allerede eide fritidshus. På bakgrunn av Fritidshusundersøkelsen 1970 vil en derfor i dette kapitlet gi en beskrivelse av fritidshusbebyggelsen ut fra kjennemerker som er knyttet til de husholdningene som eide fritidshus i 1970.

1. Eierhusholdningens størrelse og familietype

Husholdninger med barn eide ialt 63 prosent av fritidshusene og husholdninger uten barn de resterende 37 prosent. (Figur 14.)

Figur 14. Fritidshus etter eierhusholdningens familietype. Prosent
Holiday houses, by owner's type of household. Percentages

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 14.

Enkelte husholdnings- og familietyper pekte seg spesielt ut som eiere av fritidshus: husholdninger med barn under 15 år (som eide 40 prosent av fritidshusene), og husholdninger uten barn med hovedinntektstaker 50 år eller eldre (som eide 30 prosent).

Til sammen 72 prosent av fritidshusene tilhørte husholdninger med fra 2-4 husholdningsmedlemmer. Om lag 19 prosent tilhørte husholdninger med 5 eller flere medlemmer og 9 prosent av énpersonhusholdninger (tabell 25).

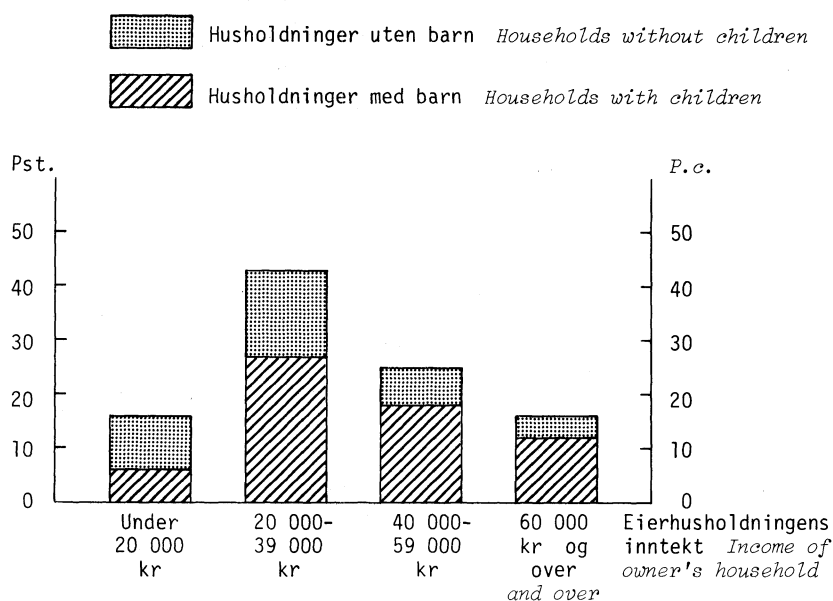
Tabell 25. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens familietype, etter eierhusholdningens størrelse. Prosent *Holiday houses in groups for owner's type of household, by owner's household size. Percentages*

Husholdningstype <i>Type of household</i>	I alt <i>Total</i>	Husholdningsstørrelse <i>Household size</i>					Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		1 person <i>person</i>	2 personer <i>persons</i>	3-4 personer <i>persons</i>	5-6 personer <i>persons</i>	7 personer og flere <i>persons and more</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	9	27	45	16	3	1 928
Husholdninger med barn <i>Households with children</i>							
Yngste barn i alderen 0-6 år <i>Youngest child 0-6 years</i>	100	-	1	46	43	10	344
Yngste barn i alderen 7-14 år <i>Youngest child 7-14 years</i>	100	-	2	63	32	3	397
Yngste barn i alderen 15-19 år <i>Youngest child 15-19 years</i>	100	-	1	84	14	1	261
Yngste barn 20 år eller eldre <i>Youngest child 20 years or older</i>	100	-	12	86	2	-	220
Husholdninger uten barn <i>Households without children</i>							
Hovedinntektstaker under 50 år <i>Main income earner under 50 years</i>	100	33	63	4	-	-	129
Hovedinntektstaker 50-59 år <i>Main income earner 50-59 years</i>	100	20	70	10	-	-	197
Hovedinntektstaker 60 år eller eldre <i>Main income earner 60 years or older</i> ..	100	24	70	6	-	-	380

2. Husholdningsinntekter og hovedinntektstakers yrke/leveveg

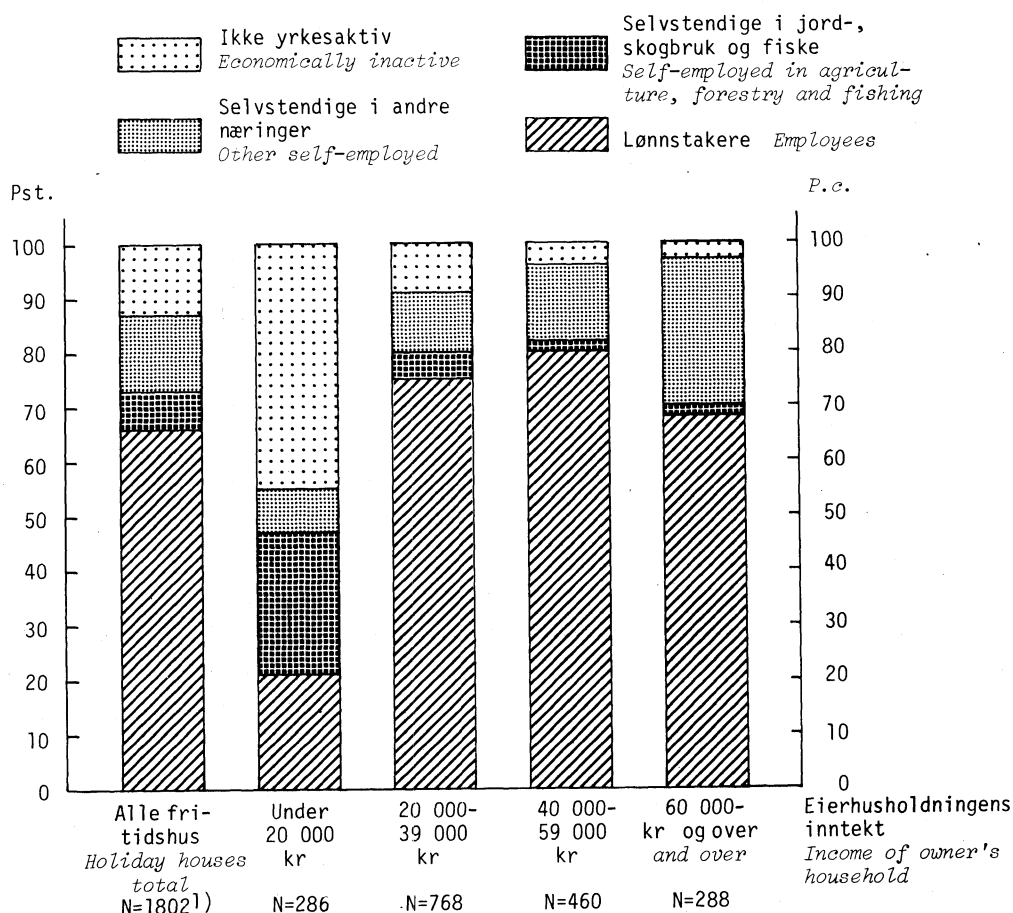
Om lag 43 prosent av fritidshusene tilhørte husholdninger med inntekter fra kr 20 000 til kr 39 000 pr. år. Av disse tilhørte 27 prosent husholdninger med barn (figur 15). Undersøkelsen viste ellers at 16 prosent tilhørte husholdninger med inntekter under kr 20 000, 25 prosent husholdninger med inntekt fra kr 40 000 til kr 59 000, og 16 prosent tilhørte husholdninger med inntekt kr 60 000 og over. Figur 15 viser også at andelen hus som tilhørte barnefamilier i de ulike inntektsklassene økte med inntekten.

Figur 15. Fritidshus etter eierhusholdningens inntekt. Prosent
Holiday houses, by income of owner's household. Percentages

Undersøkelsen viste videre (figur 16) at om lag 66 prosent av fritidshusene tilhørte husholdninger hvor hovedinntektstaker var lønnstaker. 7 prosent tilhørte husholdninger hvor hovedinntektstaker var selvstendig innen jordbruk, skogbruk og fiske, 14 prosent husholdninger hvor hovedinntektstaker var selvstendig i andre næringer og 13 prosent tilhørte husholdninger hvor hovedinntektstaker ikke var yrkesaktiv.

Figur 16. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens inntekt, etter hovedinntektstakers leveveg. Prosent
Holiday houses in groups for income of owner's household, by economic activity for main income earner. Percentages

1) Uoppgitte er utelatt *Unknown excluded*

N= Tallet på observasjoner *Number of observations*

3. Eierhusholdningenes bosted og boligtype

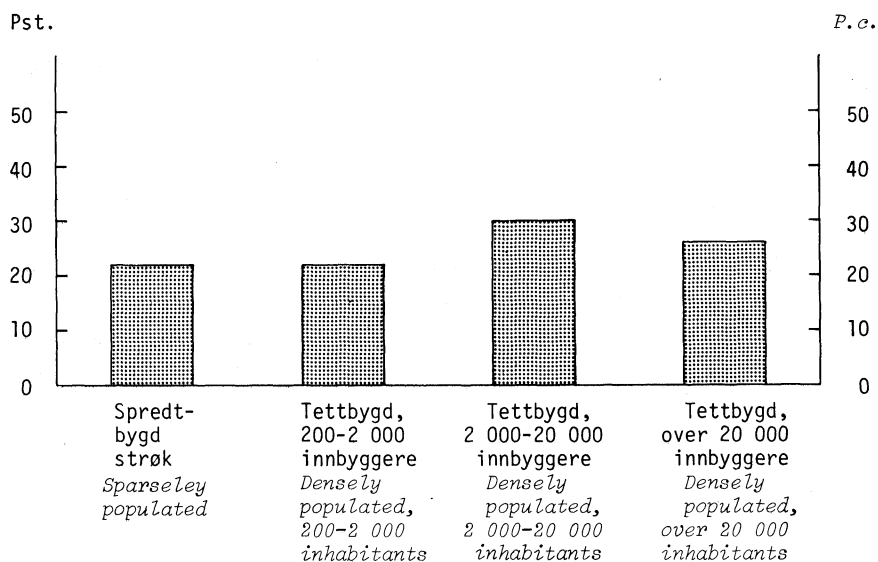
Husholdninger bosatt i spredtbygde strøk, eide omlag 22 prosent av fritidshusene (figur 17). De øvrige tilhørte husholdninger bosatt i tettbygde strøk: omlag 22 prosent av bosatte i tettbygde strøk med ca. 200 - 2 000 innbyggere, 30 prosent av bosatte i tettbygde strøk med 2 000 - 20 000 innbyggere og 26 prosent av bosatte i tettbygde strøk med over 20 000 innbyggere (inkl. Oslo).

I alt 54 prosent av fritidshusene tilhørte husholdninger bosatt enten i våningshus på gårdsbruk (12 prosent), i frittliggende enebolig (37 prosent) eller i enebolig i rekke, kjede o.l. (5 prosent). Disse andelene varierte naturlig nok for fritidshus eid av husholdninger i ulike bostedsstrøk, slik det går fram av tabell 26. Av fritidshus eid av husholdninger bosatt i spredtbygde strøk, tilhørte 90 prosent husholdninger med våningshus eller enebolig.

Tabell 26. Fritidshus i grupper for type bostedsstrøk for eierhusholdningen, etter type helårsbolig. Prosent. *Holiday houses in groups for type of area where the owner lived, by type of their house. Percentages*

Type bostedsstrøk <i>Type of area</i>	I alt <i>Total</i>	Type helårsbolig <i>Type of house</i>							Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Våningshus på gårdsbruk <i>Farm-house</i>	Frittliggende enebolig <i>Single family detached dwelling</i>	Enebolig i rekke, kjede o.l. <i>Town-, row-house etc.</i>	To-til fire-mannsbolig <i>House with 2-4 dwellings</i>	Hus med 5 eller flere leiligheter <i>House with 5 or more dwellings</i>	Bolig i bygg for næringsvirksomhet <i>Dwelling unit in business building</i>	Uopp-gitt <i>Unknown</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	12	37	5	14	6	22	4	1 928
Spredtbygde strøk <i>Sparsely populated area</i>	100	50	39	1	4	1	1	4	431
Tettbygd, 200 - 2 000 <i>Densely populated, 200-2 000 inhabitants</i>	100	3	60	7	19	3	5	3	420
Tettbygd, 2 000 - 20 000 <i>Densely populated, 2 000 - 20 000 inhabitants</i>	100	1	40	5	20	7	23	4	582
Tettbygd, over 20 000 <i>Densely populated, over 20 000 inhabitants</i>	100	0	13	9	12	11	52	3	495

Figur 17. Fritidshus etter eierhusholdningens bostedsstrøk. Prosent. *Holiday houses, by type of area where owner's household lived. Percentages*

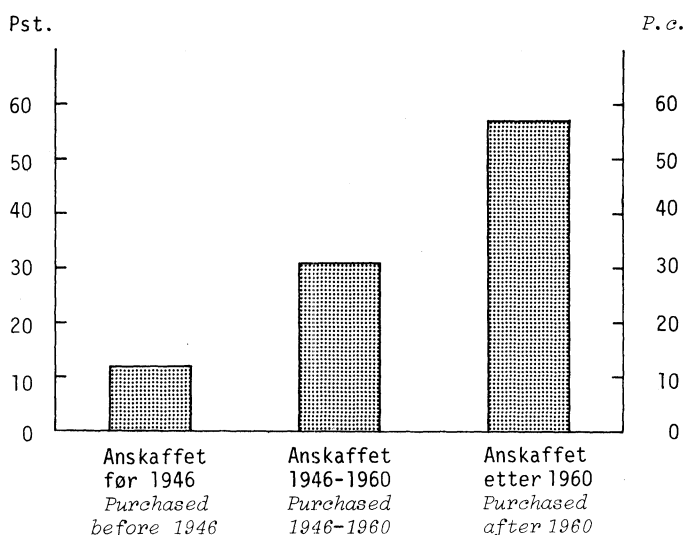

Den tilsvarende andelen blant fritidshus eid av husholdninger bosatt i tettbygde strøk avtok med økende folketall, og lå på 22 prosent for fritidshus eid av husholdninger i tettbygde strøk med over 20 000 innbyggere. I alt 63 prosent av disse fritidshusene tilhørte husholdninger bosatt i hus med 5 eller flere leiligheter eller i bolig i bygg for næringsvirksomhet.

4. Når og på hvilken måte eierhusholdningene hadde anskaffet fritidshusene

Figur 18 viser at godt over halvparten (57 prosent) av fritidshusene var anskaffet etter 1960. Omlag 31 prosent var anskaffet i perioden 1946-1960 og 12 prosent før 1946.

Figur 18. Fritidshus etter anskaffelsesår. Prosent
Holiday houses, by year of purchase. Percentages

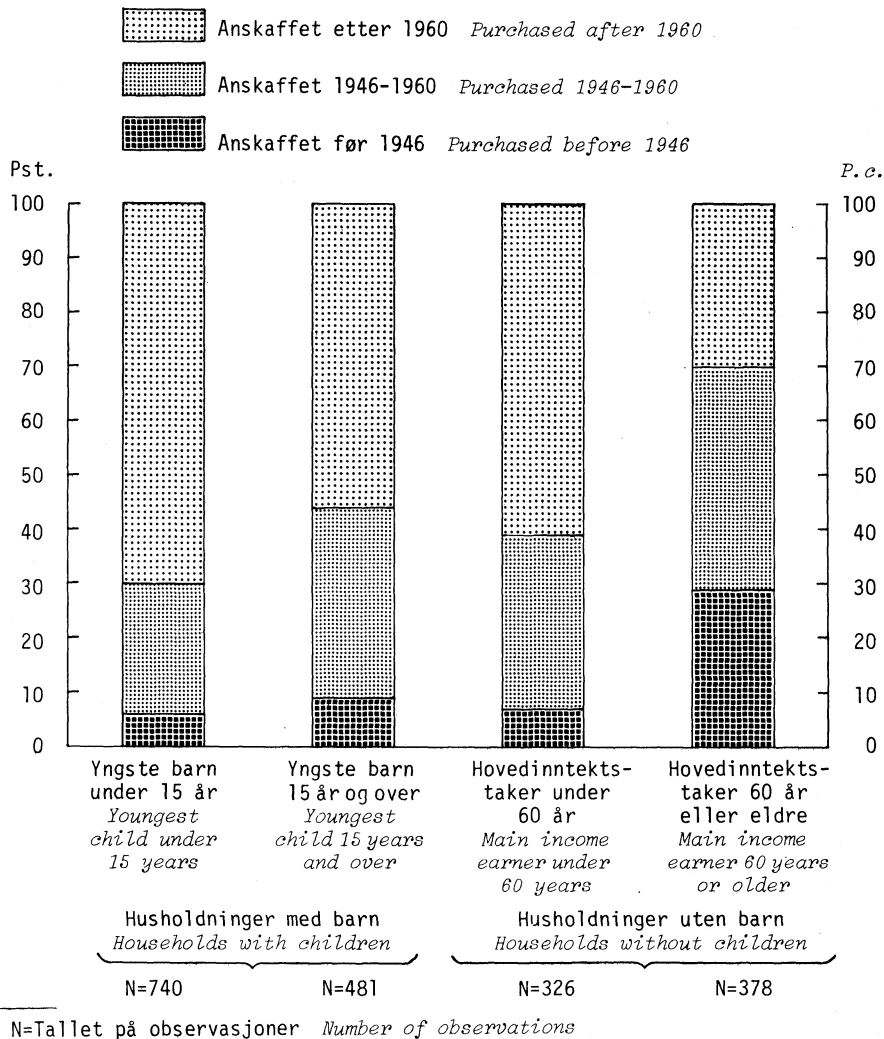
Anskaffelsesår for fritidshus henger naturlig nok sammen med alderssyklus og husholdningenes ulike utviklingsfaser. Figur 19 viser f.eks. at husholdninger med barn, hvor yngste barn i 1970 var under 15 år, hadde anskaffet hele 70 prosent av sine fritidshus etter 1960. Bare 6 prosent av fritidshus eid av disse husholdningene var anskaffet før 1946. Det samme gjelder 9 prosent av fritidshus som tilhørte husholdninger hvor yngste barn var over 15 år. Omlag 56 prosent av deres fritidshus er anskaffet etter 1960. Tilsvarende forhold kommer til uttrykk når det gjelder fritidshus som tilhørte husholdninger uten barn. Andelen av fritidshus anskaffet etter 1960 av husholdninger uten barn og hvor hovedinntektstaker var 60 år eller eldre, utgjorde bare 30 prosent av de fritidshusene som tilhørte disse husholdningene. Aldersfaktorer spiller altså en vesentlig rolle i forbindelse med tidspunktet for anskaffelse av fritidshus.

Noe under halvparten av fritidshusene (47 prosent) hadde eierhusholdningene ført opp ved egen innsats, og 16 prosent var oppført i egen regi ved byggmester. Til sammen 23 prosent av fritidshusene hadde husholdningene anskaffet ferdigbygd - 6 prosent som nye og 17 prosent som brukte. Ytterligere 14 prosent av fritidshusene var ifølge undersøkelsen overtatt som arv eller gave¹⁾. Rimeligvis gjelder dette i første rekke fritidshus som tilhørte yngre eiere; eiere under 30 år hadde fått i alt 23 prosent av sine fritidshus som arv eller gave, mens eiere på 50 år og eldre hadde fått fra 11-13 prosent av sine fritidshus på denne måten.

Andelen av fritidshus som var anskaffet som arv eller gave, varierte for ulike typer av fritidshus. Det gjelder f.eks. bare 7-8 prosent av hyttene og 19 prosent av landstedene, mens hele 39 prosent av nedlagte småbruk, 37 prosent av våningshus/andre bolighus og 58 prosent av koier, setrer m.v. er anskaffet som arv eller gave. Tilsvarende utgjorde andelen hytter oppført ved egen innsats eller i egen regi ved byggmester, over 70 prosent av hyttene, mot omlag 20 prosent av de øvrige fritidshusene med unntak av landsteder. Av disse er ca. 52 prosent anskaffet ved egen innsats eller i egen regi ved byggmester.

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 54.

Figur 19. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens familietype, etter anskaffelsesår. Prosent *Holiday houses in groups for owner's type of household, by year of purchase. Percentages*

X. Bruken av fritidshus

1. Noen teoretiske synspunkter

Brukere av fritidshus kan deles i tre forskjellige grupper: eiere, lånere og leiere. En teori som tar sikte på å forklare hvilke forhold som bestemmer bruken av fritidshus, måtte bl.a. ha som utgangspunkt den etterspørselen hver av disse gruppene representerer. Sett fra en annen synsvinkel, vil bruken av det enkelte fritidshus ha sammenheng med hva slags brukergrupper som har tilgang til huset. Det er rimelig å anta at utnyttelsesgraden av fritidshus som kan brukes av leiere og lånere er høyere enn for fritidshus som bare brukes av eierne.

En svensk undersøkelse fra 1970¹⁾ viser at etterspørselen etter opphold i fritidshus er betydelig blant ikke-eiere. Av samtlige personer i alderen 15-69 år som ble intervjuet, ønsket 41 prosent å tilbringe ferie i fritidshus. Andelen blant dem som eide og blant dem som ikke eide fritidshus var på henholdsvis 44 og 40 prosent.

Et interessant spørsmål er om motiveringen bak etterspørsel etter opphold i fritidshus er forskjellig for eiere og leiere eller lånere. Denne problemstillingen kan en imidlertid ikke få belyst på grunnlag av fritidshusundersøkelsen 1970. Undersøkelsen har bare registrert den faktiske bruken av fritidshusene.

De problemstillingene en kan ta opp på grunnlag av fritidshusundersøkelsen, er derfor begrenset til en kartlegging av den faktiske bruken ut fra slike faktorer som en antar er viktige. Disse faktorene kan en samle i fire hovedgrupper:

- brukstypenfaktorer
- behovs- og preferansefaktorer
- avstands- og transportfaktorer
- ressursfaktorer

1) Semester og längre ledighet, attityder og vanor 1970. Jordbruksdepartementet, stencil Jo 1972:1. Rapport avgiven av kommittén for planering av turistanleggning og friluftsområden.

Brukstypenfaktorer

Den viktigste brukstypenfaktoren skiller fritidshusene i grupper etter om de blir brukt bare privat av eierhusholdningene, både privat og av leiere (lånere) eller bare av leiere (lånere)¹⁾. En annen viktig faktor er bruksårstid for fritidshus. Noen er i bruk gjennom hele året, andre bare en del av året. Bruksårstiden vil normalt ha sammenheng med bl.a. fritidshusenes byggetekniske standard og geografisk og topografisk beliggenhet. Dette kan også regnes som viktige brukstypenfaktorer.

Behovs- og preferansefaktorer

Så vidt en vet er det i Norge ikke foretatt noen undersøkelse av behovet for eller ønsket om å bruke fritidshus. Generelt kan en anta at bostedsforhold, arbeidsforhold, husholdningers alders- og familiesammensetning, grad av miljøforurensninger og muligheter for friluftsliv og rekreasjon på hjemmet, samt tilgang på fritid, er faktorer som påvirker behovet for å bruke fritidshus. Dessuten vil bruksbehovet være påvirket av individuelle verdisyn og preferanser og allment vedtatte normer.

Avstands- og kommunikasjonsfaktorer

En rimelig antakelse er at reiseavstand og kommunikasjonsforhold vil påvirke bruken av fritidshus. Særlig vil dette gjelde i forbindelse med bruksårstid, hvor ofte en ønsker opphold i fritidshuset og om en ønsker å bruke det til korte eller lengre opphold.

Husholdningens alders- og familiesammensetning vil bl.a. sammen med helsemessige og økonomiske forhold ha betydning for mulighetene til å komme seg fra ett sted til et annet. Type tilgjengelig transportmiddel, kommunikasjonsforhold ellers, avstand og reisetid, vil derfor være avgjørende for hvor ofte og på hvilken måte folk velger å bruke fritidshusene.

Ressursfaktorer

Påvirker inntekts- og formuesforhold den faktiske bruken av fritidshus i løpet av et år? I den grad økonomiske ressurser påvirker bruken, er det trolig at dette gjør seg mest gjeldende i tilknytning til bestemte bruksmønstre, dvs. når på året huset brukes, hvor ofte det tas i bruk og hvor lange oppholdene er. Opphold i fritidshus vil normalt falle dyrere om vinteren. Transportomkostningene vil også ofte bli større i denne årstiden. I sommerhalvåret derimot, kan opphold i fritidshus i større grad innebære en enkel og rimelig livsførsel.

Tilgang til fritid må antas å være en svært viktig ressursfaktor i forbindelse med bruk av fritidshus. Samtidig kan dette også være en viktig behovs- og motiveringsfaktor. Videre kan brukerhusholdningens evne til å forflytte seg fra ett sted til et annet ses på som en vesentlig ressursfaktor. For eldre og småbarnsfamilier f.eks. kan det å reise på tur ofte være forbundet med problemer.

Det er to sider ved bruken av fritidshus som synes å være vesentlige: muligheten for å bruke fritidshus og motiveringen for å bruke fritidshus. Den faktiske bruken antar en varierer etter hvilke grupper av brukere som kan nytte husene. Både mulighetene og motiveringen for bruk vil være forskjellig for eiere og leiere. Undersøkelsen viser for øvrig at minst 52 prosent av fritidshusene også blir brukt av eierhusholdningens slekt og venner, uten at en kan si om de ble brukt samtidig med eierhusholdningen eller ikke²⁾. En del av husholdningene som eier fritidshus bruker sannsynligvis også andre fritidshus av og til. Alt dette er selvsagt forhold som bør tas i betraktning ved vurderingen av fritidshusbruk. Fritidshusundersøkelsen 1970 gir imidlertid et begrenset grunnlag for å belyse problemstillinger av denne typen.

2. Mål for faktisk bruk av fritidshus

Bruken av fritidshus blir i det følgende belyst med ulike mål for faktisk bruk og ved kjennemerker ved de husholdninger som eier husene.

Bruken kan måles på forskjellige måter. Tallet på dager (døgn) fritidshuset har vært i bruk over en viss tidsperiode, er eksempel på et enkelt bruksmål. Et mer presist mål for utnyttelsesgraden

1) Fritidshusundersøkelsen 1970 skiller her bare på privat bruk og utleie. Utlån til slekt/venner er regnet som privat bruk. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 64.

kan en f.eks. få ved å beregne forholdet mellom tallet på persondager¹⁾ fritidshuset er brukt pr. år og tallet på faste sengeplasser. Det er imidlertid et praktisk problem å få fastlagt hva som skal regnes som permanente sengeplasser, blant annet fordi mange fritidshuseiere baserer seg på bruk av midlertidige løsninger når det er behov for ekstra sengeplasser. Det er derfor vanskelig å komme fram til et godt operasjonelt mål på selve utnyttelsesgraden ut fra en slik definisjon.

En kan også bruke tallet på persondager alene som mål på utnyttelsesgraden. Det vil imidlertid være for upresist som bruksmål i mange sammenhenger. Blant annet kan målet variere sterkt med husstørrelse, noe som også går fram av undersøkelsen. De minste hyttene (under 50 m²) hadde et gjennomsnittlig antall persondager på 165 pr. år, og de større hyttene 240 persondager pr. år. Tallet økte ytterligere for landsteder, nedlagte småbruk, våningshus o.l. som i gjennomsnitt har en god del større golvflate enn hyttene. Landsteder hadde f.eks. et gjennomsnittstall på 330 persondager i året.

Tallet på bruksdager er et nokså direkte mål for bruken, selv om også det kan sies å være noe upresist. Det er imidlertid dette målet en har valgt å bruke i den følgende framstillingen.

Gjennomsnittlig ble fritidshusene i 1969/70 brukt 55 dager i året. Undersøkelsen viste også at større fritidshus faktisk ble brukt flere dager i året enn de mindre, slik tallet på persondager kunne tyde på. I gjennomsnitt ble hytter under 50 m² brukt 50 dager i året, mens de større hyttene ble brukt 60 dager. Koier, setrer, jakt- og fiskebuer hadde gjennomsnittlig ca. 35 bruksdager i året. Landsteder, nedlagte småbruk o.l. med en gjennomsnittsstørrelse på 75-80 m² ble brukt 75-80 dager i året i gjennomsnitt.

Gjennomsnittstallet på bruksdager varierte også etter topografisk beliggenhet. Fritidshus på fjellet over skoggrensa ble i gjennomsnitt brukt 40 dager pr. år. Bruken økte i områder nær kysten, og fritidshusene som lå ved kysten hadde gjennomsnittlig 65 bruksdager pr. år.

3. Forskjeller i bruk og bruksmåte

a. Bruk og bruksmåter

Undersøkelsen viste at 93 prosent av fritidshusene ble nyttet bare til privat bruk av eierhusholdningene, 4 prosent både til privat bruk og utleie og 3 prosent bare til utleie.

I gjennomsnitt ble fritidshus beregnet bare til utleie brukt 145 dager pr. år. De som ble brukt både privat og til utleie ble nyttet gjennomsnittlig 85 dager pr. år, og de som ble brukt bare privat, 50 dager pr. år²⁾. Dette viser at etterspørselen fra de som ønsker å leie hytte, fører til langt flere bruksdager for fritidshus som leies ut, enn tilfelle er for de som bare brukes privat.

Når på året er fritidshusene i bruk? Undersøkelsen viste at 66 prosent av de fritidshusene som ble brukt privat³⁾, ble nyttet vesentlig i sommerhalvåret, 30 prosent hele året og 3 prosent vesentlig i vinterhalvåret⁴⁾. De sistnevnte var alle fritidshus som lå på fjellet.

Det gjennomsnittlige tallet på bruksdager for fritidshus nyttet vesentlig i sommerhalvåret var 55 dager pr. år (se tabell 27). Det samme var tilfelle for fritidshus som ble brukt hele året, mens fritidshus som ble brukt vesentlig i vinterhalvåret gjennomsnittlig var i bruk 30 dager i året⁵⁾. Hele 41 prosent av fritidshusene brukt vesentlig i vinterhalvåret hadde under 20 bruksdager pr. år. Bare 18 prosent hadde 60 eller flere. De tilsvarende tall for fritidshus brukt vesentlig i sommerhalvåret var henholdsvis 19 og 35 prosent, og for fritidshus brukt hele året 22 og 27 prosent. Bruksdagene falt for de fleste fritidshusene i sommerhalvåret. Dette henger sannsynligvis sammen med at tilgangen på ressurser (f.eks. fritid og reisemuligheter) og motiveringen (f.eks. til miljøforandring og friluftsliv) er større blant folk flest om sommeren enn resten av året. Eksempelvis kan en nevne at ca. 86 prosent av fritidshusene ved kysten ble brukt vesentlig i sommerhalvåret.

1) Persondag er definert som én persons opphold i én dag/et døgn. Tallet på persondager er definert som summen av produktet mellom tallet på personer og tallet på dager/døgn de har oppholdt seg i fritidshuset i løpet av et tidsrom på f.eks. ett år. 2) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 68. 3) Tallgrunnlaget for utleiehusene er for lite til å deles opp i undergrupper. 4) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 60. 5) Beregningsgrunnlaget er dårlig i forhold til de andre gruppene.

Tabell 27. Fritidshus i grupper for bruksårstid, etter tallet på bruksdager i året (1969/70)
Holiday houses in groups for season of use, by number of days used in the year (1969/70)

Bruksårstid <i>Season of use</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på bruksdager i året <i>Number of days used in the year</i>						Gjennom- snittlig tall på bruks- dager <i>Average number of days used</i>	Tallet på fritids- hus <i>Number of holiday houses</i>
		0-19	20-39	40-59	60-99	100 og flere and more	Helt/ delvis uopp- gitt <i>Unknown or partly unknown</i>		
	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Pst.	Dager Days	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	22	16	26	21	12	3	55	1 928
Vesentlig sommerhalvåret <i>Mostly summer</i>	100	19	18	24	25	10	4	55	1 233
Vesentlig vinterhalvåret <i>Mostly winter</i>	100	41	15	22	16	2	4	30	46
Hele året <i>The whole year</i>	100	22	15	30	19	12	2	55	557
Ikke tatt i bruk/uoppgitt <i>Not taken into use/unknown</i>	100	:	:	:	:	:	:	:	27
Bare til utleie <i>Only for renting</i>	100	8	8	38	4	42	-	145	65

Tidligere har en nevnt at fritidshusene ved kysten totalt sett ble nyttet mer enn fritidshus i innlandet og på fjellet. Av fritidshusene på fjellet over skoggrensa ble ca. 12 prosent brukt 60 dager eller mer. Av de som lå på fjellet under skoggrensa ble 26 prosent brukt 60 dager eller mer. De tilsvarende andeler for fritidshus i innlandet og ved kysten var henholdsvis 33 og 44 prosent¹⁾. Beliggenheten har altså mye å si for bruken av fritidshus. Noe av forklaringen på dette ligger trolig i at forskjellige topografiske områder gir ulike muligheter for fritidsaktiviteter, og at aktiviteter som er forbundet med sjøen og kystområdene, er de som virker mest tillokkende på folk flest.

b. Behov - ønsker om bruk

Undersøkelsen viste at bruken av fritidshusene økte jo mer tettbygd eierne bodde. Gjennomsnittlig økte tallet på bruksdager fra 50 dager for fritidshus som tilhørte husholdninger bosatt i spredtbygde strøk, til henholdsvis 60 og 65 dager for fritidshus som tilhørte husholdninger i større tettsteder og byer¹⁾. Hele 41 prosent av fritidshusene med eiere i spredtbygde strøk, ble brukt mindre enn 20 dager pr. år. Blant fritidshus med eiere bosatt i tettbygde strøk, ble andelen redusert ganske betraktelig; bare 11 prosent av fritidshus med eiere bosatt i tettbygde strøk med over 20 000 innbyggere, var brukt mindre enn 20 dager i året.

En antar at forskjellen i bruk av fritidshus med eiere i forskjellige typer bostedsstrøk for en del skyldes ulike behov for miljøforandringer. Dette behovet er rimeligvis større blant folk i tettbygde strøk enn i spredtbygde. Resultatene ovenfor støtter denne antakelsen.

Arbeidsforhold og tilgang til fritid syntes også å påvirke bruken av fritidshusene. Om lag 47 prosent av fritidshus som tilhørte husholdninger med hovedinntektstaker i selvstendig jord-, skogbruks- og fiskearbeid, ble brukt mindre enn 20 dager i året og bare 19 prosent i 60 dager eller mer¹⁾. I tillegg til at denne type arbeid ofte gir lite sammenhengende fritid, vil behovet for naturkontakt og friluftsliv ikke være like stort som for en rekke andre yrkesgrupper. Av fritidshus eid av husholdninger med hovedinntektstaker som var lønnstaker, ble knapt ett av fem brukt mindre enn 20 dager i året. Mellom 32 og 37 prosent er brukt 60 dager eller mer¹⁾. Dersom hovedinntektstaker var selvstendig næringsdrivende utenom jordbruk, skogbruk og fiske ble 38 prosent brukt 60 dager eller mer.

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 68.

I tilfeller der hovedinntektstaker ikke var yrkesaktiv - og derfor må antas å ha hatt godt med fritid - ble fritidshusene brukt gjennomsnittlig 80 dager pr. år, mot 55 dager for husene sett under ett. Siden dette var eiere som også ofte hadde begrensede ressurser økonomisk og helsemessig, er det trolig behov og ønsker om å nytte fritiden til opphold i fritidshus som først og fremst lå bak den høye brukshyppigheten i slike tilfeller.

Alders- og familiestrukturen i eierhusholdningen syntes å gi seg utslag i høyere bruk av fritidshus eid av husholdninger uten barn hvor hovedinntektstaker er 50 år eller eldre, enn blant "yngre" husholdninger og husholdninger med barn. Det er imidlertid usikkert om alders- og familiestruktur i det hele tatt er av særlig betydning i sammenheng med behov og ønsker om bruk av fritidshus. I første rekke synes det å være bosteds- og arbeidsforholdene, samt tilgangen på fritid, som utgjør de viktigste utgangspunktene for folks behov og ønsker i tilknytning til bruk av fritidshus.

c. Avstand - transportforhold

Reisetiden mellom helårsbolig og fritidshus er rimelig nok viktig for bruken av fritidshus. Fritidshusene ble brukt gjennomsnittlig 70 dager i året når reisetiden var under 1/2 time, 55 dager når reisetiden var 1-2 timer, 50 dager når reisetiden var 2-5 timer og 45 dager når reisetiden var 5 timer og mer¹⁾.

Tabell 28. Fritidshus i grupper for reisetid og bruksårstid, etter tallet på bruksdager i året (1969/70)¹⁾. Prosent *Holiday houses in groups for travelling time and season of use, by number of days used in the year (1969/70)¹⁾. Percentages*

		Tallet på bruksdager i året <i>Number of days used in the year</i>										Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
Reisetid <i>Travelling time</i>		I alt <i>Total</i>	Under 10 dager <i>days</i>	10-19	20-39	40-59	60-99	100-199	200 og over and over	Ikke tatt i bruk privat <i>Not taken into use, privately</i>	Uopp-gitt <i>Un-known</i>	
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	5	7	24	21	18	8	2	1	14	1 928
	Under 1/2 time <i>hour</i>	100	5	5	19	21	16	14	4	1	15	353
	1/2-1 time <i>hour</i>	100	8	9	24	18	19	8	1	1	12	371
	1-2 timer <i>hours</i>	100	6	9	23	20	17	10	2	1	12	528
	2-5 " <i>"</i>	100	3	6	26	23	20	4	1	2	15	545
	5 timer og mer <i>hours and more</i>	100	7	6	30	14	20	2	2	2	17	125
Fritidshus brukt vesentlig i sommerhalvåret <i>Holiday houses used mostly in the summer</i>	Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	5	7	25	19	20	8	1	-	15	1 233
	Under 1/2 time <i>hour</i>	100	3	6	22	15	21	14	-	-	19	218
	1/2-1 time <i>hour</i>	100	7	8	25	18	20	8	1	-	13	256
	1-2 timer <i>hours</i>	100	6	8	23	22	18	10	1	-	12	348
	2-5 " <i>"</i>	100	3	5	26	22	21	4	2	1	16	312
	5 timer og mer <i>hours and more</i>	100	7	5	35	10	23	2	2	1	15	97
Fritidshus som er i bruk hele året <i>Holiday houses used the whole year</i>	Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	5	8	22	23	17	10	1	-	14	557
	Under 1/2 time <i>hour</i>	100	8	4	15	27	11	17	3	-	16	75
	1/2-1 time <i>hour</i>	100	7	8	19	20	21	11	2	-	11	99
	1-2 timer <i>hours</i>	100	5	9	25	22	17	12	-	-	11	155
	2-5 " <i>"</i>	100	3	8	25	25	19	5	-	2	14	200
	5 timer og mer <i>hours and more</i>	100	8	8	12	28	8	4	-	-	32	25
Fritidshus som brukes vesentlig i vinterhalvåret <i>Holiday houses used mostly in the winter</i>		100	11	24	33	13	9	2	-	-	9	46

1) Omfatter både privat bruk og utleie av fritidshuset.

1) Includes holiday houses used privately and for renting.

Tabell 28 viser at 34 prosent av fritidshusene ble brukt 60 dager eller mer i året når reisetiden var mindre enn en halv time. Tilsvarende andel reduseres til 24-25 prosent når reisetiden økte til 2 timer eller mer. Denne tendensen går igjen for alle fritidshus uansett bruksårstid, men særlig for fritidshus som var i bruk hele året, syntes kort reisetid å være avgjørende for tallet på bruksdager. Kort reisetid har sannsynligvis avgjørende betydning bl.a. for bruk i helger og andre korte friperioder. I tolkningen av resultatene bør en ta i betraktning at andelen av fritidshus med uopp-gitt antall bruksdager er forholdsvis høy.

Tilgang til personbil synes å være lite avgjørende for tallet på bruksdager. Om lag 30 prosent av fritidshus eid av husholdninger med bil, ble brukt 60 dager eller mer i året, mot 25 prosent av fritidshus eid av husholdninger uten bil. Andelene med bruksdager under 20 dager var henholdsvis 12 og 16 prosent (tabell 29).

Tabell 29. Fritidshus i grupper for eierhusholdningens tilgang til personbil, etter tallet på bruksdager i året (1969/70). Prosent *Holiday houses in groups for owner's access to private car, by number of days used in the year (1969/70). Percentages*

Tilgang til personbil <i>Access to private car</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på bruksdager i året <i>Number of days used in the year</i>								Ikke tatt i bruk <i>Not taken into use</i>	Uopp- gitt <i>Un- known</i>	Tallet på fritidshus <i>Number of holiday houses</i>
		Under 10 dager <i>days</i>	10- 19	20- 39	40- 59	60- 99	100- 199	200 og over <i>and over</i>				
Alle fritidshus <i>Holiday houses, total</i>	100	5	7	24	21	18	8	2	1	14	1 928	
Eierhusholdningen eide/ disponerte personbil <i>Owner's household owned/disposed private car</i>	100	5	7	25	20	20	8	2	1	12	1 388	
Eierhusholdningen eide/ disponerte ikke personbil <i>Owner's household did not own/dispose private car</i>	100	8	8	20	20	13	9	3	1	17	536	

I alt lå ca. 70 prosent av fritidshusene under 100 meter fra bilveg. Tabell 30 viser at tallet på bruksdager gikk ned når avstanden mellom fritidshus og bilveg økte. Av fritidshus som lå under 100 meter fra bilveg var til sammen 53 prosent brukt 40 dager eller mer i året. Tilsvarende tall for fritidshus som lå 1,0 - 4,9 km fra bilveg, var 38 prosent. Dersom avstanden fra bilveg var 10 km eller mer, var det bare 13 prosent av fritidshusene som ble brukt 40 dager eller mer i året.

Tabell 30. Fritidshus i grupper for avstand til bilveg, etter tallet på bruksdager i alt i året (1969/70). Prosent *Holiday houses in groups for distance to motor road, by number of days used in the year (1969/70). Percentages*

		Tallet på bruksdager i året Number of days used in the year									Tallet på fritidshus Number of holiday houses
Avstand til bilveg Distance to motor road	I alt Total	Under 10 dager days	10-19	20-39	40-59	60-99	100-199	200 og over and over	Ikke tatt i bruk Not taken into use	Uopp-gitt Un-known	
Alle fritidshus houses, total	100	5	8	24	20	18	8	2	1	14	1 928
Under 100 m	100	4	7	22	22	19	10	2	1	13	1 330
0,1-0,4 km	100	4	9	27	21	17	5	3	1	13	169
0,5-0,9 "	100	6	4	26	19	26	3	-	-	16	69
1,0-4,9 "	100	12	9	24	16	16	6	0	2	15	186
5,0-9,9 "	100	16	15	31	11	11	-	2	3	11	62
10 km og mer and more	100	10	19	39	7	3	3	-	-	19	31
Uopp-gitt Unknown	100	6	4	21	22	15	7	-	4	21	81

d. Ressurser

Når fritidshuset først er anskaffet, ser det ikke ut til at ressurser utover tilgang til fritid, er så avgjørende for bruken. Derimot tyder resultatene på at grupper med ulike typer og mengder av ressurser, bruker fritidshusene på forskjellige måter, f.eks. på ulike tider av året.

Fritidshus som tilhørte husholdninger med ikke yrkesaktiv hovedinntektstaker ble brukt gjennomsnittlig 80 dager i året. Dette tyder på at tilgangen til fritid er svært viktig. Dersom hovedinntektstaker var selvstendig næringsdrivende utenom jord-, skogbruk og fiske, var gjennomsnittet 65 bruksdager. For de øvrige lå gjennomsnittet på mellom 50 og 55 bruksdager¹⁾.

Fritidshus eid av husholdninger med ikke yrkesaktiv hovedinntektstaker og av dem med lave husholdningsinntekter (under kr 20 000), ble brukt forholdsvis mye. Men bruksdagene var for største delen lagt til sommerhalvåret. Dette kan tyde på at disse husholdningene ofte brukte fritidshusene sine til få og lange opphold. I tilfeller der tilgangen på materielle ressurser er lav, ser det med andre ord ut til at fritidshusene blir brukt i større grad enn andre, men ikke på helårsbasis.

Til tross for at ikke yrkesaktive må ha større tilgang på fritid enn yrkesaktive, ble bare en femtedel av fritidshusene deres brukt hele året, mot en tredjedel for de øvrige²⁾. Bruk av fritidshus på helårsbasis vil normalt kreve flere ressurser bl.a. økonomisk og helsemessig. Tilgang til personbil er også en vesentlig ressurs som kan øke mulighetene for å nytte fritidshus i kortere perioder både sommer og vinter og dermed øke bruken på helårsbasis.

Ser en bort fra den laveste inntektsgruppen, varierte tallet på bruksdager lite over året. Gjennomsnittstallet var 65 dager i året ved laveste inntektsnivå og mellom 50-55 dager ved alle høyere inntektsnivåer.

Med hensyn til betydningen av ressursfaktorer for bruk av fritidshus, synes de viktigste konklusjonene å være:

1. at fritidshus som tilhører husholdninger med rikelig tilgang på fritid, men mindre av materielle (og helsemessige) ressurser, blir brukt mye. Oppholdene er få, men lange og er for det meste lagt til sommerhalvåret.
2. at fritidshus som tilhører husholdninger med mindre fritid, men med større tilgang på materielle (og helsemessige) ressurser, for en stor del blir brukt til kortere opphold gjennom hele året. Økonomi og mobilitetsevne er her vesentlige faktorer for å kunne utnytte mulighetene.

4. Bruk av fritidshus og utøving av friluftsliv

Resultater fra Friluftslivundersøkelse 1970 viste at friluftaktivitet og tilgang til fritidshus henger ganske nøye sammen. Blant personer som ikke hadde deltatt i noen av de registrerte friluftaktivitetene, var det bare 11 prosent som hadde tilgang til fritidshus. Blant dem som hadde deltatt 10-29 ganger var andelen 28 prosent. Den steg til 36 prosent blant dem som hadde deltatt 50-99 ganger og kom opp i 46 prosent blant dem som hadde deltatt 150 ganger eller mer. (Figur 20.)

I fritidshusundersøkelsen oppgav 59 prosent av eierhusholdningene at de drev friluftsliv i fritidshusets nærmeste omegn. Bare for 3 prosent ble det oppgitt at friluftsliv fant sted i mer fjerntliggende områder³⁾.

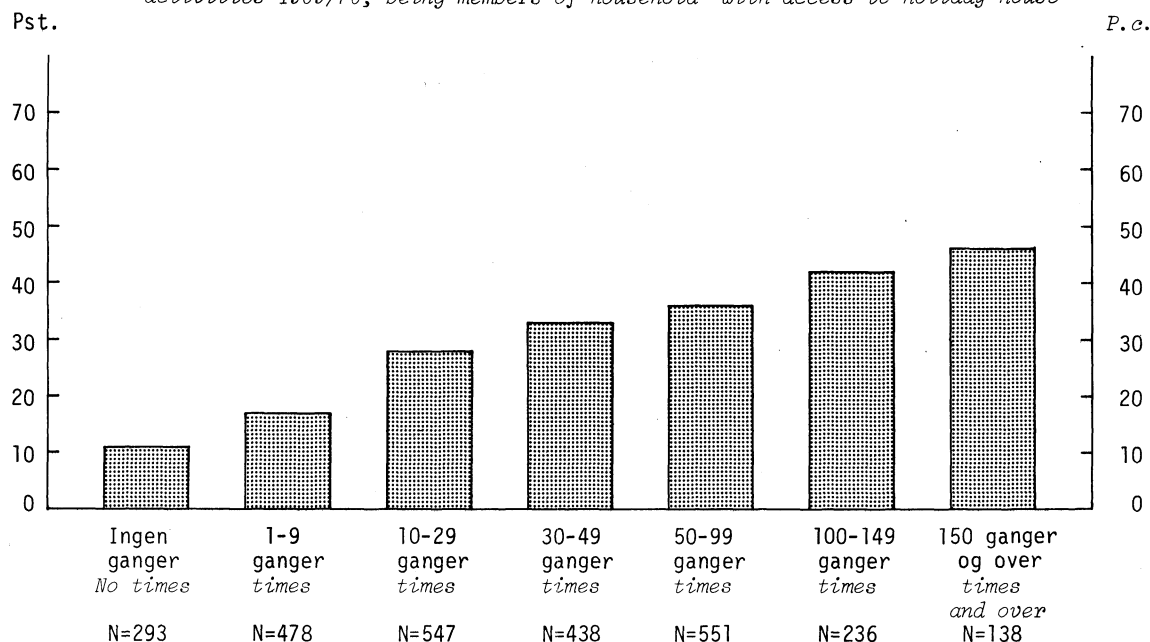
Tallene varierte til dels nokså mye for fritidshus eid av ulike husholdningstyper. Husholdninger med små barn og barnløse husholdninger med hovedinntektstaker 50 år eller eldre, drev oftere friluftsliv i nærheten av fritidshuset enn andre husholdninger gjorde.

På bakgrunn av naturforhold og type aktiviteter som ble utøvd i forskjellige naturområder, er det også rimelig at en finner variasjoner etter fritidshusets beliggenhet, når det gjelder utøving av friluftsliv nær huset. Eierhusholdningene oppgav at de utøvde friluftsliv under oppholdet i 70 prosent av fritidshusene ved kysten, 65 prosent av fritidshusene i innlandet og 40-45 prosent av fritidshusene på fjellet. En kan for øvrig nevne at bading ble nevnt som en av de viktigste friluftaktivitetene ved 80 prosent av de fritidshusene som lå ved kysten. Tilsvarende andel for fritidshus på fjellet var 15 prosent.

Friluftslivsaktiviteter med utgangspunkt i fritidshus på fjellet, var først og fremst turer

1) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 68. 2) Eksempelvis kan nevnes at det største antall registrerte persondager for lengre opphold og det laveste for korte opphold, knytter seg til fritidshus eid av husholdninger med ikke yrkesaktiv hovedinntektstaker. 3) Fritidshusundersøkelsen 1970, NOS A 509, tabell 69.

Figur 20. Andelen av personer i grupper for tallet på ganger de tok del i friluftslivsaktiviteter 1969/70, som tilhørte husholdning med tilgang til fritidshus. Prosent
Percentage of persons in groups for frequency of participation in outdoor life activities 1969/70, being members of household with access to holiday house

N=Tallet på observasjoner *Number of observations*

Kilde: Friluftslivundersøkelse 1970

Source: Outdoor Life 1970

til fots, skitur og jakt. Slike aktiviteter foregikk rimeligvis ofte i områder utenfor fritidshusets nærmeste omegn.

En rekke andre aktiviteter som båtturer, ballspill, hagearbeid m.v. var også viktige fritids-sysler for mange under opphold i fritidshusene. Det foregår således utstrakt friluftsliv i til-knytning til bruk av fritidshus, uansett beliggenhet.

XI. Eie/anskaffelse av fritidshus

Bare husholdninger som allerede eide fritidshus deltok i fritidshusundersøkelsen 1970. Dess-uten har undersøkelsen nyttet fritidshus som telleenhet. Den er derfor ikke egnet til å belyse den problemstillingen en tar opp i dette kapitlet: hvilke husholdninger er det som eier/anskaffer fritids-hus?

Framstillingen i pkt. 3 og 4 nedenfor er av denne grunn basert på friluftslivundersøkelsen 1970 og forbruksundersøkelsen 1973. Den første undersøkelsen blir brukt til å belyse spørsmålet om sammenheng mellom inntektsforhold og tilgang til fritidshus. Den andre blir brukt til å belyse spørsmålet om sammenheng mellom bostedsforhold og eie av fritidshus. En kommer nærmere inn på opp-legget av disse to undersøkelsene under pkt. 2 nedenfor.

1. Noen teoretiske synspunkter

Det er vanlig i vårt land å oppfatte fritidshuset som en positiv mulighet til miljøfor-andring, avkopling og rekreasjon i form av naturkontakt og friluftsliv. Denne oppfatningen virker utvilsomt inn på folks opplevde behov for og ønske om å eie (disponere) fritidshus.

Ser en bort fra fritidshus som overtas som arv eller gave, kan en skille ut to hovedgrupper av faktorer som er viktige i forbindelse med eie eller anskaffelse av fritidshus:

1. Ressursfaktorer
2. Faktorer som gjelder bruksbehov og -ønsker

a. Ressurser og behov som utgangspunkt for anskaffelse og eie av fritidshus

Det er rimelig å gå ut fra at tilbøyeligheten til å skaffe seg fritidshus øker både med omfanget av ressurser og graden av behov og ønsker.

Fritidshus (og -tomter) er idag ofte vanskelig å få tak i. Spørsmålet om ressurser er derfor særlig aktuelt. Først og fremst må en ha økonomi til å finansiere bygging eller kjøp. Men ofte - særlig når fritidshus føres opp i egen regi - representerer fritid, arbeidskapasitet, muligheter for å få tak i rimelige byggematerialer m.v., viktige ressurser. Lokalkunnskap, bekjentskaper o.l. kan også være ressurser som letter adgangen til kjøp av fritidshus, f.eks. i bestemte områder. De rent økonomiske ressursene vil likevel ha størst betydning i de fleste tilfelle. Erfaringen viser for øvrig at stor tilgang på økonomiske ressurser ofte er forbundet med stor tilgang på en rekke andre viktige ressurser.

Selv om tilstrekkelige ressurser i en gitt situasjon er en forutsetning for å skaffe seg fritidshus, vil et eventuelt kjøp normalt være begrunnet ut fra bestemte behov eller ønsker om fritidshus. Bruksbehovet skulle stå sentralt i denne forbindelsen. Bostedsforhold - herunder miljøforurensning, muligheter for friluftsliv og rekreasjon-, arbeidsforhold og fritidsmuligheter, har tidligere vært trukket fram som vesentlige faktorer i sammenheng med bruksbehov. Som rent investeringsobjekt er fritidshus trolig mindre aktuelt for de fleste, når en ser bort fra fritidshus som inngår i næringsvirksomhet (utleie, salg o.l.).

b. Samspillet mellom ressurs- og behovsfaktorer

Kjøp av fritidshus kan ut fra et teoretisk synspunkt defineres langs en skala hvor fritidshus som rent investeringsobjekt og rent bruksobjekt danner ytterpunktene. De fleste kjøp vil rimeligvis tilhøre en mellomkategori, dvs. ha karakter av å være både investeringsobjekt og bruksobjekt. Hvor på skalaen det enkelte kjøp hører hjemme, vil bl.a. avhenge av variasjoner i tilgangen på ressurser og eksisterende behov og ønsker om kjøp av fritidshus.

I mange tilfelle kan en vel regne med at behov og ønsker i stor grad kommer til uttrykk først når en ser mulighetene for å realisere dem. En kunne videre tenke seg et balansepunkt mellom behov og ressurser som må nås før kjøp kan bli aktuelt. En må ellers anta at det er betydelige forskjeller i hva folk anser som tilstrekkelig ressursgrunnlag for å kunne realisere ønskene sine. Gjennom streng økonomisering med tilgjengelige ressurser, kan muligheten for å skaffe seg fritidshus være aktuelt selv med forholdsvis liten tilgang på ressurser, dersom bruksbehovet er sterkt. På den annen side kan til og med vage ønsker om fritidshus føre til konkrete kjøp blant folk som har rikelige økonomiske ressurser. I hvilken grad fritidshuset skal betraktes som investeringsobjekt eller bruksobjekt vil for en stor del avhenge av om det er tilgangen på ressurser eller behovet for og ønskene om å bruke huset som har vært det vesentlige ved kjøpet.

2. Datagrunnlaget

Tallmaterialet som er brukt nedenfor er hentet fra Friluftslivundersøkelse 1970 og Forbruksundersøkelse 1973. I dette avsnittet redegjør en for utvalg, undersøkelsesenheter og definisjoner som nyttes i undersøkelsene.

a. Friluftslivundersøkelse 1970

Undersøkelsen bygger på intervjuer med et landsomfattende, tilfeldig utvalg på 2 681 personer i alderen 15-74 år¹⁾. En har registrert eie/disponering av fritidshus ved følgende spørsmål: "Eier eller disponerer De eller husholdningen hytte (fritidshus)?" Spørsmålet er besvart med ja eller nei.

Siden dette er en personundersøkelse kan resultatene ikke brukes i direkte sammenlikninger med fritidshusundersøkelsen 1970 (eller forbruksundersøkelsen 1973), som er husholdningsundersøkelser. (Med de metoder for trekking av utvalg som er brukt, vil bl.a. store husholdninger være overrepresentert i en personundersøkelse i forhold til små husholdninger. Dette har betydning i de tilfeller kjennemerker knyttet til husholdninger - som f.eks. eie av fritidshus - opptrer i ulik grad blant store og små husholdninger.)

1) For nærmere opplysninger om trekking av utvalg, frafall m.v. henvises til Friluftslivundersøkelse 1970, NOS A 459, Statistisk Sentralbyrå, Oslo 1971.

Til forskjell fra fritidshusundersøkelsen, gjelder spørsmålet i friluftslivundersøkelsen også disponering av hytte (fritidshus). Prosentandelen av personer som tilhører husholdning som eier/ disponerer fritidshus, vil av denne grunn ligge høyere enn tilsvarende tall fra fritidshusundersøkelsen.

Et annet forhold som gjør det vanskelig å trekke sammenlikninger mellom undersøkelsene, er at begrepet husholdning er gitt forskjellig innhold. I fritidshusundersøkelsen tilhører samtlige personer bosatt i samme bolig, samme husholdningsenhet - også leieboere. I friluftslivundersøkelsen er husholdningen definert som de familiemedlemmene som bor og spiser sammen til daglig.

b. Forbruksundersøkelse 1973

Datamaterialet som er nyttet her, er basert på et tilfeldig utvalg av 3 363 husholdninger¹⁾. Undersøkelsen har registrert eie av fritidshus ved følgende spørsmål: "Eier husholdningen eller noen i husholdningen fritidshus (hytte, landsted) eller andel i fritidshus?" Spørsmålet er besvart med ja eller nei. Undersøkelsen registrerer altså ikke disponering av fritidshus på samme måte som friluftslivundersøkelsen 1970. Derimot svarer spørsmålet innholdsmessig - om ikke i formulering - til det som ble brukt i forundersøkelsen til fritidshusundersøkelsen 1970.

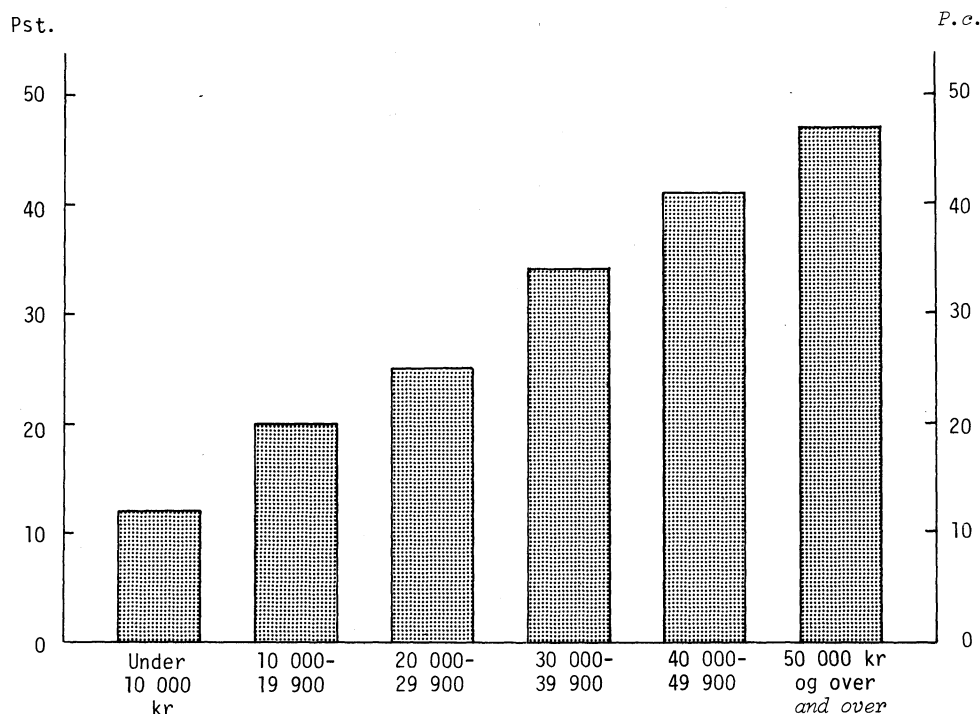
Begrepet husholdning er i forbruksundersøkelsen definert forskjellig fra begge de øvrige undersøkelsene: "Til husholdningen regnes alle personer som er fast bosatt i boligen og som spiser minst ett måltid daglig i husholdningen. Husholdningen omfatter således også losjerende og arbeids-hjelp, hvis disse personer spiser og bor hos familien".

Husholdningsbegrepet er videst definert i fritidshusundersøkelsen. I tillegg til feilkilder som dette, vil eventuelle endringer fra 1970 til 1973 i andelen som eier fritidshus, gjøre det vanskelig å sammenlikne resultatene fra de to undersøkelsene direkte.

3. Inntektsforhold og eie/disponering av fritidshus

Friluftslivundersøkelse 1970 viste at ca. 29 prosent av intervjupersonene tilhørte en husholdning som enten eide eller disponerte fritidshus²⁾. Figur 21 viser at denne andelen varierer med husholdningsinntekt og øker klart med stigende inntekt.

Figur 21. Andelen av personer i grupper for husholdningsinntekt, som tilhørte husholdning med tilgang til fritidshus. Prosent *Percentage of persons in groups for income of their household, being members of household with access to holiday house*

Kilde: Friluftslivundersøkelse 1970.
Source: *Outdoor Life* 1970.

1) For nærmere opplysninger om trekking av utvalg, frafall m.v., henvises til Forbruksundersøkelse 1973, NOS A 705, Statistisk Sentralbyrå, Oslo 1974. 2) I teksten bruker en for enkelhets skyld uttrykket "med fritidshus" eller "som har fritidshus".

Av tabell 31 går det fram at andelen personer i husholdning med fritidshus er størst blant folk i tettbygde strøk. Men inntekten er avgjørende uansett bostedsstrøk. I de største tettstedene (Oslo, Bergen, Trondheim) øker andelen med fritidshus fra 28 prosent for inntekter under kr 30 000 til 51 prosent for større inntekter. I de øvrige bostedsstrøkene er økningen målt i prosenter noe mindre, selv om den relativt sett er betydelig: fra 29 til 41 prosent i tettbygde strøk ellers og fra 15-27 prosent i spredtbygde strøk. Resultatene tyder på at behovet for eller ønsket om fritidshus øker med bosettingstettheten. Samtidig kan en trekke den slutningen at inntektens størrelse synes å være vesentlig for mulighetene til å realisere ønsker om fritidshus.

Tabell 31. Personer i grupper for husholdningsinntekt og type strøk for bosted, etter om husholdningen de tilhørte eide/disponerte fritidshus. Prosent *Persons in groups for income of household and type of area, by whether their household was owner/disposer of holiday house. Percentages*

Husholdningsinntekt og type strøk for bosted <i>Income of household and type of dwelling area</i>	I alt <i>Total</i>	Husholdningen eide/disponerte fritidshus <i>Household owned/disposed holiday house</i>	Husholdningen eide/disponerte ikke fritidshus <i>Household did not own/dispose holiday house</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Alle personer <i>Persons, total</i>	100	29	71	2 619 ¹⁾
<u>Husholdningsinntekt under kr 30 000</u> <i>Income of household less than 30 000 kroner</i>				
Oslo, Bergen, Trondheim	100	28	72	175
Tettbygd ellers <i>Other densely populated areas</i>	100	29	71	503
Spredtbygd <i>Sparsely populated areas</i>	100	15	85	876
<u>Husholdningsinntekt kr 30 000 og over</u> <i>Income of household 30 000 kroner and over</i>				
Oslo, Bergen, Trondheim	100	51	49	245
Tettbygd ellers <i>Other densely populated areas</i>	100	41	59	501
Spredtbygd <i>Sparsely populated areas</i>	100	27	73	319

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

Kilde: Friluftslivundersøkelse 1970. *Source: Outdoor Life 1970.*

Virkningen av inntekts- og bostedsforhold endres lite om en tar hensyn til hustype. I inntektsgruppen under kr 30 000 var andelen med fritidshus blant bosatte i hus med flere leiligheter i de største tettstedene noe høyere enn blant dem som bodde i småhus. I inntektsgruppen kr 30 000 og over var andelen med fritidshus ca. 50 prosent i de største tettstedene, uansett hustype. I øvrige tettsteder og i spredtbygde strøk, var andelen med fritidshus gjennomgående noe større blant folk som bodde i hus med flere leiligheter enn blant dem som bodde i småhus. Resultatene er imidlertid ikke klare nok til å antyde en klar sammenheng mellom eie/disponering av fritidshus og hustype.

Ifølge tabell 32 ble de største andelene med fritidshus registrert blant folk som var selvstendig næringsdrivende utenom jord-, skogbruk og fiske, og de som var ansatt utenom bergverk, industri, bygg og anlegg, jord-, skogbruk og fiske og blant skoleelever og studenter¹⁾. Denne tendensen går igjen både for høye og lave inntekter. Tabellen viser imidlertid at inntekten hadde stor betydning for fritidshusandelen i de forskjellige yrkesgruppene.

Tabell 33 viser prosentandelen med fritidshus i grupper for husholdningsinntekt, familietype og familiestørrelse. Andelene varierte stort sett lite mellom husholdninger med mindre enn 5 medlemmer og husholdninger med 5 eller flere medlemmer, for samme inntekt og familietype. Blant gifte med inntekt kr 30 000 og over og med barn 15 år og over, var imidlertid andelen med fritidshus 38 prosent for husholdninger med mindre enn 5 medlemmer og hele 57 prosent for større husholdninger.

1) En gjør oppmerksom på at intervjupersonene tilhører husholdning som eier/disponerer fritidshus, og at de ofte ikke selv er hovedperson i husholdningen.

Med hensyn til familietype, syntes forskjellene å være størst når husholdningene var store (5 og flere medlemmer) og inntekten var kr 30 000 eller over. I dette tilfelle varierte andelen med fritidshus fra 35 prosent for gifte med barn 7-14 år til 43 prosent for gifte med barn 0-6 år og til 57 prosent for gifte med barn 15 år og over. For alle grupper var økningen i andelen med fritidshus markant fra lave til høyere inntekter.

Tabell 32. Personer i grupper for husholdningsinntekt og leveveg, etter om husholdningen de tilhørte eide/disponerte fritidshus. Prosent *Persons in groups for income of household and economic activity, by whether their household was owner/disposer of holiday house. Percentages*

Husholdningsinntekt <i>Income of household</i> Leveveg <i>Economic activity</i>	I alt <i>Total</i>	Hushold- ningen eide/ disponerte fritidshus <i>Household owned/ disposed holiday house</i>	Hushold- ningen eide/ disponerte ikke fritidshus <i>Household did not own/ dispose holiday house</i>	Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
Alle personer <i>Persons, total</i>	100	29	71	2 619 ¹⁾
<u>Husholdningsinntekt under kr 30 000 <i>Income of household under 30 000 kroner</i></u>				
Ansatte med bergverks-, industri-, bygge- og anleggsarbeid <i>Employees in mining, manufacturing and construction</i>	100	21	79	229
Ansatte med jordbruks-, skogbruks-, fiskearbeid <i>Employees in agriculture, forestry and fishing</i>	100	24	76	29
Andre ansatte <i>Other employees</i>	100	27	73	310
Selvstendige med jordbruks-, skogbruks-, fiskearbeid <i>Self-employed in agriculture, forestry and fishing</i>	100	21	79	109
Andre selvstendige <i>Other self-employed</i>	100	33	67	66
Skoleelever, studenter <i>Pupils, students</i>	100	26	74	89
Husmødre <i>Housewives</i>	100	19	81	464
Pensjonister, trygdede <i>Pensioners</i>	100	13	87	218
Ikke yrkesaktive ellers <i>Others</i>	100	20	80	40
<u>Husholdningsinntekt kr 30 000 og over <i>Income of household 30 000 kroner and over</i></u>				
Ansatte med bergverks-, industri-, bygge- og anleggsarbeid <i>Employees in mining, manufacturing and construction</i>	100	34	66	143
Ansatte med jordbruks-, skogbruks-, fiskearbeid <i>Employees in agriculture, forestry and fishing</i>	:	:	:	6
Andre ansatte <i>Other employees</i>	100	42	51	389
Selvstendige med jordbruks-, skogbruks-, fiskearbeid <i>Self-employed in agriculture, forestry and fishing</i>	100	29	71	21
Andre selvstendige <i>Other self-employed</i>	100	45	55	58
Skoleelever, studenter <i>Pupils, students</i>	100	42	58	113
Husmødre <i>Housewives</i>	100	37	63	300
Pensjonister, trygdede og ikke yrkesaktive ellers <i>Pensioners and others</i>	100	29	71	35

1) Uoppgitte er utelatt.

1) Unknown excluded.

Kilde: Friluftslivundersøkelse 1970. Source: Outdoor Life 1970.

Tabell 33. Andelen av personer som tilhørte husholdning med fritidshus i grupper for husholdningsinntekt, familietype og tallet på husholdningsmedlemmer. Prosent *Percentage of persons being members of household with access to holiday houses, in groups for income of household, type of household and number of household members*

Husholdningsinntekt og familietype <i>Income of household and type of household</i>	I alt <i>Total</i>	Tallet på husholdningsmedlemmer <i>Number of household members</i>		Tallet på personer som svarte <i>Number of respondents</i>
		Under 5	5 og flere <i>and more</i>	
Alle personer <i>Persons, total</i>	29	29	29	2 596 ¹⁾
Husholdningsinntekt under kr 30 000 <i>Income of household under 30 000 kroner</i>	21	22	20	1 543
Enslige ugifte <i>Single with own household</i>	20	20	-	76
Ugifte i større husholdning <i>Single in larger household</i>	26	28	23	283
Gifte med hjemmевærende barn 0-6 år <i>Married, with children younger than 7 years</i>	20	19	21	341
Gifte med hjemmевærende barn 7-14 år <i>Married, with children 7-14 years</i>	20	22	17	173
Gifte med hjemmевærende barn 15 år og over <i>Married, with children 15 years and older</i>	21	21	:	141
Tidligere gifte <i>Married previously</i>	13	13	-	157
Gifte uten barn/hjemmевærende barn <i>Married, without children or children at home</i>	24	24	-	372
Husholdningsinntekt kr 30 000 og over <i>Income of household 30 000 kroner and over</i>	39	39	40	1 053
Enslige ugifte <i>Single with own household</i>	:	:	:	12
Ugifte i større husholdning <i>Single in larger household</i>	38	38	37	217
Gifte med hjemmевærende barn 0-6 år <i>Married, with children younger than 7 years</i>	39	36	43	257
Gifte med hjemmевærende barn 7-14 år <i>Married, with children 7-14 years</i>	37	38	35	182
Gifte med hjemmевærende barn 15 år og over <i>Married, with children 15 years and older</i>	41	38	57	165
Tidligere gifte <i>Married previously</i>	:	:	:	18
Gifte uten barn/hjemmевærende barn <i>Married, without children or children at home</i>	47	47	-	202

1) Uoppgitte er utelatt.

1) *Unknown excluded.*

Kilde: Friluftslivundersøkelse 1970. *Source: Outdoor Life 1970.*

4. Bostedsforhold og eie av fritidshus

Forbruksundersøkelse 1973 viste at ca. 18 prosent av de husholdningene som ble intervjuet eide fritidshus eller andel i fritidshus. Anslagsvis betyr dette at ca. 240 000 husholdninger¹⁾ eide fritidshus/andel i fritidshus²⁾ (1973). Ved eventuelle sammenlikninger med resultater fra andre undersøkelser, må en ta i betraktning blant annet definisjons- og tidsforskjeller.

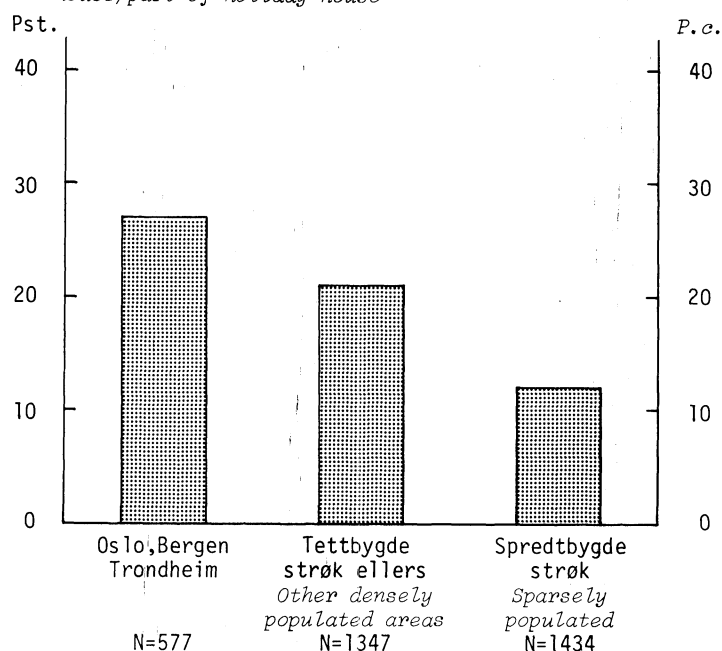
Figur 22 viser andelen husholdninger som hadde fritidshus i ulike bostedsstrøk. Andelen var klart større i tettbygde strøk enn i spredtbygde. Av husholdninger bosatt i Oslo, Bergen og Trondheim hadde 27 prosent fritidshus, i tettbygde strøk ellers var andelen 21 prosent og i spredtbygde strøk bare 12 prosent. I den grad en kan trekke sammenlikninger med resultater fra friluftslivundersøkelsen 1970, er tendensene de samme. Økende bosetting i tettbygde strøk synes å øke sannsynligheten for at folk anskaffer seg fritidshus.

1) Husholdningsenheten i denne undersøkelsen er ikke definert som i Folke- og bolig telling 1970.

2) I teksten bruker en uttrykk som "med fritidshus" eller "som har fritidshus".

Generelt vil en anta at behovet for fritidshus påvirkes av den type helårsbolig husholdningen har, f.eks. slik at behovet for fritidshus er større for de som bor i blokk enn for de som har enebolig. Totalt sett viste undersøkelsen at det var husholdninger bosatt i forretningsbygg o.l. (hvor halvparten eller mindre av golvarealet nyttes til boligformål) som hadde den største andelen fritidshuseiere - ca. 30 prosent. Blant husholdninger med enebolig i rekke, kjede o.l., var andelen ca. 29 prosent, blant bosatte i blokk eller høyhus ca. 26 prosent, blant bosatte i horisontalt delt tomannsbolig ca. 18 prosent, blant bosatte i frittliggende enebolig og "annet boligbygg" ca. 17 prosent og blant bosatte i våningshus på gårdsbruk ca. 12 prosent.

Figur 22. Andelen av husholdninger i grupper for bostedsstrøk, som eide fritidshus/andel i fritidshus. Prosent *Percentage of households in groups for type of dwelling area, being owner of holiday house/part of holiday house*

N=Tallet på observasjoner *Number of observations*

Kilde: Forbruksundersøkelsen 1973

Source: Survey of Consumer Expenditure 1973

Dersom en tar hensyn til bostedsstrøk, slik det er gjort i tabell 34, forandrer dette bildet seg radikalt for enkelte hustyper. Gjennomgående hadde alle husholdningsgrupper bosatt i Oslo, Bergen og Trondheim større andel fritidshuseiere enn husholdningsgrupper bosatt andre steder - uansett hustype. Tabellen viser imidlertid at andelen fritidshuseiere med frittliggende enebolig varierte sterkt med bostedsstrøk. I Oslo, Bergen og Trondheim var andelen ca. 43 prosent, i tettbygde strøk ellers ca. 21 prosent og i spredtbygde strøk bare 11 prosent. Dette kan tyde på at behovet for miljøforandring slår særlig sterkt ut med økende bosettingstetthet blant folk som har enebolig.

Blokker og høyhus finnes for største delen i tettsteder, og da først og fremst i de største tettstedene. Størrelsen på tettstedet syntest å ha lite å bety for andelen av fritidshuseiere blant bosatte i blokker og høyhus. Dette kan tyde på at det for disse er selve boformen som slår ut i sterkere behov for fritidshus og ikke først og fremst type bostedsstrøk. Heller ikke blant husholdninger bosatt i enebolig i kjede, rekke o.l. syntest størrelsen på tettstedet å innvirke på eie av fritidshus. Disse husholdningene hadde en andel fritidshuseiere på ca. 26 prosent i spredtbygde strøk og om lag 30 prosent i tettbygde strøk. Det ser derfor ut til at konsentrasjon av folk i det nære bomiljøet forsterker behov og ønsker om fritidshus, til tross for type fysisk miljø for øvrig.

Forbruksundersøkelsen 1973 viste videre at eie av fritidshus også hadde sammenheng med yrkesstatus, og at andelen fritidshuseiere i de ulike yrkesgrupper varierte med bostedsstrøk. For alle grupper var andelen med fritidshus større jo mer tettbygdet bostedet var.

I alle bostedsstrøk var andelen som eier fritidshus størst blant husholdninger med hovedinntektstaker som var selvstendig næringsdrivende utenom jord-, skogbruk og fiske. (Tabell 35.)

Tabell 34. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og boligtype, etter om de eide fritidshus.
 Prosent Households in groups for type of dwelling area and type of house, by possession
 of holiday house. Percentages

Bostedsstrøk Type of dwelling area Bolig-hustype Type of house	I alt Total	Eide fritidshus Being owner of holiday house	Eide ikke fritidshus Not being owner of holiday house	Tallet på hushold- ninger Number of households
Alle husholdninger Households, total	100	18	82	3 357 ¹⁾
BOSATT I OSLO, BERGEN, TRONDHEIM LIVING IN OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	100	27	73	577
Frittliggende enebolig Single family detached dwelling	100	43	57	58
Enebolig i rekke, kjede o.l. Town-, rowhouse etc.	100	29	71	51
Horisontalt delt tomannsbolig House with 2 dwellings horizontally	100	23	77	39
Våningshus i tilknytning til gårdsbruk Farmhouse	:	:	:	9
Blokk, høyhus Apartment house, tower block	100	26	74	302
Forretningsbygg o.l. hvor halvparten eller mindre av golvarealet nyttes til privat leilighet Business building with half or the less used for dwelling units	:	:	:	8
Annet boligbygg Other type of dwelling house ...	100	21	79	110
BOSATT I TETTBYGD STRØK UTENOM OSLO, BERGEN, TRONDHEIM LIVING IN DENSELY POPULATED AREAS OUT- SIDE OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	100	21	79	1 346
Frittliggende enebolig Single family detached dwelling	100	21	79	628
Enebolig i rekke, kjede o.l. Town-, rowhouse etc.	100	30	70	149
Horisontalt delt tomannsbolig House with 2 dwellings horizontally	100	18	82	228
Våningshus i tilknytning til gårdsbruk Farmhouse	100	11	89	27
Blokk, høyhus Apartment house, tower block	100	25	75	113
Forretningsbygg o.l. hvor halvparten eller mindre av golvarealet nyttes til privat leilighet Business building with half or the less used for dwelling units	100	35	65	34
Annet boligbygg Other type of dwelling house ...	100	16	84	167
BOSATT I SPREDTBYGD STRØK LIVING IN SPARSELY POPULATED AREAS	100	12	88	1 434
Frittliggende enebolig Single family detached dwelling	100	11	89	794
Enebolig i rekke, kjede o.l. Town-, rowhouse etc.	100	26	74	35
Horisontalt delt tomannsbolig House with 2 dwellings horizontally	100	10	90	51
Våningshus i tilknytning til gårdsbruk Farmhouse	100	12	88	465
Blokk, høyhus Apartment house, tower block	:	:	:	3
Forretningsbygg o.l. hvor halvparten eller mindre av golvarealet nyttes til privat leilighet Business building with half or the less used for dwelling units	100	19	81	31
Annet boligbygg Other type of dwelling house ...	100	15	85	55

1) Uoppgitte er utelatt - ialt 6 telleenheter (husholdninger).

1) Unknown excluded - 6 households in total.

Kilde: Forbruksundersøkelse 1973. Source: Survey of Consumer Expenditure 1973.

Tabell 35. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og hovedinntektstakers yrkesstatus, etter om de eide fritidshus. Prosent *Households in groups for type of dwelling area and occupational status for main income earner, by possession of holiday house. Percentages*

Bostedsstrøk <i>Type of dwelling area</i> Yrkesstatus <i>Occupational status</i>	I alt <i>Total</i>	Eide fritidshus <i>Being owner of holiday house</i>	Eide ikke fritidshus <i>Not being owner of holiday house</i>	Tallet på hushold- ninger <i>Number of households</i>
Alle husholdninger <i>Households, total</i>	100	18	82	3 358 ¹⁾
BOSATT I OSLO, BERGEN, TRONDHEIM <i>LIVING IN OSLO, BERGEN, TRONDHEIM</i>	100	27	73	<u>577</u>
Selvstendig næringsdrivende i jordbruk, skogbruk, fiske <i>Self-employed in agriculture, forestry, fishing</i>	:	:	:	3
Selvstendig næringsdrivende ellers <i>Other self- employed</i>	100	44	56	34
Ansatte <i>Employees</i>	100	31	69	366
Ikke yrkesaktive <i>Not economically active</i>	100	16	84	174
BOSATT I TETTBYGD STRØK UTENOM OSLO, BERGEN, TRONDHEIM <i>LIVING IN DENSELY POPULATED AREAS OUT- SIDE OSLO, BERGEN, TRONDHEIM</i>	100	21	79	<u>1 347</u>
Selvstendig næringsdrivende i jordbruk, skogbruk, fiske <i>Self-employed in agriculture, forestry, fishing</i>	:	:	:	16
Selvstendig næringsdrivende ellers <i>Other self- employed</i>	100	36	64	86
Ansatte <i>Employees</i>	100	22	78	908
Ikke yrkesaktive <i>Not economically active</i>	100	15	85	337
BOSATT I SPREDTBYGD STRØK <i>LIVING IN SPARSELY POPULATED AREAS</i>	100	12	88	<u>1 434</u>
Selvstendig næringsdrivende i jordbruk, skogbruk, fiske <i>Self-employed in agriculture, forestry, fishing</i>	100	16	84	215
Selvstendig næringsdrivende ellers <i>Other self- employed</i>	100	19	81	116
Ansatte <i>Employees</i>	100	13	87	617
Ikke yrkesaktive <i>Not economically active</i>	100	8	92	486

1) Uoppgitte er utelatt - i alt 5 telleenheter (husholdninger).

1) *Unknown excluded - 5 households in total.*

Kilde: Forbruksundersøkelse 1973. *Source: Survey of Consumer Expenditure 1973.*

I Oslo, Bergen og Trondheim utgjorde andelen fritidshuseiere i denne gruppen 44 prosent. Andelen blant ansatte var 31 prosent, mens husholdninger med ikke yrkesaktiv hovedperson hadde en andel fritidshuseiere på 16 prosent. Denne rekkefølgen endrer seg ikke med type bostedsstrøk.

De innbyrdes forskjellene mellom yrkesstatusgruppene følger sannsynligvis inntektsforskjeller for en stor del. Ikke yrkesaktive med forholdsvis bedre tilgang på fritid enn andre, har trolig ikke økonomi til å anskaffe fritidshus i samme grad som yrkesaktive. Tidligere er tilgang på fritid trukket fram som en viktig behovsfaktor m.h.t. bruk av fritidshus. Spørsmålet om ressurser vil derfor i slike tilfelle være svært avgjørende.

Tabell 36 gir tall for eie av fritidshus blant husholdninger i grupper for bostedsstrøk og husholdningsstørrelser. Husholdninger med 5 eller flere medlemmer eide fritidshus i større grad enn mindre husholdninger i alle bostedsstrøk. Forskjellen var størst i de største tettstedene; ca. 26 prosent av husholdninger med 1-4 medlemmer og 38 prosent av husholdninger med 5 eller flere medlemmer var fritidshuseiere. Både andelene og forskjellen mellom dem er mindre blant husholdninger bosatt i

Tabell 36. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og husholdningsstørrelse, etter om de eide fritidshus. Prosent *Households in groups for type of dwelling area and size of household, by possession of holiday house. Percentages*

Bostedsstrøk Husholdningsstørrelse	Type of dwelling area Size of household	I alt Total	Eide fritidshus Being owner of holiday house	Eide ikke fritidshus Not being owner of holiday house	Tallet på hushold- ninger Number of households
Alle husholdninger	Households, total	100	18	82	3 358 ¹⁾
BOSATT I OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	LIVING IN OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	100	27	73	577
Husholdninger med 1-4 medlemmer	Households with 1-4 members	100	26	74	535
Husholdninger med 5 eller flere medlemmer	House- holds with 5 members or more	100	38	62	42
BOSATT I TETTBYGD STRØK UTENOM OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	LIVING IN DENSELY POPULATED AREAS OUTSIDE OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	100	21	79	1 347
Husholdninger med 1-4 medlemmer	Households with 1-4 members	100	20	80	1 107
Husholdninger med 5 eller flere medlemmer	House- holds with 5 members or more	100	27	73	240
BOSATT I SPREDTBYGDE STRØK	LIVING IN SPARSELY POPULATED AREAS	100	12	88	1 434
Husholdninger med 1-4 medlemmer	Households with 1-4 members	100	12	88	1 115
Husholdninger med 5 eller flere medlemmer	House- holds with 5 members or more	100	14	86	319

1) Uoppgitte er utelatt - i alt 5 telleenheter (husholdninger).

1) Unknown excluded - 5 households in total.

Kilde: Forbruksundersøkelse 1973. Source: Survey of Consumer Expenditure 1973.

mindre tettbygde og spredtbygde strøk. Type bostedsstrøk gir altså utslag også i denne sammenhengen. Resultatene viser at store husholdninger anskaffer seg fritidshus i større grad enn mindre, men at dette er tilfelle i større utstrekning jo mer tettbygd bostedsstrøket er.

Tabell 37 viser et tilsvarende mønster for variasjoner etter bostedsstrøk som de foregående. Men i alle bostedsstrøk varierte samtidig andelen med fritidshus sterkt mellom forskjellige husholdningstyper. Den største andelen fritidshuseiere fant en blant husholdninger som bestod av ektepar med og uten barn og blant ulike typer sammensatte husholdninger (andre husholdninger). I den siste gruppen finner en 43 prosent fritidshuseiere i de største tettstedene - en andel som går ned til 18 prosent i spredtbygde strøk. Tilsvarende andeler blant husholdninger med ektepar som hadde barn var henholdsvis 32 og 7 prosent og blant husholdninger med ektepar uten barn 28 og 12 prosent. Reduksjonen var størst blant husholdninger med ektepar som hadde barn. Andelen fritidshuseiere blant enslige med og uten barn varierte imidlertid lite med bostedsstrøk, men lå gjennomgående atskillig lavere enn blant de øvrige. For disse er antakelig spørsmålet om ressurser mer avgjørende enn spørsmålet om behov og ønsker.

Tabell 37. Husholdninger i grupper for bostedsstrøk og husholdningstype, etter om de eide fritidshus.
 Prosent Households in groups for type of dwelling area and type of household, by
 possession of holiday house. Percentages

Bostedsstrøk Type of dwelling area Husholdningstype Type of household	I alt Total	Eide fritidshus Being owner of holiday house	Eide ikke fritidshus Not being owner of holiday house	Tallet på hushold- ninger Number of households
Alle husholdninger Households, total	100	18	82	3 358 ¹⁾
BOSATT I OSLO, BERGEN, TRONDHEIM LIVING IN OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	100	27	73	<u>577</u>
Husholdninger med enslige personer uten barn Households with single persons without children .	100	15	85	184
Husholdninger med enslige personer med barn Households with single persons having children ..	:	:	:	14
Husholdninger med ektepar uten barn Households with married couple without children	100	28	72	136
Husholdninger med ektepar med barn Households with married couple having children	100	32	68	128
Andre husholdninger Other types of households ..	100	43	57	115
BOSATT I TETTBYGD STRØK UTENOM OSLO, BERGEN, TRONDHEIM LIVING IN DENSELY POPULATED AREAS OUTSIDE OSLO, BERGEN, TRONDHEIM	100	21	79	<u>1 347</u>
Husholdninger med enslige personer uten barn Households with single persons without children .	100	12	88	265
Husholdninger med enslige personer med barn Households with single persons having children ..	100	11	89	27
Husholdninger med ektepar uten barn Households with married couple without children	100	22	78	286
Husholdninger med ektepar med barn Households with married couple having children	100	18	82	423
Andre husholdninger Other types of households ..	100	32	68	346
BOSATT I SPREDTBYGD STRØK LIVING IN SPARSELY POPULATED AREAS	100	12	88	<u>1 434</u>
Husholdninger med enslige personer uten barn Households with single persons without children .	100	12	88	320
Husholdninger med enslige personer med barn Households with single persons having children ..	:	:	:	11
Husholdninger med ektepar uten barn Households with married couple without children	100	12	88	282
Husholdninger med ektepar med barn Households with married couple having children	100	7	93	412
Andre husholdninger Other types of households ..	100	18	82	409

1) Uoppgitte er utelatt - i alt 5 telleenheter (husholdninger).

1) Unknown excluded - 5 households in total.

Kilde: Forbruksundersøkelse 1973. Source: Survey of Consumer Expenditure 1973.

På grunnlag av de ulike typer data som er lagt fram i dette avsnittet kan en slå fast at husholdningsinntekt og bosettingstetthet er faktorer som har stor betydning for spørsmålet om hvem som eier/anskaffer fritidshus. Sannsynligheten for at en husholdning skal eie fritidshus øker både med inntekt og grad av tetthet i bostedsstrøk. Dette gjelder gjennomgående for alle gruppene som har vært undersøkt.

Resultatene fra friluftslivundersøkelsen 1970 viste også at tilgangen til fritidshus økte sterkere med økende inntekt blant personer bosatt i de største tettstedene, enn blant personer bosatt

i mindre tettsteder og spredtbygde strøk. Dette forholdet tyder på at befolkningsgrupper i større tettsteder utnytter økonomiske ressurser til kjøp av fritidshus i større grad enn folk i mindre tettbygde områder. Det er rimelig å anta at dette skyldes sterkere behov og ønsker om fritidshus generelt blant tettstedsbefolkningen enn tilfellet er ellers.

XII. Sammendrag

Tallet på fritidshus eid av private husholdninger i 1970 ble anslått til ca. 190 000. Den årlige tilveksten omkring 1970 ble anslått til om lag 9 000-10 000 fritidshus pr. år. Virkningene av de forskjellige regulerende tiltak som myndighetene har satt i verk, gjør det imidlertid vanskelig å lage særlig sikre prognoser for utviklingen framover.

Hytter og landsteder utgjorde ca. 85 prosent av fritidshusene, og tallmaterialet tyder på at andelen av større hytter (50 m² og over) har økt i forhold til de mindre i årene etter 1965. Av fritidshus bygd før 1930 utgjorde hyttene bare ca. 30 prosent. Den øvrige delen bestod for det meste av tidligere småbruk, våningshus og andre bolighus, samt setrer, skogskoier m.v., som først i de seinere årene var tatt i bruk som fritidshus. Av fritidshus bygd etter 1965 utgjorde hyttene 92 prosent.

Omlag 81 prosent av fritidshusene lå ifølge folke- og bolig tellingen i Sør-Norge, med henholdsvis 62 prosent i Østre handelsfelt og 19 prosent i Vestre handelsfelt. Ca. 13 prosent lå i Midtre handelsfelt og 6 prosent i Nordre handelsfelt. Om lag ett av fem fritidshus i Østre handelsfelt lå i samme kommune som eiernes bosted. Det samme gjelder om lag ett av tre fritidshus i Vestre handelsfelt, ett av to i Midtre handelsfelt og bortimot 2 av 3 i Nordre handelsfelt.

Fritidshusundersøkelsen 1970 viste at 10 prosent av fritidshusene lå på fjellet over skoggrensa, 24 prosent på fjellet under skoggrensa, 29 prosent i innlandet og 37 prosent ved kysten. Andelen fritidshus ved kysten varierte i de forskjellige handelsfelt, fra om lag halvparten i Nordre og Vestre handelsfelt til vel 20 prosent i Midtre handelsfelt. I alt 24 prosent av fritidshusene lå i en høyde over havet på 0-19 meter. Til sammen 26 prosent lå i områder 600 meter over havet og høyere.

Stort sett er fritidshusbebyggelsen i Norge utpreget spredtbygd. Ca. 46 prosent ble regnet som frittliggende, mens fritidshus i grupper med mindre enn 5 hus utgjorde om lag 28 prosent og fritidshus i større grupper ca. 26 prosent. Andelen frittliggende fritidshus var størst i Nordre handelsfelt (54 prosent) og minst i Østre handelsfelt (44 prosent). Byggetettheten var ellers større ved kysten hvor 65 prosent av fritidshusene lå i grupper på 5 og flere hus, enn i innlandet og på fjellet hvor den tilsvarende andelen varierte mellom 46 og 50 prosent.

Gjennomsnittsstørrelsen på fritidshustomtene lå på om lag 4,5 dekar. Bestanden disponerte ut fra dette anslagsvis 855 000 dekar til tomteformål - dvs. ca. 0,26 prosent av landets samlede areal. Nedlagte småbruk o.l., koier, setrer m.v. utgjorde ca. 5-6 prosent av fritidshusene, men hadde til sammen 17-18 prosent av det samlede arealet som var nyttet til fritidshustomter. Arealbruken pr. fritidshus var størst i Nordre handelsfelt som hadde en dobbelt så stor andel av arealet som av fritidshusene. I Vestre handelsfelt balanserte andelen av areal og fritidshus, mens Midtre og Østre handelsfelt hadde en mindre arealandel enn fritidshusandel.

Den byggetekniske standard i fritidshusene syntes å ha økt betraktelig etter hvert. Pr. 1970 var 64 prosent av fritidshusbebyggelsen oppført i bindingsverk. Om lag 22 prosent var oppført i laftet tømmer og 10 prosent i laftet plank. Ca. 53 prosent av fritidshus bygd før 1930 var tømmerhus, mot bare 11 prosent av fritidshus bygd etter 1965. I alt 66 prosent var vinterisolerte. Denne andelen varierte fra 87 prosent blant fritidshus på fjellet, ca. 65 prosent i innlandet og til 43 prosent ved kysten.

Undersøkelsen viste at ca. 41 prosent av fritidshusene hadde golvflate på 40-59 m². Ca. 6 prosent hadde mindre enn 20 m² og ca. 9 prosent 80 m² eller mer. Av fritidshus bygd etter 1960 var det først og fremst økning i andelen av hus i størrelsen 40-79 m².

Oppvarmingsmåten varierte noe for de forskjellige typer fritidshus, men ovnsfyring med fast brensel/peis var gjennomgående den vanligste oppvarmingsmåten for alle typer. Elektrisk oppvarming

ble først og fremst brukt i fritidshus ved kysten. Bare 6 prosent av fritidshusene på fjellet over skoggrensa ble oppvarmet elektrisk.

I alt hadde 46 prosent innlagt elektrisitet, men bare 20 prosent brukte elektrisitet til oppvarming. Landsteder, nedlagte småbruk, våningshus o.l. hadde innlagt elektrisitet i større utstrekning enn andre fritidshus. Andelen fritidshus med elektrisitet var ellers 66 prosent for fritidshus ved kysten og bare 16 prosent for fritidshus på fjellet over skoggrensa.

Den vanligste formen for tilførsel av vann til fritidshus, var forsyning fra egen brønn (33 prosent) og fra bekk, elv eller oppkomme (30 prosent). Men tilførselsformen varierte relativt mye etter topografisk beliggenhet og for de forskjellige typer fritidshus.

Om lag 59 prosent av fritidshusene førte spillvannet direkte i tomtegrunnen. Om lag 43 prosent hadde avløpsrør fra kjøkken eller vaskerom. Med hensyn til avfallsordning var det mest vanlig å brenne, tømme eller grave ned avfall og søppel på eget område. Dette gjaldt ca. 63 prosent av fritidshusene. I alt 8 prosent var tilknyttet organisert avfallshenting, vesentlig i privat regi.

Spørsmålet om ordning for avtrede var løst med do, utedo eller latrine for over halvparten (52 prosent) av fritidshusene. Ca. 41 prosent hadde kjemisk klosett. Bruken av førstnevnte ordning var vanligst for fritidshus på fjellet over skoggrensa (64 prosent), mens 41 prosent av fritidshusene ved kysten hadde denne ordningen. Kjemisk klosett var mest vanlig i fritidshus ved kysten (53 prosent).

Den gjennomsnittlige avstanden fra fritidshus til bilveg ble anslått til ca. 800 meter. Gjennomsnittsavstanden avtok sterkt med økende byggetetthet. Eiere av fritidshus som lå minst 100 meter fra bilveg, uttrykte ønske om bilveg fram i ca. ett av fem tilfelle. Dette syntes ikke å ha sammenheng med eierens alder eller f.eks. om husholdningen disponerte bil eller ikke. Derimot forekom ønske om bilveg fram til fritidshuset oftere jo mer tettbygd strøk eieren var bosatt i.

De fleste fritidshusene var eid av husholdninger med barn - i alt 63 prosent. Av disse var 40 prosent eid av husholdninger med barn under 15 år. Om lag 30 prosent hadde eierhusholdning uten barn og med hovedinntektstaker 50 år eller eldre. Andelen av fritidshus eid av barnefamilier økte med stigende inntekter. Undersøkelsen viste også at 66 prosent hadde eierhusholdning hvor hovedinntektstaker var lønnstaker.

Husholdninger i tettbygde strøk eide i alt 78 prosent av fritidshusene. Av fritidshus med eiere bosatt i tettbygde strøk med over 20 000 innbyggere, hadde videre 22 prosent eiere som bodde i enebolig. Den tilsvarende prosentandelen i spredtbygde strøk er naturlig nok høyere (ca. 90 prosent).

Vel halvparten (ca. 57 prosent) av fritidshusene var anskaffet etter 1960. I alt var ca. 47 prosent av husene ført opp av eierhusholdningene ved egen innsats og 16 prosent i egen regi ved byggmester. Til sammen 23 prosent ble anskaffet ferdigbygd, 6 prosent som hytt og 17 prosent som brukt. Om lag 14 prosent var anskaffet som arv eller gave.

Fritidshusundersøkelsen 1970 kartla den faktiske bruk av fritidshusene siste år (mai 1969 - mai 1970). En har regnet med fire grupper av faktorer som kan påvirke bruk av fritidshus: brukstypefaktorer, behovs- og preferansefaktorer, avstands- og transportfaktorer, samt ressursfaktorer. Bruken ble målt ved tallet på dager fritidshusene var i bruk. I gjennomsnitt ble fritidshus beregnet bare til utleie, brukt 145 dager pr. år. De som ble brukt både privat og til utleie ble brukt gjennomsnittlig 85 dager pr. år, og de som ble brukt bare privat, i 50 dager. De fleste fritidshusene - ca. to tredjedeler - ble brukt vesentlig i sommerhalvåret, mens knapt en tredjedel ble brukt hele året og bare 3 prosent i vinterhalvåret. Bruken av fritidshus syntes ellers å være påvirket både av bosteds- og arbeidsforhold, samt tilgang på fritid, avstands- og transportforhold. Inntektsforholdene syntes å ha mindre betydning for bruk av fritidshus som allerede var anskaffet. Det foregikk for øvrig et omfattende friluftsliv blant fritidshuseiere i tilknytning til opphold i fritidshusene.

Data fra friluftslivundersøkelsen 1970 og forbruksundersøkelsen 1973 viste at husholdningsinntekt og bosettingstetthet hadde avgjørende betydning for hvem som hadde fritidshus. Sannsynligheten for at en husholdning hadde fritidshus, økte både med stigende inntekt og stigende grad av tetthet i bostedsstrøk. Dette gjaldt gjennomgående for alle gruppene en undersøkte, selv om det var til dels store innbyrdes variasjoner mellom enkelte grupper.

*English summary**I. Introduction*

In Norway possession and use of holiday houses traditionally are tied up with people's need for recreation and participation in outdoor life. However, problems in placing and shaping the development of holiday houses are closely connected to the problems of way of using the natural areas of the country and protecting them against pollution of environment.

The public discussion in Norway on questions about holiday houses was fully started in the 1950's, the problem mentioned being a main part of the discussion.

The Central Bureau of Statistics carried out the first nation-wide survey of holiday houses in 1967. In addition to questions about possession of holiday house in the Population and Housing Census 1970, the Bureau also carried out the nation-wide survey: Holiday House Survey 1970 on which this publication mainly is based.

II. The statistical material

The publication is based on the following census and surveys worked out by the Central Bureau of Statistics: Population and Housing Census 1970, Holiday House Survey 1970, Outdoor Life 1970 and Survey of Consumer Expenditure 1973.

The purpose of Holiday House Survey 1970 was to procure statistics describing the holiday house development in Norway and the frequency of use. The sample was composed of 1 928 holiday houses possessed by private households. Data were collected from May 15 to June 6, 1970. 1 809 private households out of 2 243 sampled were interviewed and gave information about the holiday houses being in their possession wholly or partly - in total 1 928 houses.

The survey recorded as holiday house: Permanently erected building, regardless of size or standard, where it is possible to spend the night, and which is used in leisure time only.

Hunting and fishing cabins and summer farms which are also used in connection with animal husbandry, farming, foresting, professional fishing, etc., are not considered as holiday houses, nor are houses or cabins with permanent residents. Caravans, house boats etc. are likewise excluded.

The holiday houses are classified in 6 types:

1. Cottage. House erected for leisure use only.
2. Country house. House used only for leisure, with a floor area of not less than 50 m² on a site of not less than 1 000 m² in inland country or in coastal areas, and which is called country house by the owner.
3. Discontinued small farm. Property used only for leisure, and including the majority of the buildings and ground belonging to the farm before it was discontinued.
4. Main buildings, other dwellings. Houses erected as permanent dwellings, but at the time of interviewing used only for leisure.
5. Fishing hut. Always located by fresh water.
6. Other holiday houses, including allotment hut, hunting hut, cabin etc. used as holiday house only.

Owner of holiday house: Person who is legal owner of a holiday house, alone or in co-ownership with others.

Use of holiday house. The survey recorded actual use of holiday houses among members of owner households, their relatives and friends and the use among other persons renting the holiday houses.

Household. A household is defined to include all persons sharing dwelling unit.

Household income is the aggregate assessed income in 1969 of all household members. The amount is given by the respondents.

Main income earner. As a rule, the person with the largest income has been classified as main income earner of the household.

Type of household/family cycle. Households with unmarried children living at home have been grouped according to the age of the youngest unmarried child. Households without unmarried children have been grouped according to the age of the economic head of the household.

In households consisting of 2 or more unrelated family nuclei, the families which do not own a holiday house or are not related to the owner of a holiday house, have been excluded from the classification.

Economic activity. Persons working more than 50 per cent of ordinary working hours in their respective occupation - except farmers' wives who participated in the work on the farm - are recorded as economically active. Housewives older than 70 years are recorded as pensioners.

Trade region, geographical location. The classification in trade regions is based on Norwegian Standard Classification of Trade Regions (Statistisk Sentralbyrås Håndbøker nr. 13).

Topographical location

"In mountains under forest line". Areas with easy access to mountainous areas above forest line.

"Inland country". Areas with a distance of 5 km or more to sea coast, and without easy access to mountain areas above forest line.

"On the coast". Areas with a distance of under 5 km to sea coast.

Distance between permanent residence and holiday house: Distance along the route which is most often used.

Travelling time between permanent residence and holiday house: Travelling time along most frequently used route (one way).

All-year-round road. Roads passable by car and kept open also during the winter.

Density of development

"Isolated holiday house". Holiday houses with a distance of 100 metres or more to nearest holiday house or dwelling.

"Holiday house in group". Holiday houses with a distance of 100 metres or less to nearest holiday house or permanent dwelling. The size of the group is determined by the number of houses within a mutual distance of less than 100 metres.

Ownership of site

"Site on lease". Site of a specified size leased by contract for a long and specified period of time. Sites where the period of lease, but not the size of the site, is specified, are grouped as "Special leases". Sites where the size, but not the period of the lease, is specified, have been grouped as "Other types of ownership".

"Special lease". Contract giving right to keep a holiday house in a certain place for a long and specified period of time, without specifying the size of the site. Special leases are most frequent on state-owned commons in inland country, especially in mountain areas. Cases of special lease where the period of the lease is not specified have been grouped as "Other types of ownership".

Size of site. For discontinued farms now used only for holiday purposes, the size of the site has been defined as the total area of the land (arable and non-arable) belonging to the farm at the date of the interviewing.

Floor space. Floor space is defined as the area within the outer walls, including area occupied by inner walls, cupboards etc. If the holiday house has more than one storey, floor space includes area of each storey. Living rooms or bedrooms in cellar or loft are also included, but not boxrooms etc.

Cistern. Arrangement by which rainwater is collected from roof.

Person-day. The use of a holiday house by one person for one day.

Year of use 1969/70. Approximately from May/June 1969 to May/June 1970, e.g. the last 12 months before the time of interviewing.

Main area for outdoor recreation

"By immediate vicinity" is meant the areas within a distance of 500 metres from the holiday house. "More distant areas" are all areas not in the immediate vicinity.

"Only in immediate vicinity". Outdoor recreation seldom takes place outside this area.

"To some extent in more distant areas". Some of the outdoor recreation takes place outside the immediate vicinity, but less than one third of the total time spent in outdoor recreation.

"Mainly in more distant areas". More than one third of the time spent on outdoor recreation is spent in more distant areas.

With exception for age, sex, trade region and type of residential area the classification of variables is based on the formulation in the questionnaire and on the instructions to the interviewer. It is therefore possible that some of the respondents have based their answers on other definitions than used here.

Permanent dwelling

"Farm-house". Any dwelling on a farm, except houses built for farm-hands only. Dwellings on discontinued farms are grouped as single family houses.

"Detached single family dwelling": House containing only one apartment, and with a distance of at least half a metre to nearest dwelling.

"Single family house in row etc.": All non-detached single family houses.

"Dwelling units in business buildings". Apartment in buildings where fifty per cent or less of floor area is used as private dwellings (including apartments in hotels, hospitals, schools etc.).

Density of (permanent) dwelling area

A densely populated area is defined as a collection of houses with at least 200 inhabitants, where the houses are distanced not more than 50 metres from each other.

A sparsely populated area includes all settlements with less than 200 inhabitants, and all houses where the distance to the nearest house is more than 50 metres.

III. Design of publication

The purpose of the publication is to describe the development of holiday houses and the use of the houses in statistical terms. As mentioned the tabular representation is mainly based upon data from Holiday Survey 1970. That description comprises the chapters IV-X. Chapter XI gives the information about possession of holiday houses among private households in Norway. The tabular representation in this chapter is based on material from the survey of outdoor life in 1970 and the survey of consumer expenditure in 1973. These surveys are both nation-wide and based on representative samples of persons and private households respectively.

IV. The development of holiday houses

The number of holiday houses possessed by private households was about 190 000 in 1970 (Population and Housing Census 1970), and the increase per year (about 1970) was estimated to approximately 9 000-10 000 holiday houses. Effects of laws regulating the building of holiday houses in different areas of the country make for one thing prognoses uncertain.

Cottages and country houses made up about 85 per cent of the holiday houses and the data indicate that the percentage of larger cottages (50 m² and over) has increased in relation to the smaller ones during the years after 1965. Of holiday houses built before 1930 the cottages made only 30 per cent. Other houses were mostly discontinued small farms, main buildings and other dwellings erected as permanent dwellings, cabins, hunting and fishing huts etc. Among holiday houses built after 1965 the percentage of cottages was 92 per cent.

V. Location of holiday houses

About 81 per cent of the holiday houses were located in Southern Norway, 62 per cent in Eastern trade region and 19 per cent in Western trade region (Population and Housing Census 1970). About 13 per cent were located in Central trade region and 6 per cent in Northern trade region, respectively. In Eastern trade region one out of five holiday houses was located in the same municipality as the owners' residence, while in Western trade region the number was one out of three, in Central trade region one out of two and in Northern trade region nearly two out of three.

The Holiday House Survey 1970 showed that 10 per cent of the holiday houses were built in the mountains above timber line, 24 per cent in the mountains below timber line, 29 per cent in inland

country and 37 per cent in coastal areas. The percentage of holiday houses in coastal areas varied from one trade region to another. The largest percentage was found in Northern and Western trade regions which had about half of the holiday houses located in coastal areas while Eastern trade region had approximately 46 per cent and Central trade region 21 per cent located in coastal areas. In total 24 per cent of the holiday houses were located in areas 0-19 metres above sea level, and altogether 26 per cent in areas 600 metres above sea level or higher.

VI. Holiday houses by density of development

On the whole and typically the holiday houses in Norway are built as isolated houses. About 46 per cent were recorded as isolated, while holiday houses in groups with less than 5 houses made up 28 per cent and holiday houses in larger groups about 26 per cent. The percentage of isolated holiday houses was largest in Northern trade region (54 per cent) and smallest in Eastern trade region (44 per cent). The holiday houses were more often densely developed in coastal areas; approximately 65 per cent of the holiday houses in coastal areas were located in groups with 5 houses and more. In inland country and in the mountains the corresponding percentages were 46 and 50 per cent, respectively.

VII. The exploitation of areas for holiday house sites

The average size of holiday house sites was 4.5 decares. Roughly estimated the area of holiday house sites then is 855 000 decares, i.e. ca. 0.26 per cent of the country's total area (included fresh water areas). Discontinued small farms etc., cabins, hunting and fishing huts and the like made up about 5-6 per cent of the holiday houses, but had altogether 17-18 per cent of the site areas. Use of area per holiday house was the largest in Northern trade region which had a percentage of the site areas twice the percentage of holiday houses. In Western trade region the percentages of holiday houses and areas were in balance, while Central and Eastern trade regions had a greater part of the holiday houses than of the site areas.

VIII. Technical standard of the holiday houses

The technical standard of the holiday houses has been gradually increasing. Per 1970 64 per cent of the houses were erected in half timbered construction, 22 per cent in timber log construction and 10 per cent in board construction. Approximately 53 per cent of the holiday houses built before 1930 were houses with timber log construction, while the corresponding part of the houses built after 1965 made up 11 per cent. Totally 66 per cent of the holiday houses were thermally insulated. This percentage varied from 87 per cent among holiday houses in the mountains to 65 per cent of those in inland country and 43 per cent of those in coastal areas respectively.

Approximately 41 per cent of the holiday houses had a floorage of 40-59 m², 6 per cent had less than 20 m² and 9 per cent 80 m² or more. Among the holiday houses built after 1960 it was principally the percentage of houses with a floorage of 40-79 m² which was mostly increasing.

There were some variations in the heating system in different groups of holiday houses, but the usual heating system for all types of holiday houses was stove with solid fuel/chimney. Electric heating was mainly used in holiday houses in coastal areas. Only 6 per cent of the houses located in the mountains above timber line were heated by electricity.

Altogether 46 per cent of the holiday houses were wired, but only 20 per cent used the electricity for heating. Country houses, discontinued small farms, main buildings etc. were wired more often than other types of holiday houses. The share of holiday houses with electricity was 66 per cent for houses in coastal areas and 16 per cent for houses in the mountains above timber line.

The usual arrangement for water supply was private well (33 per cent) and brook, river or spring (30 per cent). But the arrangement for water supply was to some extent varying by topographical location and by different types of holiday houses.

Approximately 59 per cent of the holiday houses turned the waste water directly into the soil and as regards pipe from kitchen or laundry room, 43 per cent of the holiday houses had such arrangement. Concerning arrangement for refuse 63 per cent used to burn, drain or dig the refuse into the ground

near by the holiday house. About 8 per cent were connected to removal of refuse mostly privately organized.

Privy, outdoor privy and latrine were the solution of lavatory problems for some 52 per cent of the holiday houses. About 41 per cent had chemical toilet. Use of privy, outdoor privy and latrine were the solutions mostly used in holiday houses in the mountains, above timber line (64 per cent), while the corresponding part of the holiday houses in coastal areas was 41 per cent. In holiday houses in coastal areas chemical toilet was the solution mostly used (53 per cent).

The average distance from holiday house to motor road was estimated at about 800 metres. The average distance was rapidly decreasing when density of development increased. One out of five owners of holiday houses which were located at least 100 metres from motor road wanted the motor road to come close to their houses. Such wants were not related to owners' age or, for example, whether the household of the owner had access to private car or not. However, such wants occurred more often when the dwelling area of the owners was more densely populated.

IX. Describing holiday houses by characteristics of the owners' household

Most of the holiday houses were possessed by households with children (63 per cent), of which 40 per cent were possessed by households with children under 15 years of age. About 30 per cent had owner household without children, the main income earner was 50 years of age or older. The percentage of holiday houses possessed by household with children increased when income increased. The survey also showed that 66 per cent of the holiday houses had owner household where the main income earner was an employee.

Households living in densely populated areas owned 78 per cent of the holiday houses. Among holiday houses having owners living in densely populated areas (over 20 000 inhabitants) 22 per cent had owners with single family houses. Of course this percentage was higher in sparsely populated areas (90 per cent) where most of the people live in farm houses or single family houses.

About half of the holiday houses (57 per cent) were purchased after 1960. In total 47 per cent of the houses were built by the owner households themselves and 16 per cent privately by a builder. Further, 23 per cent were purchased when completed, 6 per cent as newly built houses and 17 per cent as used. About 14 per cent were acquired by inheritance or as a present.

X. Utilization of the holiday houses

The Holiday House Survey 1970 recorded the actual use of the holiday houses last year (May/June 1969 - May/June 1970). Factors which may influence the use of holiday houses were divided into four groups:

- a. factors of way of use
- b. factors of needs and wants
- c. factors of distance and transportation
- d. factors of resources

The use of the houses was measured by number of days when the holiday houses were used. In average holiday houses only for rent were used 145 days a year. Those used privately and for rent had 85 days of use a year in the average, and those used privately only 50 days. Most of the holiday houses - about two thirds - were used generally in summer, while almost one third was used the whole year and only 3 per cent mostly in winter. The use of holiday houses seemed to be influenced by dwelling conditions, economic activity, disposal of leisure time, distance and transportation conditions. Household income seems to be of less significance for the frequency of use when holiday houses are already purchased.

The owners participated a lot in outdoor life when using their holiday houses.

XI. Possession/purchase of holiday houses

Data from the survey of outdoor life in 1970 and the survey of consumer expenditure in 1973 indicated that income of household and the population density in the dwelling area were really

important in connection with possession of holiday houses. The probability that a household was in possession of a holiday house was increasing, the higher was the income of the household, and the higher was the degree of population density in the dwelling area. Generally this was altogether the case in all the groups investigated, even if variations between some of the groups could be mutually large.

Findings from the two surveys can not be compared because Outdoor Life Survey 1970 is based on a sample of persons, while the Survey of Consumer Expenditure 1973 is based on a sample of households. The households in this survey are further defined differently from the households made up for the Holiday House Survey 1970.

Nærmere om opplegget av Fritidshusundersøkelsen 1970

1. Formål

Fritidshusundersøkelsen 1970 skulle skaffe tilveie statistisk materiale om hytter og andre fritidshus, bl.a. til bruk i planleggingen av framtidig fritidshusbebyggelse i Norge. Undersøkelsen ble begrenset til husholdninger som eide fritidshus. På denne bakgrunn ble undersøkelsen gitt to formål.

- a) den skulle gi en beskrivelse av fritidshusbebyggelsen og bruken av den
- b) den skulle registrere planer, ønsker, behov og holdninger blant fritidshuseiere i tilknytning til fritidshusene og bruken av dem.

2. Forundersøkelsen

Utvalget til undersøkelsen skulle omfatte ca. 2 000 husholdninger. Det fantes ikke noe register å trekke utvalget fra. Med utgangspunkt i Fritidshusundersøkelsen 1967/68 - hvor andelen med fritidshus blant norske husholdninger lå på ca. 16 prosent - trakk man et utvalg på 14 475 husholdninger til en forundersøkelse våren 1970. Disse ble stilt spørsmål om noen i husholdningen eide fritidshus. Husholdninger som svarte "ja" på dette spørsmålet dannet utvalget for hovedundersøkelsen.

Av praktiske grunner bygde en opp utvalget til forundersøkelsen ved hjelp av tre selvveieende, stratifiserte to-trinnsutvalg. To av de tre delutvalgene var identiske med utvalgene for

- a) Husleieundersøkelsen 1970; en postundersøkelse med et utvalg på 5 204 husholdninger
- b) Arbeidskraftundersøkelse, prøve, april 1970; en intervjuundersøkelse med et utvalg på 2 077 husholdninger.

Et tredje delutvalg på 7 194 husholdninger ble trukket særskilt, og husholdningene fikk tilsendt eget oppgaveskjema for fritidshus. Det ble foretatt intervjubesøk hos de husholdningene som ikke svarte på den postale henvendelsen.

En fikk på denne måten svar fra 11 473 husholdninger. Av disse oppgav 2 098 at de eide fritidshus - alene eller sammen med andre. 3 002 husholdninger, 20,7 prosent svarte ikke.

For å redusere frafallet ble en restgruppe på 1 828 husholdninger som en ikke hadde fått kontakt med første gang, oppsøkt av intervjuerne under hovedundersøkelsen. En fikk da svar fra ytterligere 1 519 husholdninger. De som oppgav at de eide fritidshus blant disse husholdningene, kom samtidig med i hovedundersøkelsen.

Forundersøkelsen gav som endelig resultat at 2 243 husholdninger eide fritidshus, det vil si 17,3 prosent av de i alt 12 992 husholdningene en fikk svar fra. Frafallet var 1 483 husholdninger, eller 10,3 prosent av det opprinnelige utvalg på 14 475 husholdninger.

Nærmere opplysninger om resultatene av forundersøkelsen går fram av følgende tabelloppsett:

Tabell I. Resultatene av forundersøkelsen *Findings from the pre-survey*

	I alt Total	Husholdninger som svarte <i>Households answering</i>			Husholdninger som ikke svarte <i>Households not answering</i>	Frafall <i>Non-response</i>	Opprinnelig utvalg <i>Original sample</i>
		Med fritidshus <i>With holiday house</i>	Andel med fritidshus <i>Percent-age with holiday house</i>	Uten fritidshus <i>Without holiday house</i>			
		Antall <i>Number</i>	Pst. <i>P.c.</i>	Antall <i>Number</i>	Antall <i>Number</i>	Pst. <i>P.c.</i>	Antall <i>Number</i>
Alle husholdninger <i>Households, total</i>	12 992	2 243	17,3	10 749	1 483	10,3	14 475
Husleieundersøkelse 1970 <i>Survey of Rent Condition 1970</i>	4 396	750	17,1	3 646	808	15,5	5 204
Arbeidskraftundersøkelse <i>Labour Force Sample Survey</i>	1 883	341	18,1	1 542	194	9,3	2 077
Separat undersøkelse <i>Survey done separately</i>	6 713	1 152	17,2	5 561	481	6,7	7 194

3. Hovedundersøkelsen

Hovedundersøkelsen ble gjennomført ved intervjuing i perioden 15. mai - 6. juni 1970. I alt 1 932 av de 2 243 husholdningene som ved forundersøkelsen hadde oppgitt at de eide fritidshus, ble intervjuet.

Frafallet på 311 husholdninger (13,9 prosent) var en god del høyere enn ønskelig. Det ble derfor foretatt gjenbesøk hos et utvalg av frafallshusholdningene i september/oktober 1970. 166 husholdninger ble valgt ut for gjenbesøk; en hovedgruppe på 144 husholdninger som hadde vært fraværende eller syke på intervjutidspunktet, og en gruppe på 22 som hadde nektet å la seg intervju. Det ble oppnådd intervju med 97 av disse husholdningene (58 prosent, nærmere bestemt 64 prosent fra hovedgruppen og 23 prosent fra nektegruppen).

Frafallet ble på denne måten redusert fra 311 til 214 husholdninger, eller fra 13,9 til 9,5 prosent av de 2 243 husholdninger som var med i hovedundersøkelsen. Fordelingen av frafallet framgår av følgende oversikt:

Tabell II. Frafallet i hovedundersøkelsen etter årsak. Prosent *Non-response in the main survey, by cause. Percentages*

Alle frafallshusholdninger <i>Households of non-response, total</i>	100
Husholdningen flyttet <i>Household moved</i>	11
Husholdningen bortreist <i>Household gone away</i>	10
Ikke mulig å treffe noen i husholdningen hjemme <i>Not possible to meet anyone in household at home</i>	9
Ikke villig til intervju <i>Denied an interview</i>	41
Sykdom eller dødsfall i husholdningen <i>Illness or death in household</i>	10
Svar på forundersøkelsen innkommet for seint <i>Got the answer on pre-survey too late</i>	11
Andre årsaker <i>Other causes</i>	8

Ved hovedundersøkelsen viste det seg at 220 av de 2 243 husholdningene som ved forundersøkelsen hadde oppgitt at de eide fritidshus, hadde misforstått spørsmålet i forundersøkelsen og likevel ikke eide fritidshus slik dette var definert i undersøkelsen. Det endelige resultatet viste derfor at 2 023 husholdninger - 15,6 prosent - hadde fritidshus av de 12 992 husholdningene en hadde innhentet svar fra.

Når en tar hensyn til frafallet (214 husholdninger), fikk man oppgaver fra 1 809 husholdninger med fritidshus. Disse husholdningene eide alene eller sammen med andre 1 928 fritidshus.

Further details about the design of the Holiday House Survey 1970

Data about holiday houses were collected through interviews with households possessing a holiday house. These households were sampled from another sample of 14 475 households made up for a pre-survey in spring 1970. From other Norwegian surveys one knew that the percentage of households possessing holiday houses made up about 16 per cent. All households in the pre-survey sample were asked if they owned one holiday house or more, alone or together with other household(s). Those answering yes to this question then made up the sample of households in the main survey of holiday houses 1970 interviewed about the holiday houses being in their possession. Table I, page 80, shows some findings from the pre-survey and table II, page 80, gives the distribution of non-response from the main survey, by cause.

Usikkerhet ved resultater fra utvalgsundersøkelser

Utvalgsfeil

En type feil eller usikkerhet ved utvalgsundersøkelser er den som henger sammen med at en f.eks. nytter resultatene fra et lite utvalg personer til å si noe om hele befolkningen. I og med at utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig utvalg, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsfeilen kan ventes å bli. Som mål for utvalgsfeilen nyttes gjerne standardavviket. Byrået har ikke foretatt nøyaktige beregninger av størrelsen av standardavviket for tallene i denne publikasjonen, men i tabell III er antydning størrelsesordenen av standardavviket for forskjellige verdier av tallet på observasjoner og prosenttall. Av tabellen går det fram at standardavviket øker når tallet på observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Når standardavviket er kjent, kan en finne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdien av en estimert størrelse (den verdien en ville ha fått om en hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Dette intervallet kalles konfidensintervallet. Kaller en den estimerte verdien M, vil intervallet med yttergrensene M minus 2 ganger standardavviket og M pluss 2 ganger standardavviket med 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Tabell III. Størrelsen av standardavviket i prosent *Approximate size of standard deviation in per cent*

Tallet på observasjoner <i>Number of respondents</i>	Prosenttall <i>Percentages</i>					
	5(95)	10(90)	20(80)	30(70)	40(60)	50(50)
25	5,3	7,4	9,8	11,2	12,0	12,3
50	3,8	5,2	6,9	7,9	8,5	8,7
75	3,1	3,2	5,7	6,5	6,9	7,1
100	2,7	3,7	4,9	5,6	6,0	6,1
150	2,2	3,0	4,0	4,6	4,9	5,0
200	1,9	2,6	3,5	4,0	4,2	4,3
250	1,7	2,3	3,1	3,6	3,8	3,9
300	1,5	2,1	2,8	3,2	3,5	3,5
400	1,3	1,8	2,5	2,8	3,0	3,1
600	1,1	1,5	2,0	2,3	2,5	2,5
800	0,9	1,3	1,7	2,0	2,1	2,2
1 000	0,8	1,2	1,6	1,8	1,9	1,9
1 500	0,7	1,0	1,3	1,5	1,6	1,6
2 000	0,6	0,8	1,1	1,3	1,3	1,4
2 500	0,5	0,7	1,0	1,1	1,2	1,2
3 000	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1
5 000	0,3	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9
10 000	0,3	0,4	0,5	0,6	0,6	0,6
15 000	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5

Konfidensintervallet for et prosenttall på 30, vil etter tabell III være $30 \pm 2 \times 3,6$ når linjesummen (tallet på observasjoner: fritidshus, personer, husholdninger i en gruppe) er 250.

Konfidensintervallet dekker med 95 prosent sannsynlighet den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen (alle fritidshus i landet) hadde vært med i undersøkelsen.

Tabell III viser at usikkerheten blir stor for undergrupper av materialet når tallet på observasjoner er lite. En bør derfor være varsom med å trekke slutninger for grupper der tallet på observasjoner er lavt. Dersom en ønsker å sammenlikne prosenttall, er det nødvendig å være oppmerksom på at begge tallene en sammenlikner er usikre, og at usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis blir større enn usikkerheten på hvert tall.

Frafall

Ved utvalgsundersøkelser vil vanligvis en del av det opprinnelige utvalget av forskjellige grunner ikke delta i undersøkelsen. Denne delen utgjør frafallet og kan variere ved de forskjellige undersøkelser i størrelse og skjevhet i forhold til det opprinnelige utvalget eller totalbefolkningen. Ved publisering av tabellpublikasjoner for de enkelte undersøkelser som Statistisk Sentralbyrå gjennomfører blir det vanligvis gjort rede for disse sidene ved frafallet. En viser derfor til tabellpublikasjonen for den enkelte undersøkelse for nærmere opplysninger om frafallet og eventuelt dets betydning for resultater fra undersøkelsen.

Uncertainty of the findings from surveys

One type of error or uncertainty connected to surveys are the one caused by generalization of the findings from a sample to the total population. When sampling in accordance with the rules for random sampling, it is possible to calculate the size of the sample error. The standard deviation is generally used as a measure of this error. In table III, page 81, the size of the standard deviation by simple approximation is suggested for different values of the number of observations and percentages. The table shows that the standard deviation increases when the number of observations are decreasing and the percentage approaches 50 per cent.

When comparing percentages it is necessary to consider that both figures compared are uncertain and that the uncertainty of the difference between them usually increases in relation to the uncertainty of each figure.

Non-response may occur systematically and not randomly distributed among the groups of observations (persons/households etc.). This may also lead to bias in calculation of figures, bias that is greater, the greater is the frequency of non-response and systematic differences between characteristics of non-respondents and respondents. Compared to the standard deviation errors caused by non-response may often be of minor signification.

Oversikt over undersøkelser med opplysninger om hytter/fritidshus
Survey of studies where holiday houses have been an object of investigation¹⁾

Statistisk Sentralbyrå: *Central Bureau of Statistics:*

i) Fritidshusundersøkelsen 1967/68 *Holiday House Survey 1967/68*

Statistisk Sentralbyrå gjennomførte - på oppdrag fra den tidligere Administrasjonen for friluftsliv og naturvern i Kommunal- og Arbeidsdepartementet - en undersøkelse om fritidshus i 1967/68. Undersøkelsen er den første som gir opplysninger om hvilke husholdninger som eier fritidshus i Norge, basert på et utvalg av 5 019 husholdninger. 790 eller ca. 16 prosent av disse husholdningene eide fritidshus og ble stilt en del spørsmål om dette. Ut fra de resultater undersøkelsen gav, beregnet en på landsbasis et samlet antall fritidshus eid av private husholdninger på om lag 190 000.

ii) Boligundersøkelsen 1968 *Survey of Housing Conditions 1968*

Denne undersøkelsen - gjennomført av Statistisk Sentralbyrå i 1968 - gir opplysninger om fritidshus eid av norske husholdninger. Utvalget bestod av 2 815 husholdninger. Av disse oppgav ca. 16 prosent av de eide fritidshus. Dette svarer til resultatet fra foregående undersøkelse. En beregning på grunnlag av boligundersøkelsen gav som resultat et totaltall på 192 000 fritidshus.

iii) Ferieundersøkelsen 1968 *Holiday Survey 1968*

Undersøkelsen ble gjennomført av Statistisk Sentralbyrå i 1968 og gir oppgaver over fritidshus eid av norske husholdninger og bruken av fritidshus i ferien. Ifølge undersøkelsen oppgav 17 prosent av husholdningene at de eide fritidshus.

iv) Ferie- og friluftslivundersøkelsene 1970 og 1974 *Survey of Holiday and Outdoor Life 1970 and 1974*

Statistisk Sentralbyrå gjennomførte kombinerte ferie- og friluftslivundersøkelser i 1970 og 1974. Dette er i motsetning til undersøkelsene som er nevnt foran, personundersøkelser. Utvalgene bestod av personer i alderen 15-74 år.

Undersøkelsene gir oppgaver om personer som tilhørte husholdninger som eide/disponerte fritidshus. Om lag 29 prosent av intervjupersonene i 1970 oppgav at husholdningen de tilhørte eide eller disponerte fritidshus. I 1974 var andelen 42 prosent. Siden utgangspunktene er helt forskjellige kan ikke disse resultatene sammenliknes med resultater fra husholdningsundersøkelsene²⁾.

v) Skogbrukstellingen 1967 *Census of Forestry 1967*

I Skogstatistikk 1969 og 1970 - NOS A 366 og NOS A 443 - har Statistisk Sentralbyrå publisert oppgaver over feriehytter og hyttetomter etter fylke og beliggenhet fra skogbrukstellingen som ble gjennomført i 1967. Tellingen omfatter alle eiendommer med til sammen minst 25 dekar produktivt skogareal, skog over barskoggrensa og snaumark, krattskog, myr og jordbruksareale skikket for og tenkt brukt til skogreising. Oppgavene viser at det i tilknytning til disse eiendommene var 85 330 feriehytter i alt.

vi) Jordbrukstellingen 1969 *Census of Agriculture 1969*

I Jordbrukstellingen 1969 er med oppgaver over hytter og hyttetomter som har tilknytning til bruk med 5 dekar jordbruksareal og mer i drift. På landsbasis ble det i denne forbindelse telt i alt 48 600 hytter og hyttetomter.

1) The name of the studies in this survey are translated into English, while further comments are only available in Norwegian. 2) Spørsmålene har i disse undersøkelsene dreid seg om hvorvidt husholdningen-ved ett eller flere av medlemmene - eide fritidshus alene eller sammen med andre.

vii) Fritidshusundersøkelsen 1970 *Holiday House Survey 1970*

Denne undersøkelsen er den første landsomfattende undersøkelsen som gir detaljerte oppgaver for fritidshus som eies av private husholdninger. Den gir også opplysninger om eieren av fritidshusene, om eierhusholdningene og deres ønsker og planer i tilknytning til fritidshus og fritidshusbyggelse. Utvalget omfatter ca. 2 000 husholdninger som eier fritidshus. En forundersøkelse blant ca. 14 000 husholdninger viste at ca. 16 prosent av husholdningene svarte positivt på spørsmålet om de eide fritidshus alene eller sammen med andre.

viii) Folke- og bolig telling 1970 *Population and Housing Census 1970*

Folke- og bolig telling 1970 omfatter oppgaver over husholdninger som eier fritidshus og fritidshusenes beliggenhet. Dette gir grunnlag for en fullstendig oversikt over tallet på fritidshus eid av private husholdninger og i hvilke kommuner fritidshusene ligger.

Morges Landbruksøkonomiske Institutt: *Norway's Institute of Agricultural Economy:*

ix) Nye driftsformer i landbruket *New methods of working in agriculture*

En undersøkelse over vilkår og økonomi ved drift av utleiehytter og campingplasser. Oslo 1967.

x) Utmarksområder til hytteformål - analyse - planlegging - økonomiske resultat *Outlying field for cottages - analyze - planning - economically results*

Undersøkelsen tar sikte på å vise hvordan mulighetene innenfor små, avgrensede hytteområder kan utnyttes næringsøkonomisk for de enkelte grunneiere og for bygdene.

xi) Hytteutleige på gardsbruk *Renting of cottages at farms*

Undersøkelsen er publisert som fellesmelding fra Institutt for Bygningsteknikk (Norges Landbrukshøgskole) og Norges Landbruksøkonomiske Institutt. Den tar sikte på å vise hvordan planmessig utbygging og drift av utleiehytter på 3 prøvebruk i Telemark er gjennomført, og hvilke resultater som er oppnådd.

Det Kgl. Selskap for Norges Vel: *The Royal Society for Rural Development in Norway:*

xii) Sanitærforhold i hytteområder *Sanitary conditions in cottage areas* (Landbruksforlaget 1971)

Undersøkelsen er gjennomført i samarbeid med Norsk institutt for vannforskning og Norges tekniske høgskole, og tar for seg vann-, avløps- og avfallsforhold i fire av landets hytteområder, tre i typiske fjellområder - Blestua på Blefjell, Mysusetter i Rondane og Grønhovd i Nes i Hallingdal - og et i skogsterreng - Ringkollen ved Hønefoss. Resultatene fra undersøkelsen gir et detaljert situasjonsbilde av sanitærforholdene og gir innblikk i årsaker og virkninger i forbindelse med forurensninger i hytteområdene. Det inngår også en kort orientering om hva de kjemiske, fysikalske og bakteriologiske undersøkelser av vann står for. Undersøkelsen gir ellers opplysninger om en rekke andre forhold som bl.a. eiers alder, inntekt, avstand til bosted, bruk av hytta til ulike tider, ønske om forbedringer av sanitærforhold m.v.

xiii) Rapport om sanitærtekniske forhold i hytteområder *Report about technical sanitary conditions in cottage areas* (1970)

I tilknytning til foregående undersøkelse foretok Helsedirektoratet i samarbeid med Det Kgl. Selskap for Norges Vel, sommeren 1969 en rundspørring om sanitærforhold i hyttebebyggelsen gjennom offentlige leger i større hyttekommuner. Rapporten er utarbeidd ved Det Kgl. Selskap for Norges Vel, med sikte på å gi et bilde av den faktiske situasjon på dette feltet, i hytteområder landet over.

xiv) Organisert hytterrenovasjon *Organized cottage refuse* (1973)

Undersøkelsen er gjennomført som et forsøk med "Jämtlands-systemet" og ble igangsatt i 1972. Undersøkelsen omfatter 16 hytteeiere og er begrenset både i omfang og tid. Resultatene med hensyn til kostnader og effektivitet må likevel regnes å være et viktig bidrag til problematikken omkring renovasjon i hytteområdene.

xv) Undersøking av sanitærtilhøva i hytteområde *Investigation of the sanitary conditions in cottage areas*

Undersøkelsen er gjennomført i et hytteområde på Kvamskogen ved Bergen, og resultater fra undersøkelsen er publisert i tidsskriftet "VANN", nr. 2, 1971, s. 62-77, av O. Bøyum og T. Oslandsbotten.

xvi) Tidsskriftet NORGES VEL *The Magazine NORGES VEL*¹⁾

Dette tidsskriftet inneholder et stort utvalg artikler om ulike sider ved fritidshus- og hyttebebyggelsen, gjennom flere årganger. Artiklene gir ofte viktige faktiske opplysninger.

Norges Landbrukshøgskole. Institutt for skogøkonomi: *Agricultural University of Norway. Institute of Forest-economy:*

xvii) En sosio-økonomisk studie av hytteutbyggingen i Nord-Aurdal *A socio-economical study about the extension of cottages in Nord-Aurdal* (1972)

Undersøkelsen er gjennomført av L. Westerbo som grunnlag for hovedoppgave ved NLH, og har som formål en nærmere kartlegging og analyse av ulike sider ved hytteutbyggingen og hyttelivet i Nord-Aurdal kommune. Problemstillingene omfatter hytteeierne, hyttenes plassering, eierforhold, hyttenes tekniske egenskaper og innretninger, tilbud og servicetiltak i hytteområdene, utnyttelse av hyttene etc.

Statens Friluftsråd: *Council for Open-air Activities:*

xviii) Områder for friluftsliv i Norge *Areas for outdoor life in Norway* Oslo 1968

Statens Friluftsråd utredet i denne innstillingen behovet for områder for friluftsliv. I denne sammenheng tas bl.a. også opp spørsmål omkring hyttebygging, arealdisponering i hytteområder, utbredelsen av hytter m.v.

Studieselskapet for regionplanarbeidet i Østlandsområdet (Tidl. Regionalplankomiteén for Oslo-området) *Study Association for Regional Planning in Eastern Norway*

xix) Friarealer - Fritidshus *Open spaces - Holiday houses* Oslo 1967

Denne utredningen tar bl.a. opp sanitærforholdene i fritidshusbebyggelsen og gir en oversikt over fritidshus rundt Oslofjorden.

xx) Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) *Norwegian Institute of Urban and Regional Research*²⁾

En rekke undersøkelser og rapporter fra dette instituttet omhandler område-, areal-, ressursdisponering m.a., som er nyttige for planleggingen i forbindelse med bygging og bruk av fritidshus.

xxi) Fritid og feriemiljø *Leisure and holiday milieu*

Festskrift til professor Axel Sømmes 70-årsdag 19. april 1969 *Memorial Volume Dedicated to Professor Axel Sømme at his 70th Birthday April 19, 1969* Universitetsforlaget, Oslo 1969

Publikasjonen inneholder artikler som tar opp ulike sider ved problematikken omkring fritidshusbebyggelsen og friluftsliv.

1) Through several volumes giving articles about aspects of holiday houses. 2) Several investigations about the disposing of region, areas and resources.

Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå
siden 1. januar 1975
*Publications issued by the Central Bureau of Statistics
since 1 January 1975*

I serien Norges offisielle statistikk (NOS):

Rekke XII

Boktrykk 1975

- Nr. 280 Økonomisk utsyn over året 1974 *Economic Survey* Sidetall 142 Pris kr 15,00
- 281 Statistisk årbok 1975 *Statistical Yearbook of Norway* Sidetall 496 Pris kr 15,00
- 282 Fiskeristatistikk 1971 *Fishery Statistics* Sidetall 115 Pris kr 8,00

Rekke A

Offsettrykk 1975

- Nr. 683 Psykiatriske sykehus 1973 *Mental Hospitals* Sidetall 55 Pris kr 7,00
- 684 Byggearealstatistikk 1973 *Building Statistics* Sidetall 79 Pris kr 8,00
- 685 Regnskapsstatistikk 1973 Engroshandel *Statistics of Accounts Wholesale Trade* Sidetall 55
Pris kr 8,00
- 686 Regnskapsstatistikk 1973 Bergverksdrift og industri *Statistics of Accounts Mining and
Manufacturing* Sidetall 73 Pris kr 8,00
- 687 Fiskeritellingen 1. oktober 1971 IV Oversikt *Fishery Census IV Survey*
Sidetall 115 Pris kr 9,00
- 688 Sosialhjelpstatistikk 1972 *Social Care Statistics* Sidetall 59 Pris kr 8,00
- 689 Kriminalstatistikk Fanger 1973 *Criminal Statistics Prisoners* Sidetall 47 Pris kr 8,00
- 690 Utdanningsstatistikk Folkehøgskolar, realskolar og gymnaser 1. oktober 1973 *Educational
Statistics Folk High Schools and Secondary Schools* Sidetall 45 Pris kr 8,00
- 691 Sykehusstatistikk 1973 *Hospital Statistics* Sidetall 39 Pris kr 7,00
- 692 Tidsnyttingsundersøkelsen 1971-72 I *The Time Budget Survey I* Sidetall 139 Pris kr 8,00
- 693 Folke- og boligstelling 1970 II Næring, yrke og arbeidstid m.v. *Population and Housing
Census II Industry, Occupation, Working Hours etc.* Sidetall 327 Pris kr 11,00
- 694 Utdanningsstatistikk Grunnskoler 1. oktober 1973 *Educational Statistics Primary Schools*
Sidetall 59 Pris kr 8,00
- 695 Bygge- og anleggsstatistikk 1973 *Construction Statistics* Sidetall 31 Pris kr 7,00
- 696 Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1974 *Wage Statistics
for Workers in Mining and Manufacturing* Sidetall 29 Pris kr 7,00
- 697 Utdanningsstatistikk Fag- og yrkesskoler og høyskoler 1. oktober 1973 *Educational
Statistics Vocational Schools and Colleges* Sidetall 109 Pris kr 8,00
- 698 Lønnsstatistikk for ansatte i jordbruk, gartnerier og hagebruk september 1974 *Wage
Statistics for Workers and Salaried Employees in Agriculture and Horticulture* Sidetall 35
Pris kr 7,00
- 699 Varehandelsstatistikk 1973 *Wholesale and Retail Trade Statistics* Sidetall 161 Pris kr 8,00
- 700 Folketallet i kommunene 1974-1975 *Population in Municipalities* Sidetall 41 Pris kr 7,00
- 701 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1974 *Wage Statistics for
Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade* Sidetall 27 Pris kr 7,00
- 702 Industristatistikk 1973 *Industrial Statistics* Sidetall 221 Pris kr 9,00
- 703 Barneomsorg 1973 *Child Welfare Statistics* Sidetall 57 Pris kr 7,00
- 704 Sjøulykkesstatistikk 1974 *Marine Casualties* Sidetall 59 Pris kr 8,00
- 705 Forbruksundersøkelse 1973 *Survey of Consumer Expenditure* Sidetall 209 Pris kr 9,00
- 706 Utdanningsstatistikk Universiteter og vitenskapelige høyskoler Høstsemesteret 1972
Educational Statistics Universities Autumn Term Sidetall 125 Pris kr 8,00
- 707 Helsestatistikk 1973 *Health Statistics* Sidetall 99 Pris kr 8,00
- 708 Folke- og boligstelling 1970 III Utdanning *Population and Housing Census III Education*
Sidetall 225 Pris kr 9,00
- 709 Utenrikshandel 1974 I *External Trade I* Sidetall 249 Pris kr 11,00
- 710 Elektrisitetsstatistikk 1973 *Electricity Statistics* Sidetall 91 Pris kr 8,00
- 711 Legestatistikk 1974 *Statistics on Physicians* Sidetall 77 Pris kr 8,00
- 712 Veitrafikkulykker 1974 *Road Traffic Accidents* Sidetall 73 Pris kr 8,00
- 713 Samferdselsstatistikk 1973-1974 *Transport and Communication Statistics* Sidetall 195
Pris kr 9,00
- 714 Arbeidsmarkedstatistikk 1974 *Labour Market Statistics* Sidetall 101 Pris kr 8,00
- 715 Lønnsstatistikk for ansatte i hotell- og restaurantdrift april og oktober 1974 *Wage
Statistics for Employees in Hotels and Restaurants* Sidetall 45 Pris kr 7,00
- 716 Lønnsstatistikk for statens embets- og tjenestemenn 1. oktober 1974 *Wage Statistics for
Central Government Employees* Sidetall 77 Pris kr 8,00
- 717 Forbruksundersøkelse for skoleungdom og studenter 1973-1974 *Survey of Students' Consumer
Expenditure* Sidetall 145 Pris kr 8,00
- 718 Hotellstatistikk 1974 *Hotel Statistics* Sidetall 61 Pris kr 7,00
- 719 Utenrikshandel 1974 II *External Trade II* Sidetall 275 Pris kr 11,00
- 720 Levekår 1973 *Level of Living* Sidetall 139 Pris kr 9,00
- 721 Sivilrettsstatistikk 1974 *Civil Judicial Statistics* Sidetall 31 Pris kr 7,00
- 722 Skogavvirking til salg og industriell produksjon 1973-74 *Roundwood Cut for Sale and
Industrial Production* Sidetall 55 Pris kr 7,00

Rekke A

Offsettrykk 1975 (forts.)

- Nr. 723 Jaktstatistikk 1974 *Hunting Statistics* Sidetall 65 Pris kr 7,00
 - 724 Lønnsstatistikk 1974 *Wage Statistics* Sidetall 69 Pris kr 8,00
 - 725 Friluftslivundersøkelse 1974 *Outdoor Life Survey* Sidetall 133 Pris kr 9,00
 - 726 Utdanningsstatistikk Grunnskoler 1. oktober 1974 *Educational Statistics Primary Schools* Sidetall 69 Pris kr 8,00
 - 727 Flyttestatistikk 1974 *Migration Statistics* Sidetall 95 Pris kr 8,00
 - 728 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1974 *Criminal Statistics Crimes Investigated by the Police* Sidetall 73 Pris kr 8,00
 - 729 Folkemengden etter alder og ekteskapelig status 31. desember 1974 *Population by Age and Marital Status* Sidetall 141 Pris kr 8,00
 - 730 Folke- og bolig telling 1970 V Boligstatistikk *Population and Housing Census V Housing Statistics* Sidetall 155 Pris kr 8,00
 - 731 Utdanningsstatistikk Universiteter og vitenskapelige høyskoler Høstsemesteret 1973 *Educational Statistics Universities Autumn Term* Sidetall 125 Pris kr 9,00
 - 732 Ferieundersøkelsen 1974 *Holiday Survey* Sidetall 131 Pris kr 9,00
 - 733 Bøndernes inntekt og formue 1973 *The Holders' Income and Property* Sidetall 53 Pris kr 8,00
 - 734 Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1975 *Wage Statistics for Employees in Wholesale and Retail Trade* Sidetall 79 Pris kr 8,00
 - 735 Rutebilstatistikk 1974 *Scheduled Road Transport* Sidetall 35 Pris kr 7,00
 - 736 Alkohol og andre rusmidler 1974 *Alcohol and Drugs* Sidetall 49 Pris kr 7,00
 - 737 Folkemengdens bevegelse 1974 *Vital Statistics and Migration Statistics* Sidetall 67 Pris kr 8,00
 - 738 Familiestatistikk 1974 *Family Statistics* Sidetall 71 Pris kr 8,00
 - 739 Folke- og bolig telling 1970 IV Familier og husholdninger *Population and Housing Census IV Families and Households* Sidetall 105 Pris kr 8,00
 - 740 Veterinærstatistikk 1974 *Veterinary Statistics* Sidetall 79 Pris kr 8,00
 - 741 Skattestatistikk Inntektsåret 1973 *Tax Statistics* Sidetall 131 Pris kr 8,00
 - 742 Laks- og sjøaurefiske 1974 *Salmon and Sea Trout Fisheries* Sidetall 55 Pris kr 8,00
 - 743 Skogstatistikk 1974 *Forestry Statistics* Sidetall 137 Pris kr 9,00
 - 744 Jordbruksstatistikk 1974 *Agricultural Statistics* Sidetall 141 Pris kr 9,00
 - 745 Sykehusstatistikk 1974 *Hospital Statistics* Sidetall 53 Pris kr 7,00
 - 746 Sosial hjemmehjelp 1974 *Social Home-Help Services* Sidetall 29 Pris kr 7,00
 - 747 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart mars 1975 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Ocean Transport* Sidetall 35 Pris kr 7,00
 - 748 Kredittmarkedstatistikk 1972-1974 *Credit Market Statistics* Sidetall 259 Pris kr 11,00
 - 749 Sosialhjelpstatistikk 1973 *Social Care Statistics* Sidetall 57 Pris kr 8,00
 - 750 Lønnsstatistikk for kommunale arbeidstakere pr. 1. januar 1975 *Wage Statistics for Local Government Employees* Sidetall 79 Pris kr 8,00
 - 751 Hagebruksteljing 1974 *Census of Horticulture* Sidetall 163 Pris kr 9,00
 - 752 Byggearealstatistikk 1974 *Building Statistics* Sidetall 83 Pris kr 8,00
 - 753 Psykiatriske sykehus 1974 *Mental Hospitals* Sidetall 55 Pris kr 7,00
 - 754 Kriminalstatistikk Fanger 1974 *Criminal Statistics Prisoners* Sidetall 47 Pris kr 8,00
 - 755 Finansinstitusjoner 1974 *Financial Institutions* Sidetall 111 Pris kr 9,00

Rekke XII

Boktrykk 1976

- Nr. 283 Økonomisk utsyn over året 1975 *Economic Survey* Sidetall 144 Pris kr 15,00

Rekke A

Offsettrykk 1976

- Nr. 756 Lønnsstatistikk for ansatte i skoleverket 1. oktober 1974 *Wage Statistics for Employees in Publicly Maintained Schools* Sidetall 59 Pris kr 8,00
 - 757 Barneomsorg 1974 *Child Welfare Statistics* Sidetall 59 Pris kr 7,00
 - 758 Dødsårsaker 1974 Hovedtabeller *Causes of Death Main Tables* Sidetall 101 Pris kr 8,00
 - 759 Kriminalstatistikk Reaksjoner 1974 *Criminal Statistics Sanctions* Sidetall 51 Pris kr 7,00
 - 760 Lønnsstatistikk for funksjonærer i bankvirksomhet 1. september 1975 *Wage Statistics for Bank Employees* Sidetall 41 Pris kr 7,00
 - 761 De offentlige sektors finanser 1971-1973 *Public Sector Finances* Sidetall 73 Pris kr 8,00
 - 762 Framskrivning av folkemengden 1975-2000 Regionale tall *Population Projections Regional Figures* Sidetall 191 Pris kr 11,00
 - 763 Regnskapsstatistikk 1974 Engroshandel *Statistics of Accounts Wholesale Trade* Sidetall 67 Pris kr 8,00
 - 764 Regnskapsstatistikk 1974 Bergverksdrift og industri *Statistics of Accounts Mining and Manufacturing* Sidetall 99 Pris kr 8,00
 - 765 Bygge- og anleggsstatistikk 1974 Bedriftstelling 1974 *Construction Statistics Census of Establishments* Sidetall 69 Pris kr 7,00
 - 766 Utdanningsstatistikk Videregående skoler 1. oktober 1974 *Educational Statistics Upper Secondary Schools* Sidetall 91 Pris kr 9,00
 - 767 Elektrisitetsstatistikk 1974 *Electricity Statistics* Sidetall 91 Pris kr 8,00
 - 768 Lønnsstatistikk for funksjonærer i forsikringsvirksomhet 1. september 1975 *Wage Statistics for Salaried Employees in Insurance Activity* Sidetall 35 Pris kr 7,00

Rekke A

Offsettrykk 1976 (forts.)

Nr. 769	Kommunestyrevalget 1975	Municipal Council Elections	Sidetall 169	Pris kr 9,00
- 770	Fylkestingsvalget 1975	County Council Elections	Sidetall 119	Pris kr 9,00
- 771	Bedriftstelling 1974	Finnmærk	Sidetall 65	Pris kr 7,00
- 772	Bedriftstelling 1974	Troms	Sidetall 69	Pris kr 7,00
- 773	Bedriftstelling 1974	Nordland	Sidetall 87	Pris kr 7,00
- 789	Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutefart november 1975	Wage Statistics for Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade	Sidetall 29	Pris kr 7,00
- 790	Lønnsstatistikk for ansatte i jordbruk, gartnerier og hagebruk september 1975	Wage Statistics for Workers and Salaried Employees in Agriculture and Horticulture	Sidetall 35	Pris kr 7,00
- 792	Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1975	Wage Statistics for Workers in Mining and Manufacturing	Sidetall 29	Pris kr 7,00
- 793	Folketallet i kommunene 1975-1976	Population in Municipalities	Sidetall 41	Pris kr 7,00
- 794	Lønns- og sysselsettingsstatistikk for statens embets- og tjenestemenn 1. oktober 1975	Wage and Employment Statistics for Central Government Employees	Sidetall 95	Pris kr 8,00
- 795	Sjølukkesstatistikk 1975	Marine Casualties	Sidetall 57	Pris kr 8,00

I serien Statistiske analyser (SA):

Nr.	10	Sosialt utsyn 1974	<i>Social Survey</i>	Sidetall 295	Pris kr 11,00
-	11	Folkerøystinga om EF Aktivitet blant veljarane	<i>The Advisory Referendum on Norway's Accession to the EC Voters' Activity</i>	Sidetall 63	Pris kr 8,00
-	12	Regnskapsanalyse Industri og engroshandel	<i>Accounting Analysis Manufacturing and Wholesale Trade</i>	Sidetall 131	Pris kr 8,00
-	13	Flyttingene i Norge 1971 og 1949-1973	Rapport nr. 3 fra Flyttemotivundersøkelsen 1972
<i>Migration in Norway 1971 and 1949-1973 Report no. 3 from Survey of Migration Motives</i>	1972 Sidetall 63	Pris kr 8,00
-	14	Revidert nasjonalregnskap	Sidetall 63	Pris kr 8,00	
-	15	Dødeligheten omkring fødselen og i første leveår 1969-1972	<i>Fetal and Infant Mortality</i>	Sidetall 107	Pris kr 8,00
-	16	Skilsmisser 1971-1973	<i>Divorces</i>	Sidetall 59	Pris kr 8,00
-	17	Kriminalstatistikk Oversikt 1960-1972	<i>Criminal Statistics Survey</i>	Sidetall 125	Pris kr 8,00
-	18	Sesongkorrigering av norske konjunkturindikatorer	<i>Seasonal Adjustment of Norwegian Economic Indicators</i>	Sidetall 29	Pris kr 7,00
-	19	Tid nyttet til egenarbeid	<i>Time Spent on Household Work and Family Care</i>	Sidetall 77	Pris kr 8,00
-	20	Fritidshus 1970	<i>Holiday Houses</i>	Sidetall 91	Pris kr 8,00
-	21	Yrke og dødelighet 1970-1973	<i>Occupational Mortality</i>	Sidetall 111	Pris kr 9,00

I serien Samfunnsøkonomiske studier (SØS):

Nr.	24	Det norske skattesystemet I Direkte skatter 1974	<i>The Norwegian System of Taxation I</i>	
		<i>Direct Taxes</i>	Sidetall 139	Pris kr 9,00
-	25	Friluftsliv, idrett og mosjon	<i>Outdoor Recreation, Sport and Exercise</i>	Sidetall 114
		Pris kr 8,00		
-	26	Nasjonalregnskap, modeller og analyse	En artikkelsamling til Odd Aukrusts 60-årsdag	
		<i>National Accounts, Models and Analysis</i>	<i>To Odd Aukrust in Honour of his Sixtieth Birthday</i>	Sidetall 320
		Pris kr 13,00		
-	27	Den representative undersøgelsesmetode	<i>The Representative Method of Statistical Surveys</i>	
		Sidetall 64	Pris kr 8,00	
-	28	Statistisk Sentralbyrå 100 år 1876-1976	<i>Central Bureau of Statistics 100 Years</i>	Sidetall 128
		Pris kr 9,00		

I serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå (ART):

Nr.	71	Some Empirical Evidence on the Decreasing Scale Elasticity	Noen resultater for produkt-funksjoner med fallende passuskoeffisient for norsk bergverk og industri	Sidetall 20
-	72	En modell for analyse av utviklingen i de direkte skatter: Skattemodellen i MODIS IV	A Model for Analysis of the Development in Direct Taxes: Tax Model in MODIS IV	Sidetall 65
-	73	Hvem flytter i Norge? Tendenser i flyttergruppenes sammensetning etter 1950	The Migrants in Norway Trends in the Composition of the Migrant Group after 1950	Sidetall 23
-	74	Avskrivningsregler og prisen på bruk av realkapital	Depreciation Rules and the User Cost of Capital	Sidetall 46
-	75	Multiple Comparisons by Binary and Multinary Observations	Multiple sammenlikninger ved binære og multinære observasjoner	Sidetall 33
-	76	Yrkesbefolkningen i Norge	The Economically Active Population in Norway	Sidetall 95
-	77	The Distributive Effects of Indirect Taxation: An Econometric Model and Empirical Results Based on Norwegian Data	Fordelingsvirkningene av den indirekte beskatning: En økonomisk modell og empiriske resultater basert på norske data	Sidetall 17
-	78	Aktuelle skattetall 1974	Current Tax Data	Sidetall 45
-	79	Befolkningens utdanningsbakgrunn	Analyse av tall fra Folketelling 1970	Sidetall 89
-	80	Statistisk Sentralbyrås befolkningsprognosemodell ved de regionale framskrivinger 1975	The Population Projection Model of the Central Bureau of Statistics of Norway in the Regional Projections	Sidetall 48
-	81	Two Adresses on Statistical Co-operation	To talar om statistisk samarbeid	Sidetall 20

Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)
Selected publications in the series Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)

- Nr. 4 Innføring i maskinregning. Hefte 1. Addisjonsmaskiner
- " 5 Innføring i maskinregning. Hefte 2. Kalkulasjonsmaskiner
- " 8 Framlegg til nordisk statistisk terminologi
- " 9 Standard for næringsgruppering
- " 13 Standard for handelsområder
- " 19 Varenomenklatur for industristatistikken
- " 22 Statistisk testing av hypoteser ved regresjonsberegninger
- " 23 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk
- " 24 Standard for gruppering av sykdommer - skader - dødsårsaker i offentlig norsk statistikk
- " 26 Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen
- " 27 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk. Fra Forbruksundersøkelsen 1958
- " 28 Standard for utdanningsgruppering i offentlig norsk statistikk
- " 29 Norsk-Engelsk ordliste
- " 30 Lov, forskrifter og overenskomst om folkeregistrering
- " 32 Konsumprisindeksen
- " 35 Standard for kommuneklassifisering
- " 36 Produksjonsindeks for bergverksdrift, industri og kraftforsyning

